



LITURGHIERUL

TRADUS]n limbajul mimico-gestual
liturgic ROM{NESCU

© - 2008

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

ISBN 978-973-616-116-2

ÎNTRU SLAVA SFINTEI ȘI CELEI DE O FIINȚĂ,
DE VIAȚĂ FĂCĂTOAREI ȘI NEDESPĂRȚITEI TREIMI

LITURGHIER

CUPRINZÂND

DUMNEZEIEȘTILE LITURGHII ALE SFINȚILOR NOȘTRI PĂRINȚI:
IOAN GURĂ DE AUR, VASILE CEL MARE ȘI LITURGHIA DARURILOR
MAI ÎNAINTE SFINȚITE,
TRADUSE ÎN LIMBAJUL MIMICO-GESTUAL LITURGIC ROMÂNESC
PRECUM ȘI
RÂNDUIALA DUMNEZEIEȘTII PROSCOMIDII, A SFINTEI ÎMPĂRTĂȘIRI
ȘI SINAXARUL PESTE TOT ANUL

TIPĂRIT CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
ȘI CU BINECUVÂNTAREA PRAEFERICITULUI PĂRINTE

DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE



EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREȘTI - 2008

BINECUVÂNTARE DE JUBILEU: PRIMUL LITURGHIER ÎN LIMBAJUL MIMICO-GESTUAL

Suntem astăzi martorii unui eveniment deosebit de important, și anume, *publicarea primei traduceri a unei Sfinte Liturghii în limbajul mimico-gestual din Patriarhia Română*, coordonată de Preasfințitul Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului. Acest fapt arată că Biserica, potrivit hotărârilor Sfântului Sinod, acordă o atenție specială persoanelor cu deficiențe de auz, iar mesajul iubirii Domnului nostru Iisus Hristos depășește orice barieră și poate fi transmis în multe feluri. Comuniunea noastră cu credincioșii care nu aud trebuie să fie cultivată ca parte integrantă a vieții Bisericii. Cuvintele Mântuitorului, rostite în momentul vindecării unui surd, „Effatta!” adică „deschide-te!” (Marcu 7. 34) trebuie să străbată veacurile și să ne îndemne și pe noi, slujitorii altarelor, să deschidem mințile, inimile, precum și toată dragostea credincioșilor, spre înțelegerea și spre trăirea adevăratei credințe. Așa cum Apostolii și ucenicii lor au propovăduit Evanghelia lui Hristos la toate neamurile, vorbind în felurite limbi, tot așa și noi astăzi, trebuie să îndeplinim această datorie sfântă, folosind orice mijloc prin care putem comunica cu frații și cu surorile noastre. Nu deficiențele fizice de auz, care pot fi depășite, reprezintă o problemă în această lume, ci surzenia sufletească, care pune în pericol moștenirea vieții celei veșnice, după cuvintele proorocului Isaia: „*Cu auzul veți auzi, dar nu veți înțelege și cu privirea veți privi dar nu veți vedea*” (Isaia 6, 9).

Biserica Ortodoxă Română a considerat întotdeauna că persoanele cu deficiențe de auz trebuie să aibă acces la cuvântul Evangheliei, pe care să îl audă în sufletele lor. Din acest motiv, Sfântul Sinod a aprobat *formarea unei clase speciale la Seminarul Teologic din Curtea de Argeș, organizarea unei specializări în cadrul Facultății de Teologie din Pitești, înființarea unui Centru Național de Pregătire, Catehizare și Misiune Creștină pentru Persoane Deficiente de Auz din Patriarhia Română și Diaspora*, iar acum, editarea **Liturghierului** în limbajul mimico-gestual românesc liturgic, însoțit de un argument menit să explice traducerea și să facă această slujire cât mai accesibilă, precum și a cărții cu titlul **Simbolistica semnelor**. Sperăm ca măsurile luate de Sfântul Sinod să fie de folos cât mai curând și cât mai eficient preoților care deserveșc comunitățile în care se află persoanele deficiente de auz. Îi mulțumim Preasfințitului Părinte Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului, precum și Preacucernicului Preot conf. univ. dr. *Constantin Onu*, Consilier Eparhial, pentru strădania depusă în toată această vastă lucrare, care include și un *videoDVD cu rol didactic*, conținând slujba Sfintei Liturghii în limbajul mimico-gestual liturgic românesc. Iată că Bunul Dumnezeu ne-a ajutat ca după 500 de ani de la tipărirea primului **Liturghier** pe teritoriul țării noastre, în anul 1508, să se tipărească și primul *Liturghier special pentru creștinii care comunică prin limbajul mimico-gestual în cuprinsul Patriarhiei Române*.

Binecuvântăm, cu părintească dragoste, publicarea *primei Liturghii în limbaj mimico-gestual* și rugăm pe Bunul Dumnezeu ca ea să aducă bogată rodire duhovnicească în viața tuturor credincioșilor care se vor folosi de ea și care comunică cu Dumnezeu și între ei prin limbajul mimico-gestual. Totodată, felicităm pe cei ce s-au ostenit cu realizarea acestei lucrări de mare importanță misionară și liturgico-pastorală.

† DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

VESTIREA CUVÂNTULUI PRIN SEMNE

În ultimii 18 ani, Biserica Ortodoxă Română și-a reactivat intensă activitate caritativ-filantropică și educațională la care a fost nevoită să renunțe în perioada regimului comunist ateu. Astfel, această lucrare s-a dezvoltat și s-a diversificat. Biserica este prezentă astăzi în spitale, penitenciare, unități militare etc. Misiunea ei socială se adresează tuturor categoriilor de oameni aflați în impas, temporar sau permanent, indiferent de cauză și efect, vârstă, gen, apartenență politică, condiție socială, etc.

Vorbim astăzi de o puternică „Vasiliadă” contemporană de pe urma căreia beneficiază săraci, văduve, orfani, bolnavi, copii ai străzii, sau tineri cuprinși de patimile vieții secularizate și dezorientați.

Această operă s-a revărsat și asupra persoanelor deficiente de auz, un grup de oameni cu cerințe pastorale speciale. Spunem acest lucru pentru că acești oameni au, din cauza deficienței lor, o modalitate specifică de comunicare - limbajul mimico-gestual.

Slujirea în limbajul mimico-gestual este o metodă și o cale nouă de pastorație care vine în întâmpinarea credincioșilor surzi și a cerințelor lor actuale, îmbinându-se armonios cu metodele clasice de pastorație care rămân mereu valabile.

Prin intermediul acestei abordări, Biserica devine lucrătoare și în fața credincioșilor deficienți de auz, cateheza în acest limbaj familiarizându-i cu bogăția simbolico-teologică a tezaurului cultului ortodox și a artei bisericești. Bucuria și încântarea lor sunt evidente, căci până acum nu au avut ocazia de a li se expune învățătura de credință ortodoxă pe înțelesul lor și mai ales în limbajul lor.

Dar, mai mult decât atât, cea mai frumoasă realizare este transpunerea cultului în limbajul mimico-gestual, în special a Sfintei Liturghii. În acest fel, deficienții de auz sunt în măsură să se împărtășească, în deplină cunoștință de cauză, cu Trupul și Sângele Mântuitorului la masa euharistică.

Participarea lor la Jertfa euharistică arată setea după adevărul duhovnicesc, dorința de permanentă reînnoire sufletească, angajarea cu toată ființa în urcușul neîncetat spre sensurile înalte ale vieții veșnice.

Această misiune pastorală cu totul inedită și, totuși, atât de necesară este o mărturie de netăgăduit a lucrării Cincizecimii permanente în cadrul Bisericii. O dovedește cel mai bine următorul fapt: la Cincizecime, fiecare dintre participanții la sărbătoare auzea predica apostolică în limba în care s-a născut – ebraică, egipteană, romană, greacă, arabă. În cazul de față, un alt neam, al surzilor, „aude” Vestea cea Bună pe limba lui, adică prin limbajul mimico-gestual.

Primul Liturghier românesc ortodox

Centrul vieții duhovnicești al unei comunități creștin-ortodoxe constă în Sfânta Liturghie la care fiecare credincios este chemat să participe zilnic, în duminici și sărbători. Prima ediție tipărită a Liturghierului ortodox în limba slavă se datorează călugărului muntenegrean Macarie, care a tipărit-o la noi în țară, la Târgoviște, în 1508. În românește, Liturghiile Ortodoxe au văzut pentru prima dată lumina tiparului la Brașov, în anul 1570,

sub îngrijirea diaconului Coresi, apoi la Iași, în 1679 și în 1683, sub oblăduirea Sfântului Ierarh Dosoftei. Traducerile acestora au fost înlocuite însă de cea definitivă, prin strădania Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul, tipărită la Râmnic în 1706 și 1713 și răspândită apoi, în toate provinciile românești.

Și, iată că, în anul mântuirii 2008, vede lumina tiparului primul *Liturghier tradus în limbajul mimico-gestual*, în prezentare bilingvă, păstrând rugăciunile în taină din topica limbii române. Validarea acestei traduceri a fost dată în primul rând de Sfântul Sinod prin hotărârea 4502/2005, în urma dezbaterii *Proiectului* în cadrul Conferinței Naționale a Reprezentanților Comunităților Ortodoxe ale Persoanelor Deficiente de Auz din Patriarhia Română (17-19 octombrie 2005), de la Curtea de Argeș și, nu în ultimul rând, de credincioși înșiși, prin asumarea în vocabularul comun a acestor semne și noțiuni. În acest sens este necesară, în primul rând, înființarea unor cursuri de pregătire a clerului, care să aibă atestarea unui for competent și numai acesta să atribuie calitatea de interpret în acest domeniu¹. În al doilea rând, trebuie să se stabilească un *centru unic* sub patronajul sectorului „Biserica și Societatea”, din cadrul Administrației Patriarhale, având ca finalitate practică organizarea unui cerc pastoral al preoților care deservește comunitățile pentru surzi.

Misiunea Bisericii Ortodoxe Române printre credincioșii surzi

Traducerea Liturghierului ortodox în limbajul mimico-gestual românesc este o inițiativă fără precedent în lucrarea pastorală a Bisericii noastre și chiar în lumea ortodoxă². Ediția prezentă adună în paginile sale Sfintele Liturghii oficiale în cultul Bisericii Ortodoxe, astfel împlinind o mare lipsă din tărâmul liturgic, și chiar pastoral-misionar, destinat surzilor ortodocși din România. Biserica Ortodoxă Română a început misiunea pentru surzi în 1996, astfel încât, astăzi, există 15 comunități ortodoxe de surzi cu preoți slujitori în limbajul mimico-gestual românesc. Cu toate acestea, abia acum s-a ajuns să se publice o traducere completă și oficială a celor trei Sfinte Liturghii în limbajul mimico-gestual, ea având și binecuvântarea Sfântului Sinod. Această apariție editorială este însoțită de un video DVD cu rol didactic, precum și de o Simbolică a Semnelor care argumentează lexicul gestual liturgic folosit.

Elaborarea primului Liturghier în limbajul mimico-gestual românesc

Datorită cerințelor pastorale stringente și a contextului religios actual (prozelitismul cultelor protestante, dar și al sectelor neoprotestante), nu se putea aștepta până la momentul apariției unei traduceri oficiale a Liturghierului și pe baza căreia să se desfășoare cultul

1. După modelul cursurilor pe care eu însumi le-am urmat în vederea formării profesionale pentru ocupația de „Interpret în limbajul mimico-gestual”, cod COR 234004, fiind posesor al certificatului de calificare/absolvire eliberat de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei și Ministerul Educației și Cercetării.

2. Informațiile pe care le deținem până la această dată confirmă preocupări ale unor Biserici Ortodoxe surori de a-i integra pe deficienții de auz în Comunitatea euharistică. În Biserica Ortodoxă Greacă au funcționat o vreme interpreți, iar de curând există preoți hirotoniți pentru comunitățile deficienților de auz greci, slujind în limbajul mimico-gestual grecesc. În Biserica Rusă, în anul 2005, în luna iunie, la Novosibirsk, a avut loc un congres al persoanelor implicate în misiunea ortodoxă pentru deficienții de auz (preoți, profesori, psihopedagogi etc.). Acest congres a avut mai mult un caracter misionar, de identificare a strategiilor de combatere a prozelitismului sectant, foarte puternic asupra acestui segment de credincioși, rămași în afara atenției din partea forurilor conducătoare. Sunt menționate mai multe parohii ale surzilor funcționând, sau de curând înființate, în marile orașe ale Rusiei, de multe ori la cererea credincioșilor surzi. De asemenea, în Etiopia, în Adis-Abeba, din inițiativa unui grup de tineri inimoși, se desfășura un program ce asigura servicii de interpretare a slujbelor divine, lecții de catehizare în limbajul mimico-gestual și instruire în acest limbaj pentru cei care doreau să se implice activ în această activitate. De câțiva ani nu se mai știe nimic despre aceasta, deoarece pagina de internet care furniza aceste informații nu mai este disponibilă on-line. Din nefericire, acestea sunt singurele știri pe care le avem din acest domeniu al lumii ortodoxe. Despre nici unele nu știm dacă au întreprins o traducere oficială a Liturghierului așa cum este cea de față. Neîndoind, având în vedere faptul că se asigură cel puțin interpretare, dat fiind și locul fundamental al Dumnezeieștii Liturghii în Biserica Ortodoxă, traduceri ale liturghiei, trebuie să existe, măcar și neoficial, așa cum s-a întâmplat și în România până la apariția prezentei lucrări.

divin în comunitățile ortodoxe de surzi din țara noastră. Astfel, fiecare preot în parte, la locul său de slujire, a adaptat, pentru credincioșii săi, o variantă experimentală a Sfintei Liturghii folosită inițial de surzii din Biserica „Sfântul Grigore Palama” din Pitești. La alcătuirea prezentei variante s-au luat în considerare sugestiile venite din partea preoților slujitori din cele 15 comunități de surzi din România. Nu s-a dorit a fi o variantă de laborator, una care să nu aibă nici o legătură cu pastorația și slujirea propriu-zisă. Dimpotrivă, am dorit o exprimare cât mai dinamică, expresivă, plastică și lipsită de ambiguități. Evident, Dumnezeiasca Liturghie are nevoie de completări catehetice și omiletice, dar în același timp trebuie să aibă un mesaj al ei propriu, special, căci altfel nu ar mai exista comunicare în cadrul slujbei. Tocmai acest mesaj am dorit să fie cât mai transparent, cât mai evident și mai lămuritor. Acesta a fost unul dintre criteriile care au determinat alegerea semnelor, formarea celor noi și aranjarea lor în propoziții și fraze gestuale.

Tăcerea ca teologie

Raportul cuvântului teologic cu tăcerea rămâne mereu dialectic: cu cât cuvântul e mai scurt cu atât e mai puternic și se impune pe un fond de tăcere tot mai mare. Tăcerea este spațiul privilegiat al dialogului dintre divin și uman, ea este modul și spațiul în care cuvântul uman “tace” pentru a face loc cuvântului lui Dumnezeu și care este, mai ales, tăcere, pentru că e prezența cea mai puternică ce depășește cuvântul. Raportul elementar și esențial al omului cu Dumnezeu – rugăciunea – este un act de excepțională tăcere, este încordarea tăcută, dar maximă, este „cuvântul” suprem al omului către *Marea Tăcere*. Cele mai mari și mai decisive acte ale Lui asupra lumii creștine sunt așteptate în tăcere. Invocând iertarea, omul nu-și permite s-o ceară ca pe un cuvânt expres, ci ca pe o *tăcere activă*, îndurătoare: „Treci cu vederea, ca un Dumnezeu, Care nu ții minte răul, toate păcatele lui ...” (*Molitfelnic*, Rugăciunea după a 6-a Evanghelie de la Sfânta Taină a Maslului)³. Tăcerea se dovedește a fi o valoare teologică supremă prin faptul că este condiția existențială și limbajul cel mai profund – în Sine și în afara Sa – ale lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură arată că nu Cuvântul, ci Duhul „cercetează adâncurile lui Dumnezeu” (I Cor. 2,10), iar cunoașterea cea mai adâncă a lui Iisus Hristos Însuși este cea în tăcere, în Duh: „Și îndată cunoscând Iisus cu duhul Lui că așa cugetau ei în sine, le-a zis lor: «De ce cugetați acestea în inimile voastre?»” (Marcu 2,8). Tăcerea cultică cea mai simplă este aceea a rugăciunilor rostite numai în minte și în duh, fără fonetizare, adică „în taină”. Acestea sunt numeroase și privesc atât actul cultic în sine - de adorare a lui Dumnezeu - cât și pomenirea persoanelor în fața lui Dumnezeu. De fapt, rugăciunea tăcută a minții în inimă este mult mai răsunătoare decât cea sonoră, pentru că înseamnă strigătul din adâncuri al sufletului către Dumnezeu⁴. Cei care contestă și nu înțeleg puterea și rostul tăcerii lui Dumnezeu uită tocmai faptul suprem, acela că Dumnezeu n-a răspuns nu numai oceanului de victime și nedreptăți ale istoriei, ci nici chiar Fiului Său. În grădina Ghetsimani n-a suferit în tăcere numai Fiul, ci și Tatăl; grădina nu este numai suferința uriașă a Fiului, ci este și suferința absolută a tăcerii Tatălui⁵.

3. George Remete, *Cunoașterea prin tăcere*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2004, p. 611

4. *Ibidem*, p. 629.

5. *Ibidem*, p.750.

Sfântul Isaac Sirul afirmă că „tăcerea este taina veacului viitor”⁶. Dacă în lumea naturală și istorică tăcerea poate fi, sau poate părea, neputință, deficiență sau limită, în lumea de dincolo – cea adevărată și veșnică – ea se va dovedi autenticitatea, forța, splendoarea și fericirea ființei. Teologia din toate timpurile a conștientizat faptul că, „în veșnicie, orice cuvânt amuțește”⁷. Veșnicia, considerată ca triumf absolut al ființei ne apare ca sublimul paradox *Cuvânt-Tăcere* în care comunicarea va fi mai profundă, mai fină, mai nuanțată și mai delicată decât cuvântul sonor, iar tăcerea nu va fi altceva decât puritatea și gingășia strălucitoare și pline de puterea și sensul ființei⁸.

Crucea tăcerii

Deficiența, de orice fel, constituie o încercare spirituală care angajează persoana respectivă în întregime. Deficienții nu au nevoie doar de aparate care să-i ajute la adaptarea lor la mediu, ci, mai ales, de comunicarea cu societatea care dorește să-i integreze. În orice deficiență, Dumnezeu ne dovedește pedagogia divină pentru mântuirea noastră și-și exprimă și voința de a ne ajuta s-o realizăm. Ea este folosită de Dumnezeu pentru binele omului, de a redresa în el ceea ce păcatul a făcut chinuitor, a pervertit, și de a-l vindeca de deficiențele sale spirituale. Astfel, în mod paradoxal, deficiența trupului devine, prin Providența dumnezeiască, un leac de tămăduire a sufletului.

Rolul limbajului mimico-gestual în cadrul comunității persoanelor surde

În intervalul anilor 1996-2008 s-a parcurs un drum complex, dar în care s-au făcut și pași hotărâtori. Faptul că Biserica Ortodoxă Română, în 1996, începând cu Eparhia Argeșului și Muscelului, și-a conturat misiunea față de credincioșii deficienți de auz, considerându-i o *Comunitate*, cu un limbaj propriu, a fost un puternic gir ce a cântărit mult la recunoașterea legislativă⁹ a limbajului mimico-gestual românesc ca primă limbă folosită și înțeleasă de *Comunitatea Surzilor* în ansamblul ei, ci nu numai de surzii născuți din surzi așa cum sugerează unii autori și care vor să facă o concesie față de semne¹⁰. Până la acea dată, atitudinea generală, necontestată, era de a-l considera pe surd o persoană handicapată, adică cu o deviere de la normal.

În mod pseudo-umanitar, se consideră că singura șansă a deficientului de a se bucura de viață în mod plinar este de a se integra în societatea auzitorilor. De aceea, el este forțat să își însușească limba română, atât în formă scrisă cât și în cea verbală, prin demutizare și protezare, doi factori foarte importanți doar din perspectiva educației speciale, așa cum este ea concepută astăzi, la nivel ministerial, și profesată cu acrivie în școlile speciale. Limbajul mimico-gestual este, însă, respins de pedagogi în cadrul procesului instructiv-educativ, el având numai statutul de tolerat ca o alternativă de comunicare, exclusiv între elevi.

Actele legislative în vigoare stipulează și drepturile ce decurg de aici și anume: asistența interpretului în diferite situații de viață civilă (în biserică, în administrația locală, în instanțele de judecată etc.) și la TV.

6. Sf. Isaac Sirul, *Epistola III*, „Despre tăcere”, în „Filocalia”, X, p. 474.

7. Tito Colliander, *Calea Asceților*, cap. IV, p. 13.

8. George Remete, *op.cit.*, p.754.

9..Legea 519 din 29 iulie 2002, art. 15.

10. Mariana Popa, *Comunicare și personalitate la deficientul de auz*, Ed. Fundației ProHumanitas, București, 2001, p. 124.

Totuși, remarcăm faptul că nici de data aceasta nu s-a făcut pasul hotărâtor, și anume: recunoașterea surzilor nu numai ca un grup de handicapați, ci și ca minoritate lingvistică. Iar de aici, din consecința cea mai importantă, ar decurge dreptul și posibilitatea elevilor deficienți de a studia, cel puțin în școlile speciale, în limbajul semnelor, cu profesori surzi sau auzitori, buni cunoscători ai acestei limbi.

Din nou Biserica trebuie să fie înaintea societății civile și a actului legislativ, ea văzând în surzi unul din neamurile pe care Mirele Hristos îl cheamă să facă parte din Trupul Său (Biserica), poate incomplet fără acesta. În ceea ce privește comunitatea surzilor din România și limbajul ei, dificultatea majoră consta, și încă mai este valabilă, în lipsa unor studii de specialitate focalizate asupra lor, dar din alte perspective decât cele de până acum, și anume: *comunitatea surzilor nu a fost studiată niciodată în România ca societate distinctă de cea a auzitorilor; (ea funcționând după unele principii specifice), iar limba surzilor nu a fost niciodată considerată ca limbă situată pe același nivel comunicativ și conceptual cu limba română.* Dimpotrivă, printr-un neînțeles demers intelectual, s-a făcut abstracție de însăși realitatea dată, și anume, de existența concretă a comunității surzilor și de limba semnelor folosită ca instrument de comunicare, exclusiv în interiorul acesteia.

Deși recunoaște faptul că limbajul mimico-gestual ocupă locul întâi în preferințele de comunicare ale deficienților de toate vârstele, indiferent de gradul deficienței de auz (minimă, gravă, totală), literatura de specialitate din țara noastră consideră surzii un grup de handicapați, iar limbajul gestual inferior celui verbal și de aceea se concentrează mai mult asupra modalităților prin care aceștia trebuie să “achiziționeze” limba română în ambele forme, astfel ei având acces la informație și putând să se integreze activ și profesional în societatea auzitorilor.

Demersul educațional pornit de la asemenea premise și-a demonstrat cu prisosință falimentul, deoarece, în ciuda celor doisprezece ani de școlarizare, în sistemul de învățământ special din România, abilitățile de scris, citit și vorbit (în cazul celor demutizați) ale absolvenților surzi nu depășesc nivelul unui absolvent de gimnaziu.

Gândirea surzilor se folosește de două sisteme de operare: unul pe bază gestuală, celălalt pe bază verbală, dar care alternează în funcție de situația de comunicare concretă, astfel ele dezvoltându-se în paralel; primul, firește, în interacțiunea cu ceilalți surzi, iar celălalt sub impunerea sistemului pedagogic. Uneori, determinarea forțată a deficienților de a-și însuși limba română se suprapune și, în parte, afectează negativ schemele de gândire deja existente, construite pe baza limbajului mimico-gestual. De aceea, pentru o lungă perioadă de timp, surdul nu posedă un sistem complet și valid de operare mintală. El se va strădui mult timp să le completeze pe amândouă deopotrivă. Evidența dovedește că, după terminarea școlii, surzii nu mai cultivă nici un interes pentru limba română, ci folosindu-se, din acel moment, în exclusivitate de limbajul mimico-gestual. Rareori se ajunge la un sistem de operare hibrid.

Există, bineînțeles, și excepții, dar acestea sunt foarte puține și nu fac decât să confirme regula. Deoarece, pentru a ajunge la asemenea performanțe, persoanele respective au depus ele însele eforturi considerabile, aceleași eforturi fiind necesare atât din partea familiei, ca suport moral și material, cât și din partea psihopedagogilor care au lucrat individual cu ei. Aceste persoane folosesc, cel puțin în aceeași măsură, și limbajul mimico-gestual pe lângă cel verbal. Cert este faptul că sunt extrem de puține persoanele care să opereze numai cu structurile verbale. Ele au în comun contactul aproape nul cu limbajul mimico-gestual, până la vârsta maturității, dar au o educație riguros organizată și supravegheată prin grija familiei. Și, totuși, nu se poate afirma pe deplin că, aceste scheme verbale, nu s-au suprapus și că nu funcționează concomitent, dacă nu cu scheme mimico-gestuale, cel puțin cu unele bazate pe gestul cotidian și pe imagine.

Concluzia care se desprinde din cele de mai sus este că în școlile speciale ar trebui lucrat în grupe mult mai mici (poate de 3-4 elevi) pentru ca aceștia să atingă un nivel competitiv, optim de performanță. Soluție cu totul imposibilă, dacă ne gândim mai întâi numai la costurile pe care le presupune acest proiect, iar apoi la noul sistem educațional ce dorește integrarea persoanelor cu dizabilități în învățământul de masă.

Firește ar fi ca surdopedagogii să țină cont de toate aceste realități și să regândească în profunzime modul de organizare a școlilor speciale. Chiar în literatura de specialitate se ridică voci care cer acest lucru, însă numai în direcția deja stabilită. Ar trebui luată în calcul, și eventual aplicată, următoarea posibilitate: ce ar fi dacă s-ar studia limba română prin intermediul limbajului mimico-gestual, care să devină instrument de predare pentru toate disciplinele? Cel puțin aceasta este soluția sugerată de studii de specialitate din străinătate, studii ce s-au desprins de clișeele gândirii oraliste, urmând linia lui William C. Stokoe, ilustrul profesor auzitor de la Gallaudet, Washington D.C. El a fost considerat primul care, după o îndelungată perioadă de timp (la aproximativ 200 de ani după Thomas Hopkins Gallaudet), a promovat limbajul mimico-gestual ca limbă, publicând studii de analiză lingvistică asupra ASL (American Sign Language) și a limbajelor gestuale, în general. La aceste idei am subscris și în lucrarea „*Comunicare și slujire prin limbajul mimico-gestual*”.

Primele forme de învățământ religios pentru surzi

Ca urmare a aplicării *de facto* a principiilor de pastorație ale Bisericii, cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în 1999, s-a înființat la Seminarul Teologic „Vodă Basarab”, din Curtea de Argeș, o clasă de surzi la specialitatea „*Comunicare și slujire prin limbajul mimico-gestual*” și o secție de *Teologie Didactică Mimico-Gestuală* în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă “Sfânta Muceniță Filofteia” a Universității Pitești. Totodată, începând cu anul 2005-2006, în cadrul Catedrei de Sociologie și Asistență Socială a Facultății de Teologie din Pitești își desfășoară cursurile de masterat prima grupă de absolvenți surzi, la specializarea *Managementul serviciilor sociale și de sănătate*.

Este un eveniment important, lăsând la o parte caracterul de pionierat – sunt două forme instituționalizate de învățământ special, ortodox liceal și universitar, deopotrivă, cel puțin la nivel național – lucru care pentru elaborarea acestei ediții a Liturghierului în limbajul mimico-gestual liturgic românesc a însemnat un plus de probitate științifică. S-a creat astfel un Colectiv constituit din studenți surzi și auzitori, care au lucrat neîntrerupt pentru conturarea limbajului mimico-gestual necesar unei comunicări diversificate.

Limbajul mimico-gestual laic vs. limbajul mimico-gestual religios

Referitor la fondul lexico-gestual noi facem distincția clară între comunicarea uzuală dintre surzi, pe care o numim „laică” și noua creație de semne de factură teologică, pe care o numim „religioasă”.

Limbajul mimico-gestual laic reprezintă comunicarea dintre două persoane care, pe baza culturii acumulate în condițiile anterioare adoptării Legii 448/2006 de recunoaștere a formei de comunicare pentru surzii din România reușesc cu ajutorul unor reguli gramaticale mutuale, să facă posibilă transmiterea de idei și de informații suficiente exprimării unor sentimente și stări de fapt. Comunicarea gestuală este vizuală, ceea ce înseamnă că este atât diacronică, cât și sincronică. Este diacronică pentru că este alcătuită dintr-o succesiune de semne. Este sincronică pentru că, de cele mai multe ori, pentru articularea unui semn sunt activați mai mulți articulatori: ambele mâini, capul, expresia facială etc. De asemenea, mai

multe elemente de sens contribuie de la început la formarea într-un fel a semnului și deci la transmiterea extrem de nuanțată a înțelesului, ceea ce în limba vorbită ar fi necesitat un număr mai mare de cuvinte. Aceasta explică de ce întâlnim în unele situații un număr mai mic de unități gestuale, sau fotografii decât cuvinte.

Limbajul mimico-gestual religios reprezintă acea componentă lexicală care cuprinde semnele de factură teologică, create începând cu anul 1996 și destinate exprimării spre comuniune a văzutului cu Nevăzutul.

Activitatea corului *Effatta*, parte componentă a culturii surzilor din România

Un rol activ în misiunea de integrare a surzilor în Biserică îl are corul *Effatta*, format din studenți surzi, care „cântă” prin semne, realizând imagini iconice spațiale, prin „sculptarea în aer” spre lauda lui Dumnezeu, antrenând și sensibilizând pe toți cei cărora li se adresează. Cântarea religioasă prin semne este un element cu totul nou în cultura surzilor din România.

O realizare remarcabilă în domeniul culturii surzilor o reprezintă primele piese de teatru religios transpuse în limbajul mimico-gestual de studenții surzi pe scena teatrului „Al. Davila” din Pitești. *Effatta, Cel de-al patrulea mag, A doua zi la mormântul Nazarineanului* constituie o dovadă elocventă pentru capacitatea abordării scenice, a transpunerii în roluri și a nevoii de exprimare a prea plinului sufletesc a persoanelor deficiente de auz.

Concomitent cu aceste activități culturale s-au efectuat mai multe deplasări misionare în țară și în Republica Moldova. Acestea au fost prilejuri de cunoaștere a lumii surzilor în caracteristicile comune și cele cu specific local. Experiența astfel acumulată a fost cum nu se poate mai necesară pentru un astfel de demers.

Frecvent, s-au televizat cateheze și cântări în limbajul mimico-gestual la sărbători și praznice împăratești. Acestea au stimulat sentimentul surzilor de apartenență la Biserica Ortodoxă și a fost sensibilizată opinia publică cu privire la situația lor.

Culturalizarea surdului în limba maternă, prin limbajul mimico-gestual

Afirmăm faptul că scopul Bisericii este de a-l mântui pe surd, nu de a-l culturaliza în limba română, pentru că așa cum pentru cultura română traducerea cărților Bisericii au însemnat începuturile literaturii culte de limbă română, suntem convinși că același lucru va însemna și *Liturghierul în semne* pentru limbajul mimico-gestual. Cu alte cuvinte, este vorba de o culturalizare a surdului *în* și *prin* propriul său limbaj, nu *în* și *prin* canalul auditiv folosit de credincioșii auzitori. Astfel, culturalizarea pe linie bisericească va veni firesc, ca o consecință a scopului primordial al Bisericii și nu ca scop în sine, în limbajul mimico-gestual și nu în limba română vorbită sau gesticulată.

Nu are sens ca Biserica să adauge surzilor o componentă culturală românească. În primul rând aceștia au cultura lor distinctă; în al doilea rând, ar însemna ca Biserica să renunțe la scopurile ei divine și să devină o instituție de cultură bisericească sau religioasă, servind un scop etatizat. Pe de altă parte, Biserica, neavând la dispoziție pârghiile pedagogice pe care le are statul de a-i determina pe surzi să se “normalizeze”, cum ar putea ea reuși să realizeze ceea ce n-a reușit să facă un sistem de învățământ?

În plus, practica milenară a Bisericii este de a respecta firescul vieții, de a respecta, cultural vorbind, fiecare popor în parte. De aceea, avem astăzi Biserici naționale, vorbind limbi diferite. Altfel, toate popoarele ar fi trebuit, spre a putea face parte din Biserică, să cunoască obligatoriu limba primilor propovăduitori. În acest caz, ar mai fi ajuns Evanghelia la toate neamurile? Ar mai fi atins propovăduirea apostolică marginile pământului? Iată de ce, în cea mai autentică prelungire a Cincizecimii, Biserica Ortodoxă Română i-a abordat pe surzi, încă

de la început, ca pe o Comunitate distinctă față de cea a auzitorilor, având un limbaj distinct, și nu ca un grup care a fost ignorat.

Traducerea primului *Liturghier* în limbajul mimico-gestual liturgic românesc

Traducerea în sine a pus numeroase probleme. Cum să faci o asemenea traducere? Cum să faci din Liturghia Cuvântului Întrupat, Liturghia Semnului Întrupat? Efortul nostru s-a lovit de unele dificultăți majore care au trebuit rezolvate pe parcurs.

În primul rând, din nou precizăm că este vorba de o acțiune de pionierat. Este pentru prima dată în istoria Ortodoxiei când o carte de cult este tradusă în limbajul mimico-gestual. De asemenea, este pentru prima dată în istoria Comunității Surzilor din România când se efectuează traducerea integrală a unei cărți din limba română în limba semnelor. S-ar putea obiecta că surzii, văzând, au acces la textul scris și deci nu ar mai fi nevoie de o traducere de acest gen și poate nici de slujitori special consacrați. Ei ar putea participa, rațional, la cult urmărind pe text desfășurarea slujbei și citind pentru sine cuvintele preotului, ale corului, și ale citețului.

Cu toate acestea, chiar și așa, se simte nevoia unei asistențe speciale individuale pentru ca deficientul de auz să urmărească textul concomitent cu desfășurarea lui, sincronizându-se. În plus, din punct de vedere liturgic, comunicarea surdului nu mai este cu preotul și, sau prin acesta cu Dumnezeu, ci cu eventualul asistent și cu cartea. Cu asistentul, ea va fi minimă, indicativă, dar și cât mai restrânsă ca durată și amploare, cu precauția de a nu deranja ceilalți credincioși participanți. O atare modalitate este inoportună, liturgic vorbind, deoarece participarea aproape impersonală, prin intermediul unei cărți este în deplin dezacord cu caracterul personalist comunitar al cultului ortodox și mai ales al Dumnezeieștii Liturghii. Pe de altă parte, studiile de specialitate demonstrează că doar o mică parte din surzii adulți sau școlari dețin o cunoaștere adecvată a limbii auzitorilor în mijlocul cărora trăiesc, în forma ei scrisă și orală. Mijlocul util de vestire a Evangheliei pentru acest *Neam* este limbajul mimico-gestual liturgic românesc, fapt pentru care recomandăm persoanelor care asistă religios credincioșii surzi din fiecare Eparhie, să adopte modalități de comunicare gestuală, plămădite în „vatra” lor de creație, pentru a-i antrena pe surzi în însușirea mesajului Bisericii.

Condiția unei traduceri profesioniste - ca traducătorul să cunoască cât se poate de bine atât limba din care traduce, cât și cea în care traduce - este un truism. Deși folosim zilnic limbajul mimico-gestual de peste un deceniu, trebuie recunoscut că nu dispunem de instrumentarul adecvat pentru a face o analiză lingvistică pertinentă a acestuia. Sub acest aspect, lucrarea este perfectibilă. Ne-am folosit de o schemă desprinsă din firescul lucrurilor, care constă în identificarea participanților la procesul de comunicare și precizarea raporturilor dintre ele. În acest caz, avem de-a face cu un triunghi cu baza alcătuită din dimensiunea umană a subiecților participanți, preotul și credincioșii, aflați ambii în legătură cu Dumnezeu, situat în vârful acestui triunghi. Subliniem că traducerea am ținut cu tot dinadinsul să fie în limbajul mimico-gestual, așa cum îl percepem și îl concepem în momentul de față. Au existat voci ce considerau că traducerea trebuie făcută într-un limbaj gestic care să urmeze fidel limba română, adică, de fapt, într-o limbă română gesticulată. Se invocau două argumente: 1. surzii trebuie ridicați din punct de vedere cultural; 2. textul liturghiei fiind sacru, trebuie păstrat intact. Această modalitate de traducere ar fi fost pretabilă pentru persoanele surde capabile de a citi fluent și deci să opereze liber în scheme de gândire conforme limbii române, și, în consecință să poată înțelege logica ce stă în spatele semnelor, care, repetăm, nu este a limbajului semnelor, ci a limbii române vorbite. Însă, ea nu ar fi fost totalmente accesibilă pentru marea masă de

surzi, nefiind în măsură a înțelege corect un text scris chiar și transpus în semne (nu tradus). Liturghia, într-adevăr, este sacră, însă textul ei poate suferi, fără a i se aduce nici o știrbire, adaptări în funcție de limba în care este tradus.

Traducerea trebuie să se facă în limbajul mimico-gestual românesc și nu într-o limbă română gesticulată, pentru că ele nu sunt unul și același lucru și, foarte important, surzii, între ei, chiar și cei ce au acces la limba vorbită (prin scris, prin citit, sau prin auz în cazul celor protezați) nu se folosesc de limba română gesticulată, ci de limbajul mimico-gestual.

Aspecte gramaticale ale limbajului mimico-gestual românesc

În ceea ce privește "*Gramatica*" limbajului mimico-gestual, ca și în limbajul verbal, aceasta posedă subiecte, predicate, precum și adjective sau adverbe care se referă la subiecte sau verbe. Unele substantive și verbe pot avea aceeași formă a mâinii, acestea deosebindu-se doar prin mișcarea mâinii și poziția semnului în cadrul mesajului.

Există mai multe feluri de a forma pluralul substantivelor gesticulate. De pildă se folosește: repetiția gestului, calificatorii (gesturile pentru cuvintele: **mulți, câțiva, mai mulți**, înainte de a forma gestul pentru substantiv), indicarea persoanelor la care se face referire.

Pentru a înțelege conceptele de timp prezent, trecut și viitor în limbajul gestual, cel care le studiază va trebui să se gândească la un spațiu din fața corpului său ca reprezentând timpul prezent. De aceea semnele care se referă la ceva ce se întâmplă în prezent se fac în fața corpului. De pildă, semnele *marcă* pentru timpul acțiunii prezente **acum, aici, astăzi, în acest moment** se realizează cu ambele mâini în fața pieptului. Semnele care se referă la viitor descriu o mișcare a mâinii spre înainte, de îndepărtare de corp, de exemplu, **mâine, poimâine, în viitor**. În mod similar, semnele care se referă la trecut, **ieri, alaltăieri, săptămâna trecută** – sunt însoțite de o mișcare spre înapoi. În afară de aceste timpuri principale nu putem vorbi în limbajul gestual de variații ale acestor timpuri ca în limbajul verbal.

Deși limbajul mimico-gestual este, în principal, „oral”, nu lipsesc semnele de punctuație. Astfel, când se pune o întrebare, se gesticulează în aer forma semnului întrebării la sfârșitul sau la începutul unei propoziții și se mimează o expresie facială întrebătoare, păstrându-se mai mult timp ultimul semn efectuat (care poate fi **semnul exclamării, al întrebării, două puncte, punct**). Punctuația poate fi folosită mai ales pentru exactitate sau pentru accentuare, când este necesar sau se dorește, dar niciodată în detrimentul expresiei faciale sau al duratei gesturilor. Pauzele impuse de virgulă, punct și virgulă, sau punct pot fi transpuse gestual prin semne specifice, fie cu ambele mâini împreunate la nivelul pieptului, fie cu mâna dominantă (stânga sau dreapta) care, aflându-se în forma dactilemei B, cu palma orientată către exterior, arată acțiunea de separare, de pauză sau delimitare.

O observație semnificativă în ceea ce privește acest prim demers de realizare a unei gramatici a limbajului mimico-gestual, și mai ales a *Gramaticii* primului Liturghier tradus în topica surzilor, este faptul că în limbajul mimico-gestual față de limbajul verbal, elementele esențiale (sau purtătoare de informație nouă) ale unei secvențe comunicative sunt poziționate la începutul comunicării. Un exemplu evidențiator este chemarea **Domnului să ne rugăm** transpusă gestic sub forma **Noi rugăm pe Domnul** care, de-a lungul întregii slujbe va fi semnalată nu la sfârșitul enunțului, ci la începutul acestuia.

Fondul lexical gestual religios

O altă problemă a fost fondul lexical religios foarte sărac. Ca un exemplu, semnul **cruce**, realizat prin însemnarea cu semnul sfintei cruci, era polisemantic, însemnând în funcție

de context: *cruce, duminică, ortodox, sfânt, curat* etc. Noi ne-am străduit să găsim termeni pentru fiecare noțiune în parte. Îmbogățirea lexicului religios s-a făcut pe două căi:

1. resemantizarea unor semne deja existente prin atribuirea unor înțelesuri apropiate ca nuanță de înțelesul de bază. Exemplu: *curat - sfânt* (adjectiv).

2. inovarea unor semne noi pentru noțiunile neacoperite gestic. Exemplu: *Treime, nume de sfinți, slujbe, veșminte, obiecte și persoane religioase*.

În acest scop, am folosit ca izvoare forma și caracteristicile fizice ale obiectelor concrete, gesturile cultice ale treptelor clerului bisericesc, gesturile specifice pentru anumite slujbe: tipicul ungerilor din rânduiala Sfântului Maslu sau ridicarea darurilor cu sens de ofrandă pentru Dumnezeiasca Liturghie, și ipostazele iconografice.

Cu toate acestea, pentru ca un *cuvânt-semn* să poată fi folosit în textul Liturghierului, indiferent dacă este cu specific laic sau religios, am considerat că trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

1. să aibă caracteristicile unui semn gestic – propriu limbajului mimico-gestual;
2. să transmită o noțiune teologică, sau să ajute la conturarea unei viziuni teologice;
3. să aibă valoare estetică în sine, în ansamblul frazei sau în contextul său.

Pentru o exprimare gestică literară, elevată, este necesară o amplitudine coregrafică și respectarea unei minime deontologii:

- gesturile trebuie executate decent și estetic, cât mai clar și expresiv;
- mimica și gestul trebuie executate, pe cât este posibil, simultan cu articularea verbală a cuvântului.

Precizăm că râvna și zelul de a contribui la îmbogățirea lexicului gestual religios din Biserica Ortodoxă Română trebuie să poarte girul unei “binecuvântări”, a susținerii argumentate, pentru a nu crea gesturi nepotrivite și semne inadecvate. Este evident că nu oricare gest (de factură religioasă sau nu) poate fi folosit în Biserică, la Dumnezeiasca Liturghie. De aceea, semnele preluate din lexicul comun au fost supuse unei selecții atente de metamorfizare pentru ca ansamblul să devină asemenea unei reprezentări de icoane în mișcare. Lucrarea a fost cu atât mai dificilă cu cât eram conștienți că o modificare prea drastică ar fi înstrăinat prea mult textul față de adresanții săi și ar fi fost aproape de neînțeles pentru credincioși. Oricum, termenii religioși suscită curiozitatea acestora și, evident, se impune explicarea lor.

Recomandări cu privire la cadrul ofierii slujbelor pentru persoanele surde

În ceea ce privește spațiul propriu-zis de cult, trebuie menționat faptul că acesta necesită să întrunească anumite condiții pentru o bună vizualizare a mesajului liturgic. Recomandările pastorale privind modul adecvat ofierii unei slujbe pentru persoanele surde implică următoarele:

- configurația spațiului de cult să fie tip navă și cu solee înaltă;
- existența unei catapetesme cu înălțime medie care să permită vizualizarea actelor de cult din Sfântul Altar;
- orientarea spațială a preotului în timpul slujbei să fie către credincioși.

O situație bizară ar fi aceea “a coabitării” credincioșilor surzi în bisericile pentru auzitori și unde pot apărea următoarele inadvertențe:

- perceperea comunicării specifice este împiedicată de catapeteasmă; din acest motiv preotul sau interpretul trebuie să desfășoare actul de cult pe solee; totodată, fără să dorească, gesticulând, atrage atenția persoanelor auzitoare care își întrerup firul rugăciunii;

- persoanele surde, similar cântării omofone de la auzitori, dau răspunsuri cu mâinile, lucru care vădit tulbură atmosfera credincioșilor auzitori;

- în timpul slujbei, surzii, fără să vrea, icnesc în dorința de a verbaliza ceea ce spun cu mâinile, lucru care, de asemenea, deranjează pe auzitori;

- situația cu totul inadecvată ar fi tentativa unui preot auzitor, care sub pretextul cunoașterii limbajului mimico-gestual, să considere posibilă transmiterea simultană atât vocală, cât și gestuală, în timpul oficierei liturgice; dramatismul ar consta în faptul că transmiterea mesajului gestic nu se poate realiza în topica limbii române și, pe deasupra, preotul nu poate îndeplini concomitent atât rolul de păstor pentru auzitori, cât și pentru surzi, pentru că, în mod categoric unii sau alții ar suferi în receptarea și înțelegerea mesajului liturgic.

În privința catapetesmei, modelul de la Biserica *Sfântul Grigorie Palama* a surzilor din Pitești este de urmat și de pus în practică. Catapeteasma este până la brâu, cu uși împărătești și diaconești, cu pictura și sculptura de rigoare. Cea de-a doua componentă a catapetesmei pleacă din tavan în jos, până la o înălțime ce poate permite vizualizarea semnelor executate de preot.

Apoi se adaugă și o dveră pe toată lățimea sfântului Altar care va avea aspectele iconografice canonice.

Biserica pentru surzi, în nici o situație, nu este una parohială, ci include persoane care parcurg distanțe mari, atât din mediul rural, cât și din cel urban pentru a fi prezente la momentul Sfintei Liturghii. Spunem acestea pentru a introduce în discuția noastră aspectele legate de clopot și toacă. Acestea nu își găsesc semnificația, în cazul de față, sub forma lor sonoră. În schimb, o dată cu apariția credinciosului surd în Biserică, semnalul începutului Sfintei Liturghii se face prin tragerea dverei și printr-un semnal luminos, anume desemnat în conformitate cu cerințele impuse de cultul liturgic.

Sfintele Uși împărătești și cele diaconești vor fi întrebuințate conform tipicului bisericesc. În schimb, dvera va fi folosită numai în timpul împărțirii preotului, după semnele „*Să luăm aminte..., Sfintele Sfinților*”.

Locul clopoțelului, existent în cultul ortodox, este luat de un fascicul pulsatoriu de lumină, de o anumită nuanță, proiectat de sus în jos pe Sfânta Masă, pentru a semnala, printr-un corespondent luminos de la strană, în întreaga biserică, unele momente specifice din cadrul tipicului bisericesc.

Considerăm că această introducere a acoperit majoritatea aspectelor legate de cultura surzilor, limbajul mimico-gestual și importanța traducerii Liturghierului ortodox pentru această comunitate și avem credința că această lucrare de căpătâi a culturii surzilor va fi primită și naturalizată de acești credincioși.

Această împreună-slujire aduce rod duhovnicesc, mai ales atunci când slujitorii cunosc rânduiala și tipicul, special destinate persoanelor deficiente de auz. Drept aceea îndemnăm pe toți sfinții slujitori care deservesc pe surzi să se aplece cu râvnă asupra acestor pagini, îmbogățindu-și cunoștințele absolut necesare încât, serviciul divin, să reverse și în sufletele acestor credincioși acea sfântă emoție și să trăiască acea comuniune cu Sfinții și Prea Sfânta Treime, ca aceea înfăptuită de Sfânta Biserică pentru credincioșii auzitori.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să răsplătească din darurile Lui, osteneala tuturor și să ajute cu Harul Său la zidirea sufletelor, la luminarea minții și la întărirea voinței tuturor slujitorilor și credincioșilor Sfintei noastre Biserici.

Consilier Eparhial

Pr. conf. univ. dr. Constantin Onu



I RÂNDUIALA PREGĂTIRII SFINȚIȚILOR SLUJITORI

ÎNAINTE DE ÎNCEPEREA PROSCOMIDIEI

Având să slujească dumnezeiasca Liturghie, preotul este dator mai întâi să fie mărturisit și împăcat cu toți, să nu aibă ceva asupra cuiva, să-și păzească inima, pe cât va putea, de gânduri rele, să se înfrâneze de cu seara, să privegheze până la timpul slujbei și să-și citească cele rânduite, după tipic. Iar sosind timpul (la troparele de la *Dumnezeu este Domnul...*, în zilele în care Liturghia urmează îndată după Utrenia din cursul dimineții), lăsând epitrahilul, preotul și cu el împreună și diaconul fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese și ies apoi amândoi cu capul acoperit, preotul prin ușa dinspre miazănoapte, iar diaconul prin cea dinspre miazăzi. Și venind în mijlocul bisericii, cu fața spre Sfintele Uși, diaconul, stând în dreapta preotului, fac trei închinăciuni și merg apoi la arhieru pentru binecuvântare sau, în lipsa acestuia, fac numai metanie la scaunul arhieresc. Intorcându-se iarăși în mijlocul bisericii, cu fața spre răsărit, diaconul zice:

Binecuvintează, părinte.

Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul sau diaconul începe a zice:

Împărate cresc, Mângâietorul, Duhul adevărului, Care pretutindena ești și toate le plinești. Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluiește (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta. Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

Preotul:

Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

După aceea zic troparele acestea:

Miluieste-ne pe noi, Doamne, miluieste-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân, noi, păcătoșii robii Tăi, miluieste-ne pe noi.

Slavă...

Doamne, miluieste-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută și acum ca un Milostiv și ne izbăvește pe noi de vrăjmașii noștri, că Tu ești Dumnezeuul nostru și noi suntem poporul Tău, toți lucrul mâinilor Tale și numele Tău chemăm.

Și acum...

Ușa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne izbăvim prin tine din nevoi, că tu ești mântuirea neamului creștinesc.

Apoi merg la icoana Mântuitorului, zicând:

Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greșelilor noastre, Hristoase Dumnezeule; că de voie ai binevoit a Te sui cu Trupul pe cruce, ca să izbăvești din robia vrăjmașului pe cei ce i-ai zidit. Pentru aceasta, cu mulțumire strigăm Ție: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuiești lumea.

Și, închinându-se își descoperă capul și sărută icoana. Trec după aceea la icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicând troparul:

Ceea ce ești izvorul milei, învrednicește-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos; arată, precum de-a pururea, puterea ta, că întru tine nădăjduind, strigăm ție: Bucură-te, ca și oarecând Gavriil, mai-marele voievod al celor fără de trup.

Se închină și sărută icoana, având capul descoperit. Și trecând apoi la celelalte icoane, care se găsesc de o parte și de alta a Sfințelor Uși și anume: întâi la icoana hramului și cele ce s-ar mai afla spre miazăzi de ea apoi la icoanele dinspre miazănoapte de icoana Născătoarei de Dumnezeu, iar după aceea la icoana de la iconostas, zic la fiecare troparul sau condacul sfântului sau sfintei care va fi acolo, se închină și le sărută. Dacă pe iconostas se află icoana învierii, zic:

Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri și pe noi, pe pământ, ne învrednicește cu inimă curată să Te mărim.

Apoi, mergând în mijlocul bisericii, își descoperă capetele și plecându-le, diaconul zice: *Domnului să ne rugăm*, iar preotul zice rugăciunea aceasta:

Doamne, trimite mâna Ta din înălțimea sfântului Tău locaș și mă întărește spre slujba ce-mi este pusă înainte, ca, neosândit stând înaintea înfricoșătorului Tău altar, să săvârșesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea și slava în vecii vecilor. Amin.

Apoi, ridicându-și capetele și acoperindu-le, diaconul zice:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluieste (de 3 ori), Prea Cucernice Părinte, binecuvintează!

Iar preotul face apolisul cel mic astfel:

Duminica: Cel ce a înviat din morți, (în alte zile:) Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale celui între sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (sau: ale celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare,

arhiepiscopul Cezareii Capadociei) și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi ca un bun și de oameni iubitor.

După săvârșirea apolisului, se pleacă spre străni și intră în altar: preotul prin ușa dinspre miazăzi, iar diaconul prin ușa dinspre miazănoapte, zicând fiecare în sine:

Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta. Doamne, povățuiește-mă întru dreptatea Ta, iar pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.

Intrând în Sfântul Altar, fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese și, descoperindu-și capetele, sărută preotul Sfânta Evanghelie, Sfântă Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai marginea Sfintei Mese. Apoi, luând în mâini, fiecare veșmintele sale, fac trei închinăciuni către răsărit, zicând în sine:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

După aceea, merge diaconul la preot, ținând veșmintele în dreapta sa și, plecându-și capul, cere binecuvântarea, zicând:

Binecuvintează, părinte, stiharul dimpreună cu orarul și mânecuțele.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Apoi diaconul sărută mâna preotului și, retrăgându-se la o parte, se îmbracă în stihar, rugându-se așa:

Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veșmântul mântuirii și cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună și ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă.

După aceasta, sărutând semnul Sfintei Cruci de pe orar și zicând: *Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot...*, îl pune pe umărul stâng și petrecând capătul din față pe sub mâna dreaptă, îl aduce prin spate, peste umărul stâng iarăși, așa ca să atârne în față, iar celălalt capăt pe spate.

Când pune mânecuțele la mâini, sărută de asemenea semnul Sfintei Cruci de pe ele, spunând la cea dreaptă:

Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmași și, cu mulțimea slavei Tale ai zdrobit pe cei potrivnici.

Iar la stânga zice:

Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit; înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale.

Apoi diaconul, mergând la proscomidiar, pregătește cele sfințite, pune adică Sfântul Disc în stânga lui, iar potirul în dreapta lui și pe celelalte cu bună rânduială de o parte.

Iar preotul se îmbracă în același timp cu diaconul, în acest chip: luând stiharul în mâna stângă și închinându-se de trei ori spre răsărit, precum s-a spus, îl binecuvintează, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și sărutând apoi semnul Sfintei Cruci de pe el, se îmbracă, zicând: *Bucura-se-va sufletul meu...*, până la sfârșit.

După aceea, luând epitrahilul, îl binecuvintează și, sărutând crucea de pe gulerul epitrahilului, îl pune pe grumaz, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoții Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veșmintelor lui.

Apoi, luând brăul, îl binecuvintează și, sărutând crucea de la mijlocul lui, se încinge cu el zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere și a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmește picioarele mele ca ale cerbului și peste cele înalte mă așază.

Iar la mânecuțe, după ce le binecuvintează și le sărută, după rânduiala de mai sus, zice tot ca și diaconul.

După aceea, de este protosinghel sau are vreun oarecare alt rang bisericesc, luând bedernița, o binecuvintează și, sărutând-o, o pune, zicând:

Încinge sabia Ta peste coapsa Ta, Puternice, cu podoaba Ta și cu frumusețea Ta și încordează și bine sporește și stăpânește pentru adevăr, blândețe și dreptate. Și minunat Te va povățui dreapta Ta, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Luând apoi felonul (sfita), îl binecuvintează și, sărutându-l după rânduială, se îmbracă, zicând:

Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate și cuvioșii Tăi întru bucurie se vor bucura, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Mergând după aceea la spălător, își spală mâinile, zicând:

Spăla-voi între cei nevinovați mâinile mele și voi înconjura altarul Tău, Doamne, ca să aud glasul laudei Tale și să spun toate minunile Tale. Doamne, iubit-am bună-cuviința casei Tale și locul sălășluirii slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu și cu vărsătorii de sânge viața mea, în mâinile cărora sunt fărădelegile; dreapta lor s-a umplut de daruri, iar eu întru nerăutatea mea am umblat. Izbăvește-mă, Doamne, și mă miluiește. Piciorul meu a stat întru dreptate; în biserici Te voi binecuvânta, Doamne.





II RÂNDUIALA DUMNEZEIEȘTII PROSCOMIDII

Preotul vine apoi la proscomidiar cu capul descoperit și, închinându-se de trei ori înaintea lui, împreună cu diaconul, zice:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește (de trei ori).

După aceasta preotul, luând PRIMA prescură și copia cu amândouă mâinile, le ridică până în dreptul frunții și zice:

Răscumpăratu-ne-ai pe noi din blestemul legii cu scump Sângele Tău. Pe Cruce fiind răstignit și cu sulița împuns, nemurire ai izvorât oamenilor, Mântuitorul nostru, slavă Ție.

Apoi diaconul zice:

Binecuvintează, părinte.

Și preotul, trecând prescura și copia în mâna stângă, le binecuvintează cu dreapta, în chipul crucii, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: **Amin.**

Apoi preotul, având prescura în mâna stângă, iar în mâna dreaptă copia, diaconul zice:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Preotul însemnează cu copia cruciș, de trei ori, deasupra peceții de pe prescură și zice de fiecare dată:

Întru pomenirea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Și, punând îndată prescura pe tava sau pe talerul de lemn, care se găsește la proscomidiar, alături de Sfintele Vase, înfige copia în partea dreaptă a peceții, adică cea cu literele IIS și NI, și, tăind, zice:

Ca un miel spre junghiere S-a adus.

Apoi tăind la fel în partea stângă, zice:

Și ca o oaie, fără de glas împotriva celui ce-o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa.

Tăind după aceasta în partea de sus a peceții, zice:

Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat.

Și tăind în partea de jos, zice:

Iar neamul Lui cine-l va spune?

Diaconul, privind cu evlavie la această lucrare, și ținând orarul în mână, zice la fiecare tăietură:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

După aceasta zice:

Ridică, părinte.

Iar preotul, înfigând copia orizontal, în latura dinspre partea dreaptă a prescurii sau în cea dinspre el, ceva mai sus de coaja de jos, ridică Sfântul Agneț, zicând așa:

Că s-a luat de pe pământ viața Lui.

Și, punându-l cu fața în jos pe Sfântul Disc, diaconul zice:

Junghie, părinte.

Iar preotul, junghiind cruciș, zice:

Junghie-se Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viața și pentru mântuirea lumii.

Apoi întoarce Sfântul Agneț cu fața în sus, adică cu partea care are pecetea pe ea, iar diaconul zice:

Împunge, părinte.

Preotul, împungând cu Sfânta Copie Sfântul Agneț, în partea dreaptă, sub numele Iisus, zice:

Și unul din ostași cu sulița coasta Lui a împuns.

Și pe dată diaconul sau, în lipsa lui, preotul, luând în mâna dreaptă vasul cu vin și în stânga vasul cu apă, toarnă în Sfântul Potir deodată vin și apă, cât se cuvine, preotul zicând în același timp:

Și îndată a ieșit sânge și apă; și cel ce a văzut a mărturisit și adevărată este mărturisirea lui.

După aceasta, diaconul zice:

Binecuvintează, părinte, sfânta amestecare.

Iar preotul, binecuvântând peste sfântul potir, zice:

Binecuvântată este amestecarea Sfintelor Tale, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin¹.

Acoperind apoi Sfântul Potir cu acoperământul său, întocmit, preotul ia în mână a DOUA prescură și, tăind din ea o părticică în formă triunghiulară, zice:

Întru cinstea și pomenirea preabinecuvântatei, măritei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria, pentru ale cărei rugăciuni primește, Doamne, jertfa aceasta întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri.

1. ÎNVĂPĂTURĂ: Dacă vor fi mai mulți preoți și diaconi împreună-slujitori, precum și frați de cuminecat, trebuie să se scoată, la vremea Proscomidiei, Sfântul Agneț mai mare de cum e obiceiul în celelalte zile. Asemenea și când se toarnă în sfântul potir amestecarea, adică vinul și apa, să se toarne mai mult ca de obicei, spre a fi de ajuns la toți care vor fi de împărtășit. Căci după ce s-au sfințit Cinstitele Daruri, nu este îngăduit și nici să îndrăznească cineva a mai turna vin și apă în sfântul potir.

În luare-aminte să fie, de asemenea, ca apa, ce se toarnă acum, să fie atât cât se cuvine, socotind ca împreună cu căldura, ce se va turna la vremea plinirii sfântului potir, să nu schimbe firea vinului în gustul apei.

Și, scoțând părticica, o pune de-a dreapta Sfântului Agneț, aproape de mijlocul lui, zicând:

De față a stat împărăteasa, de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată și preainfrumusețată.

Apoi luând a TREIA prescură, scoate dintr-însa părțile pentru cele nouă cete ale sfinților, mai mici decât părticica pentru Sfânta Fecioara. Luând astfel întâia părticică și zicând:

Întru cinstea și pomenirea marilor voievozi Mihail și Gavriil și a tuturor cereștilor și netrupeștilor Puteri.

O pune sus, pe partea stângă a Sfântului Agneț, făcând începutul cetei celei dintâi.

Luând apoi a doua părticică și zicând:

A Cinstitului, măritului prooroc, Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan; a Sfinților, măriților prooroci, Moise și Aaron, Ilie și Elisei, David și Iesei; a sfinților trei tineri, a lui Daniel proorocul și a tuturor sfinților prooroci.

O așază sub cea dintâi.

Apoi, iarăși, la a treia părticică, zice:

A Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli Petru și Pavel, a celor doisprezece, a celor șaptezeci și a tuturor Sfinților Apostoli.

Și o pune sub a doua, încheind rândul cel dintâi.

Luând apoi a patra părticică, zice:

A celor între sfinți Părinți ai noștri și ai lumii mari dascăli și ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur, Atanasie și Chiril, Nicolae cel din Mira, Spiridon al Trimitundeii, Calinic Cernicanul, Nifon de la Constantinopol, Iosif cel Nou, Iorest și Sava, Antim Ivireanul, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie și Leontie, și a tuturor sfinților ierarhi.

O pune lângă părticica cea dintâi, începând astfel al doilea rând de sus în jos.

La a cincea părticică, zice:

A Sfântului întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, a sfinților Marilor Mucenici Dimitrie, Gheorghe, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Ioan cel Nou, Serghie și Vach, Ioan Valahul și Oprea, Ioan și Moise, Constantin voievod și fiii săi Constantin, Ștefan, Radu și Matei, Ianache, sfetnicul, a binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt și a tuturor sfinților mucenici; a Sfințelor Mucenițe: Tecla, Varvara, Ecaterina, Filotea și a tuturor sfințelor mucenițe.

Și, luând-o, o pune sub cea dintâi din rândul al doilea. Apoi, la a șasea părticică, zice:

A Cuvioșilor și purtătorilor de Dumnezeu Părinților noștri: Antonie, Eftimie, Sava, Onufrie, Atanasie cel din Aton, Dimitrie cel Nou, Grigorie Decapolitul, Nicodim de la Tismana, Visarion și Sofronie, Ioan, Antonie, Daniil, Gherman, Ioan Hozevitul și a tuturor precuvioșilor părinți; a Precuvioaselor maici: Pelaghia, Teodosia, Anastasia, Eupraxia, Fevronia, Teodula, Eufrosina, Maria Egipteanca, Parascheva și Teodora și a tuturor sfințelor precuvioaselor maici.

O ia și o pune sub cea dinaintea ei, adică lângă a treia din rândul întâi, împlinind astfel rândul al doilea.

Iar, după aceasta, la a șaptea păticeă, zice:

A Sfinților și făcătorilor de minuni, doctori fără de arginți: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae și a tuturor sfinților fără de arginți.

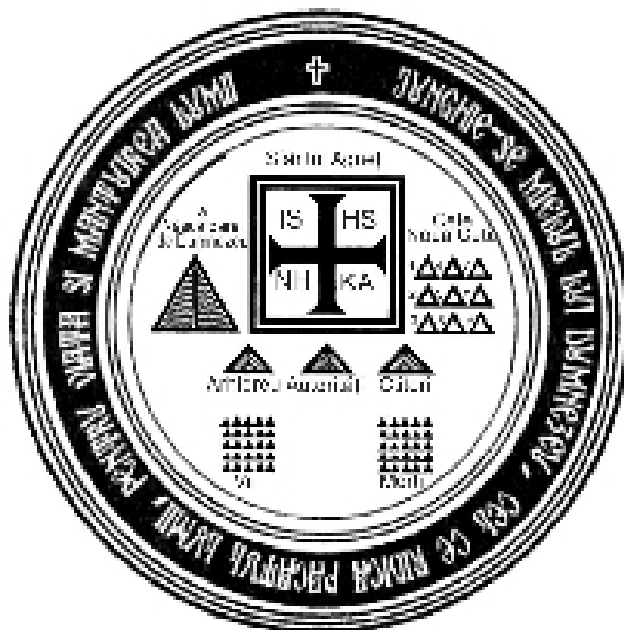
O ia și o pune deasupra, începând cu ea al treilea rând. Apoi la a opta păticeă, zice:

A Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana, a Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, și a tuturor sfinților, pentru ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Dumnezeu.

Și o pune sub cea dinaintea ei. Și, tot așa, luând a noua păticeă, zice:

A celui între sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constanti-nopolului (dacă se face Liturghia lui; iar dacă se face Liturghia Marelui Vasile, arhiepiscopul Cezareii Capadociei, îl pomenește pe acesta).

O pune la urmă, împlinind rândul al treilea.



Felul cum trebuie așezate Sfântul Agneț și celelalte păticele pe Sfântul Disc

Luând apoi preotul a PATRA prescură și scoțând o păticeă din ea, mai mică decât mirida pentru Născătoarea de Dumnezeu, dar mai mare decât cele ale sfinților, zice:

Pomenește, Stăpâne, Iubitorule de oameni, pe toți episcopii ortodocși și pe Prea Fericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pe (Înalt-) Prea Sfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], (pe arhiereul care l-a hiro-tonit, dacă este în viață), cinstita preoțime, cea întru Hristos diaconime și toată ceata preoțească [și pe starețul nostru (N)], pe frații și slujitorii cei dimpreună cu noi, preoți și diaconi și pe toți frații noștri, pe care i-ai chemat la împărtășirea Ta, prin milostivi-rea Ta, Preabunule Stăpâne.

Așază apoi păticea sub Sfântul Agneț, spre colțul din dreapta acestuia, adică la stânga preotului, începând astfel rândul de sub Sfântul Agneț.

După aceasta, se fac pomeniri, după îndrumările Sfântului Sinod, și, scoțând din aceeași prescură o părticică, o pune în dreapta celei dintâi, sub Sfântul Agneț, zicând:

Pomenește, Doamne, pe binecredinciosul popor român de pretutindeni, pe conducătorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor și pe iubitoarea de Hristos oaste (armată).

Preotul scoate apoi o părticică din prescura a patra pentru ctitorii și binefăcătorii în viață ai bisericii, și, așezând-o sub Sfântul Agneț, în dreapta celorlalte două, zice:

Pomenește, Doamne, și pe ctitorii și binefăcătorii acestui sfânt locaș (N).

Dacă ctitorii sunt morți, va scoate părticelele pentru ei din prescura a cincea.

Apoi, scoțând părticele mai mici, tot din a patra prescură, și punându-le pe Sfântul Disc, în stânga sa, toate la un loc, sub părticica pentru arhieriei, zice așa:

Primește, Doamne, jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor tuturor fraților celor întru Hristos și pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are trebuință de mila și de ajutorul Tău; pentru apărarea țării acesteia și a celor care viețuiesc într-ânsa și pentru pacea și buna așezarea întregii lumi; pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu bisericii; pentru mântuirea și ajutorul celor ce cu osârdie și cu frică de Dumnezeu se ostenesc și slujesc, părinți și frați ai noștri; pentru cei trimiși, pentru cei care sunt în călătorie; pentru tămăduirea celor care zac în boli; pentru izbăvirea celor robiți; pentru cei care sunt în judecăți, în ocne, în închisori, în izgoniri, în neazuri și strâmtorări; pentru cei care ne urăsc și pentru cei care ne iubesc pe noi; pentru cei care ne miluiesc și slujesc nouă și pentru cei care ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dânșii; pentru frații noștri care sunt în slujbe, și pentru toți cei care slujesc și au slujit în sfânt locașul acesta.

După aceea, pomenește pe nume pe cei vii care au adus și pentru care s-au adus darurile la Sfântul Altar, după pomelnicele lor. Și, la fiecare nume, ia cu copia câte o părticică mică, zicând: **Pomenește, Doamne, pe robul Tău (N)**, și așa luând părticelele le pune în partea de jos, sub Sfântul Agneț, la un loc cu cele scoase mai înainte pentru cei vii.

După aceea, luând a CINCEA prescură și scoțând cu Sfânta Copie, tot așa, părticele mici și punându-le pe Sfântul Disc în dreapta sa, toate la un loc, sub părticica pentru ctitori, zice:

Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru dreapta credință: ale strămoșilor, ale moșilor, ale părinților, ale maicilor, ale fraților, ale surorilor, ale fiilor și fiicelor, ale celor dintr-o rudenie și ale celor dintr-o seminție cu noi și ale tuturor celor care au adormit întru nădejdea învierii și a vieții veșnice; ale ctitorilor sfântului locașului acestuia (aici pomenește pe ctitorii răposați); ale miluitorilor și făcătorilor de bine; ale tuturor celor care s-au ostenit și au slujit în sfânt locașul acesta: arhieriei, arhimandriți, ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi, monahii, slujitori și dregători; ale fericiților patriarhi, ale ortodocșilor arhieriei și preoți; ale dreptmăritorilor creștini, pe care i-au acoperit apa, marea, râurile, izvoarele, bălțile, puțurile, sau războiul i-a secerat și cutremurul i-a cuprins, tâlharii i-au ucis și focul i-a ars, sau fiarelor, păsărilor, jigăniilor și la toată firea celor din mare s-au făcut mâncare; ale celor răpiți fără veste; ale celor arși de trăsnete și ale celor înghețați în munți, pe cale, în loc pustiu și în sihăstrie; ale celor sfârșiți de întristare sau de bucurie; ale celor care au pățimit în zile bune și în nenorocire, în închisori și în lagăre; ale celor pe care i-a ucis calul sau grindina, zăpada, ploaia înmulțită, cărămida și țărâna i-au împresurat și de năprasnă au căzut; ale celor pe care i-au omorât băaturile otrăvitoare, înecările cu oase; ale celor loviți de tot felul de aruncare: a fierului, a lemnului și

a oricărui fel de piatră; ale celor sfârșiți de chiotul tare, de alergarea grabnică, de palmă, de pumn, de lovitură cu piciorul, de ciură, de foame, de sete, de mușcături înveninate, de înghițirea șerpilor, de călcarea cailor, de sugrumare de cel de aproape, sau marea sau pământul desfăcându-se i-a înghițit; și de toată vârsta: bătrâni, tineri, voinici, copilandri, copiii, prunci fără de vreme, parte bărbătească și femeiască; și pe care nu i-am pomenit, din neștiință sau din uitare, sau din pricina mulțimii numelor, **Însuși îi pomenește, Dumnezeu, Cel ce știi numele și vârsta fiecăruia.**

Și așa pomenește pe nume și pe cei morți, înscriși pe pomelnice, dar mai întâi pe arhierul care l-a hirotonit, dacă nu mai este în viață. Și la fiecare nume ia o părticică mică și o pune pe sfântul disc, la un loc cu cele scoase mai înainte pentru morți, zicând: **Pomenește, Doamne, pe robul Tău (N)**; și, terminând, încheie așa:

Și pe toți, care întru nădejdea învierii și a vieții de veci, cu împărtășirea Ta au adormit, dreptmăritori părinți și frați ai noștri, Iubitorule de oameni, Doamne.

La sfârșit, luând a patra prescură, din care a proscomidit pentru vii, scoate o părticică și, punând-o la cele vii, zice așa:

Pomenește, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și a mea nevrednicie; iartă-mi toată greșala cea de voie și cea fără de voie și să nu oprești, pentru păcatele mele, harul Preasfântului Tău Duh, de la darurile ce sunt puse înainte.

Și, după aceasta, preotul, luând buretele, strânge cu grijă de pe marginea discului părticelele de sub Sfântul Agneț, ca să nu cadă jos ceva din ele.

Apoi, când este cazul, preotul scoate și așază pe Sfântul Disc părticele speciale pentru diferite cereri.

Apoi diaconul, luând cădelnița și punând în ea tămâie, zice către preot:

Binecuvintează, părinte, tămâia.

Și îndată, tot diaconul, zice: **Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.** Iar preotul zice rugăciunea tămâiei:

Tămâie îți aducem Ție, Hristoase Dumnezeu nostru, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primind-o întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă harul Preasfântului Tău Duh.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Preotul tămâiază steluța, o sărută și o pune după aceea deasupra Sfântului Agneț, zicând:

Și venind steaua, a stat deasupra, unde era Pruncul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește. Acoperă, părinte.

Iar preotul, tămâind acoperământul cel dintâi, acoperă Sfântul Disc, zicând:

Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat; îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere și S-a încins, pentru că a întărit lumea, care nu se va clinti. Gata este scaunul Tău de atunci, din veac ești Tu. Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor, ridica-vor râurile valurile lor cu glasuri de ape multe. Minunate sunt înălțările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Mărturiile Tale s-au adeverit foarte. Casei Tale se cuvine sfințenie, Doamne, întru lungime de zile.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește. Acoperă, părinte.

Iar preotul, tămâind al doilea acoperământ, acoperă Sfântul Potir, zicând:

Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase, și de lauda Ta este plin pământul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește. Acoperă, părinte.

Iar preotul, tămâind al treilea acoperământ, adică Aerul, acoperă cu el Sfântul Disc și Sfântul Potir, zicând:

Acoperă-ne pe noi cu acoperământul aripilor Tale; depărtează de la noi pe tot vrăjmașul și pizmașul; împacă viața noastră, Doamne; miluiește-ne pe noi și lumea Ta și mântuiește sufletele noastre, ca un bun și de oameni iubitor.

După aceea preotul, luând cădelnița, tămâiază Darurile așezate la proscomidar, zicând de trei ori:

Binecuvântat ești, Dumnezeul nostru, Care ai binevoit așa, slavă Ție.

Iar diaconul, de fiecare dată, zice:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și se închină amândoi cu toată cucernicia, de trei ori. Apoi diaconul, luând cădelnița, zice:

Pentru punerea înaintea Cinstitelor Daruri, Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul zice rugăciunea punerii înaintea:

Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos L-ai trimis mântuitor și izbăvitor și binefăcător, Care ne binecuvintează și ne sfințește pe noi, Însuși, binecuvintează (preotul binecuvintează cu mâna) această punere înaintea și o primește pe dânsa întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomenește, ca un bun și de oameni iubitor, pe cei ce au adus-o și pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzește neosândiți întru sfințita lucrare a Dumnezeieștilor Tale Taine. Că s-a sfințit și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și, după aceasta, face acolo apolisul, zicând așa:

Slavă Ție Hristoase, Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Diaconul: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Iar preotul face otpustul; și dacă este duminică începe așa: Cel ce a înviat din morți..., iar dacă este altă zi din cursul săptămânii, zice numai:

Hristos, Adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Precuratei Maicii Sale, ale celui între sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului (dacă se săvârșește Liturgia Marelui Vasile zice: ale celui între sfinți Părintelui nostru Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei) și ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi ca un bun și de oameni iubitor.

Diaconul: **Amin.**

După otpust, diaconul, iar în lipsă preotul, tămâiază Darurile așezate la proscomidiar (la mănăstiri această cădire se face la Ceasul al 6-lea, acoperind mai întâi sfintele), apoi Sfânta Masă împrejur, cruciș, zicând încet:

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Și, zicând psalmul 50: **Miluieste-mă, Dumnezeule...**, tămâiază altarul și toată biserica. Și apoi, intrând în Sfântul Altar, tămâiază Sfânta Masa și pe preot, punând apoi cădelnița la locul ei.

SE CADE A ȘTI CĂ:

Dacă va sluji preotul fără diacon, cuvintele diaconului, pe care le zice acesta la proscomidie și la Liturhie, înaintea Sfintei Evanghelii și la răspunsurile lui, adică: **Binecuvintează, părinte, și: Împunge, părinte, și Vremea este a sluji...**, și altele, să nu le zică, ci numai ecteniile și cele obișnuite ale preoției.

Și, dacă vor sluji mai mulți preoți împreună, toată lucrarea Proscomidiei să o facă numai un preot, iar ceilalți, care slujesc, din ale Proscomidiei deosebi nimic să nu zică, afară de pomenirea celor vii și morți ai lor.

Încă se cade a ști că, atunci când slujește arhiereul, diaconul zice: **Binecuvintează, Prea Sfințite părinte.** Când slujește preotul, diaconul zice numai: **Binecuvintează, părinte.**





III

RÂNDUALA PREGĂTIRII SFINȚIȚILOR SLUJITORI PENTRU ÎNCEPUTUL DUMNEZEIEȘII LITURGHII

După otpustul Utreniei, venind vremea a se începe Dumnezeiasca Liturghie, vine preotul în fața Sfintei Mese, cu capul descoperit, iar diaconul în dreapta lui și, închinându-se împreună, de trei ori, preotul ridicând mâinile dă semnalul începerii rugăciunii *Împărate ceresc*, pe care o transmite în limbajul mimico-gestual:

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindenea ești și toate le plinești; Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre (de trei ori).

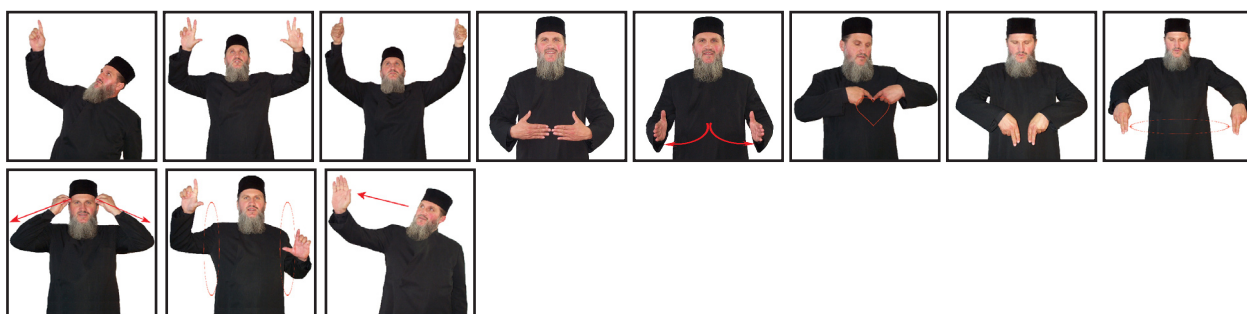




Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire (de două ori).



Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta (o dată).



Iar din Duminica Învierii și până la sărbătoarea Sfintei Înălțări, în loc de *Împărate ceresc...*, se transpune în semne, de trei ori:

Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le.



Iar de la sărbătoarea Sfintei Înălțări și până la Duminica Pogorării Sfântului Duh se transpune în semne numai: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... și Doamne, buzele mele vei deschide...* Apoi preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai marginea Sfintei Mese. Și, după aceasta, plecându-și capul său către preot, ridică orarul cu trei degete ale mâinii drepte, după care diaconul transpune în limbajul mimico-gestual:

Vremea este a sluji Domnului, binecuvintează, părinte.



Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



Și diaconul transmite în limbajul mimico-gestual:

Roagă-te pentru mine, părinte.



Preotul:

Să îndrepteze Domnul pașii tăi spre tot lucrul bun.



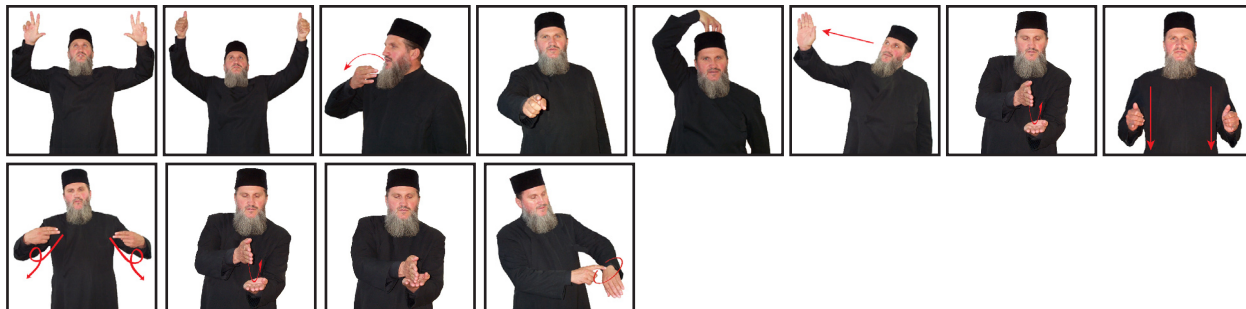
Și iarăși diaconul:

Pomenește-mă, părinte.



Preotul, binecuvintează pe diacon pe cap, după care face semnele:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



Diaconul: *Amin.*



(Iar dacă nu este diacon, preotul nu face cele ale diaconului, ci numai cele ale preoției).

Și, închinându-se diaconul, iese prin ușa de miazănoapte și, stând la locul obișnuit, din mijlocul bisericii, cu fața spre Sfintele Uși, se închină cu cucernicie de trei ori, zicând întru sine (asemenea și preotul în Altar):

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda ta.

Și după aceasta, întorcându-se cu fața spre credincioși, se începe Sfânta Liturghie.





DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU
IOAN GURĂ DE AUR,
ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI,
TRADUSĂ ÎN LIMBAJUL MIMICO-GESTUAL
RELIGIOS ROMÂNESC

Se începe așa:

Sfintele Uși fiind deschise și perdeaua ridicată, diaconul face semne de la locul său din naos,
cu fața către credincioși:
Binecuvintează, părinte.



Preotul, având capul descoperit, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile, o ridică puțin făcând semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, apoi o așază la locul ei, se întoarce¹ cu fața către credincioși și execută cu semne ample:
Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

1. În bisericile în care există catapeteasmă, locul potrivit pentru preotul care slujește pentru surzi este pe solee pentru comunicarea mesajului liturgic în limbajul mimico-gestual (întocmai ca la citirea Sfintei Evanghelii) sau poziționându-se în lateral față de Sfânta Masă pentru a putea executa semnele vectoriale (*Acesta este Trupul Meu...*). În bisericile în care catapeteasma este construită special pentru comunicarea vizuală, locul preotului pentru dialogul liturgic este cel de pe latura de răsărit a Sfintei Mese, cu fața către credincioși.



Strana și credincioșii răspund:

Amin.

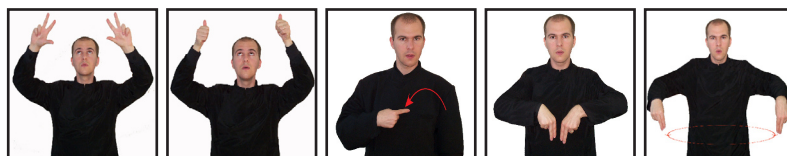


Diaconul, de la locul său din naos, cu fața către credincioși, transpune în semne ectenia mare:
Cu pace, Domnului să ne rugăm².



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.



² Sfârșitul enunțului poate fi marcat prin semnul Sfintei Cruci.

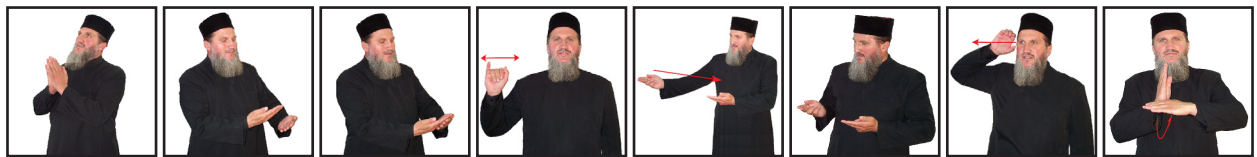


Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea (starea cea bună) sfintelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.



Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră și se roagă într-însa, Domnului să ne rugăm.



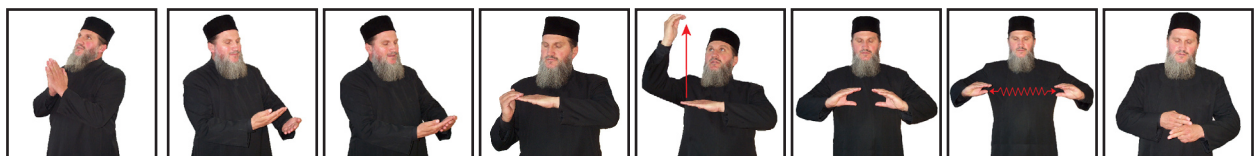


Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul și Mitropolitul] nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime și pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm.



(dactilarea

numelui)

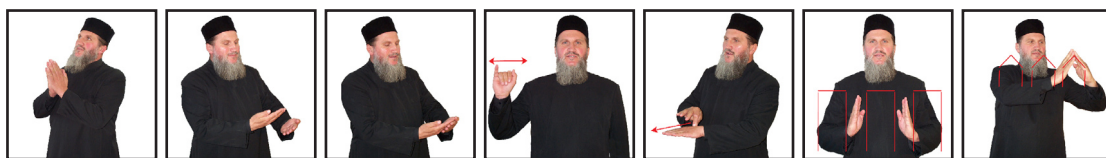
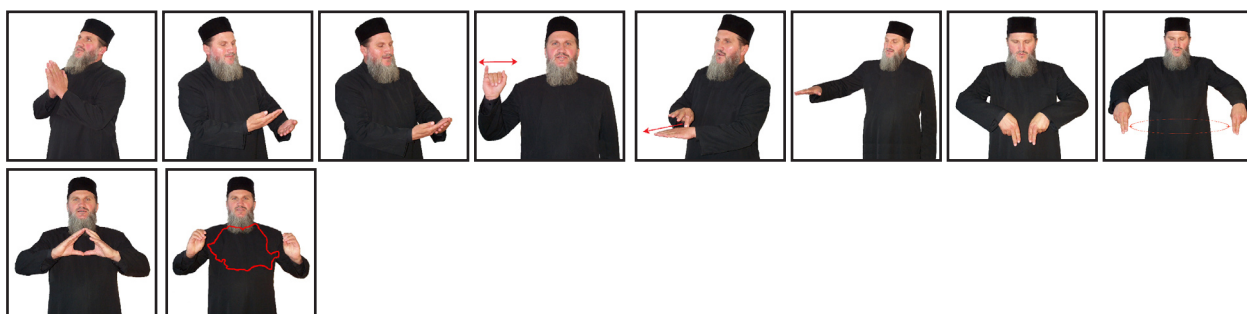


(dactilarea numelui)





Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru cârmuitorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată), Domnului să ne rugăm.



Pentru orașul acesta, țara aceasta și pentru toate orașele și satele și pentru cei cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.



Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.



Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.



(Aici se pot pune ectenii pentru diferite cereri).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.



Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.



Pe Preasfânta, precurata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.



(dactilarea numelui: M.A.R.I.A.)

Strana și credințioșii:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.



Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.



Strana și credinșioșii:

Ție, Doamne.



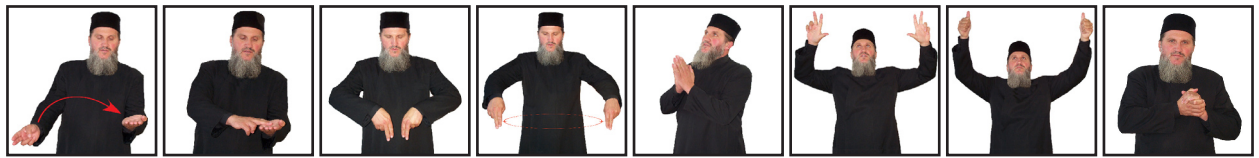
Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



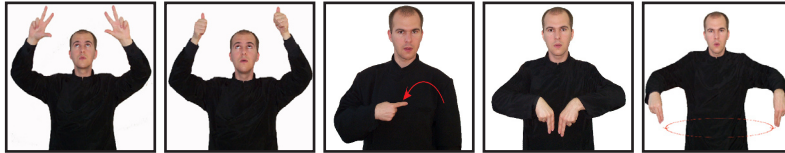
Strana și credinșioșii: *Amin.*



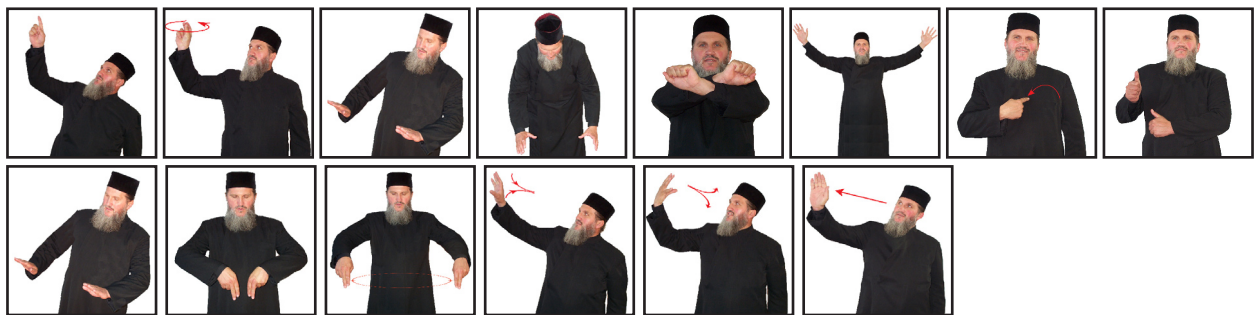


Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.



Pe Preasfânta, preacurata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.



(dactilarea numelui: M.A.R.I.A.)

Strana și credințioșii:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

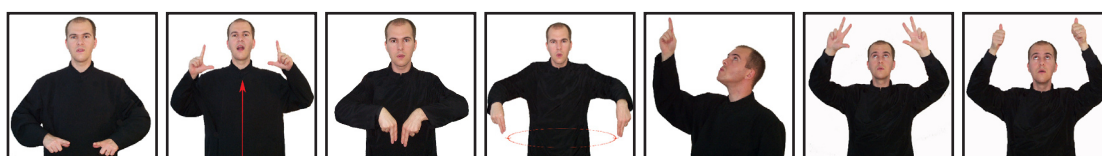


Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.



Strana și credințioșii:

Ție, Doamne.



Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





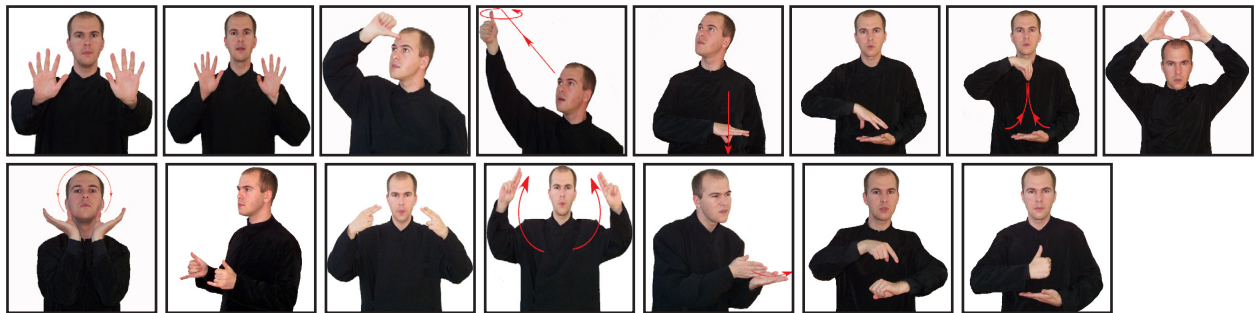
Strana și credințioșii: *Amin.*



Antifonul al doilea:

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Unule-Născut, Fiule, și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce ești fără de moarte și ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria; Care neschimbat Te-ai întrupat. Și, răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeule, cu moartea pe moarte ai călcat. Unul fiind din Sfânta Treime, împreună-slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi!



(dactilarea numelui: **M.A.R.I.A.**)



După ecfonis, diaconul se închină și trece înaintea icoanei Născătoarei de Dumnezeu, ținând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte, iar în acest timp preotul citește, în taină,

Rugăciunea Antifonului al doilea

Doamne, Dumnezeul nostru, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; plinătatea Bisericii Tale o păzește, sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei Tale, Tu pe aceștia îi preamărește cu dumnezeiască puterea Ta și nu ne lăsa pe noi, cei care nădăjduim întru Tine.

Preotul, din fața Sfintei Mese, sau diaconul, din mijlocul bisericii, transmite prin semne ectenia mică: *Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta..., Pe noi înșine...*

Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



Și se interpretează îndată în limbajul mimico-gestual Antifonul al III-lea.

Fericirile:

Întru Împărăția Ta când vei veni, pomeneste-ne pe noi, Doamne.

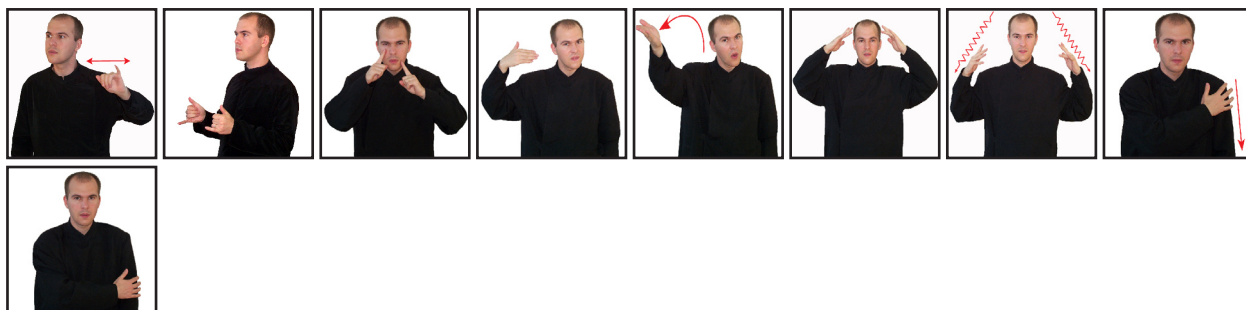


Fericiți cei săraci cu duhul, că lor este Împărăția cerurilor.

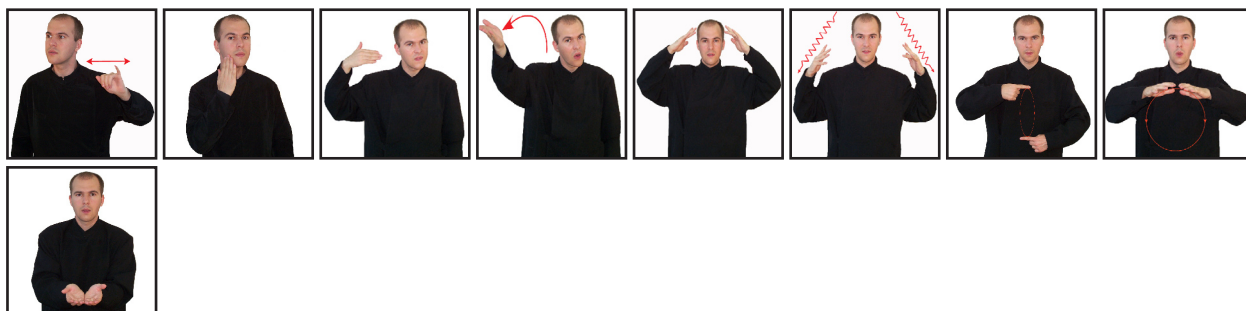




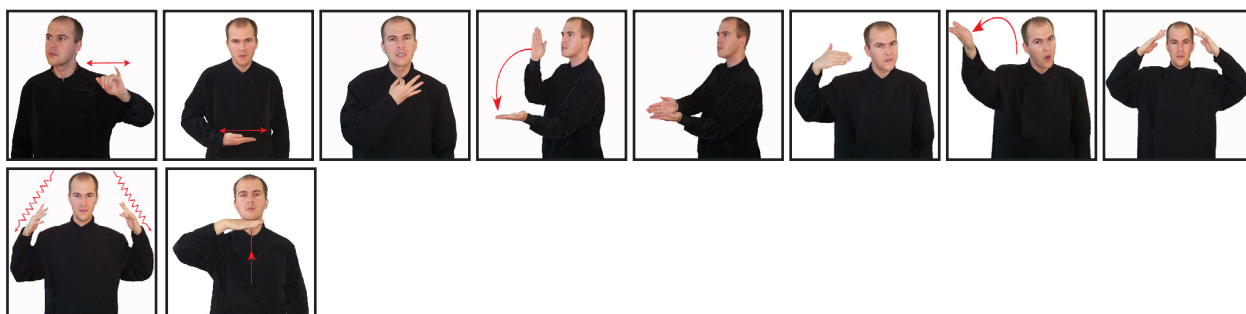
Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.



Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.



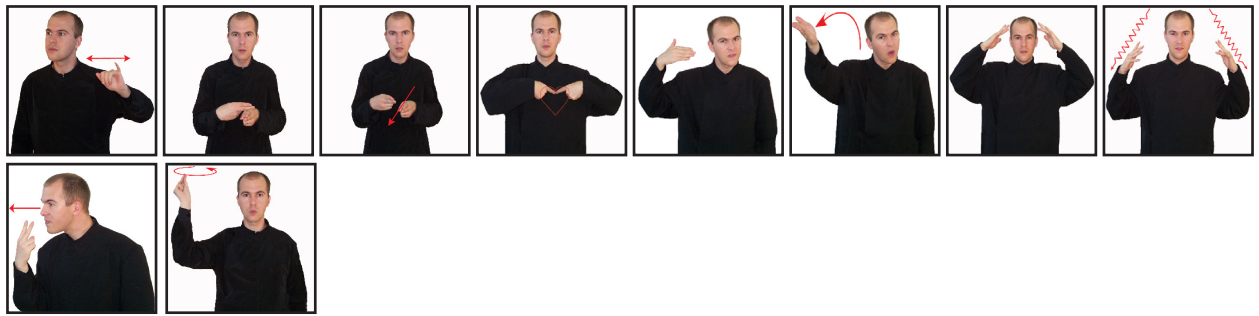
Fericiți cei flămânzi și însetați de dreptate, că aceia se vor sătura.



Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.



Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.



Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

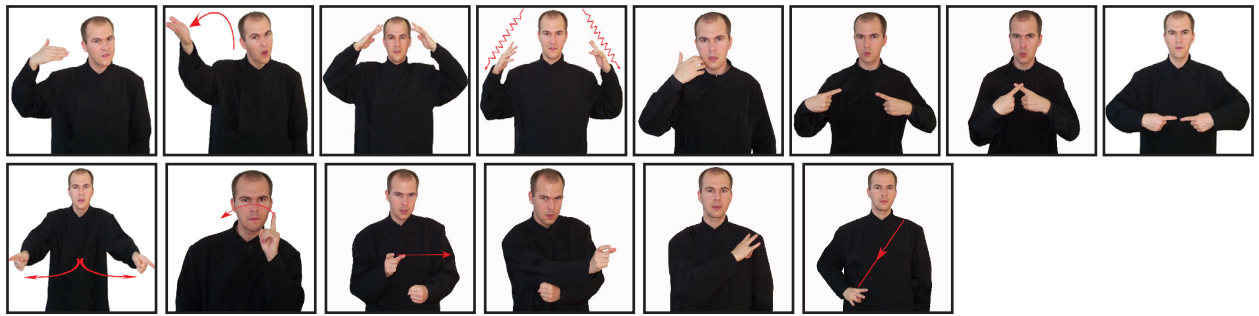


Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că a acelora este Împărăția cerurilor.



Fericiți veți fi când, din pricina Mea, vă vor ocări și vă vor prizoni pe voi și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.





Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri.



sau **Condacul:**

Apărătoare Doamnă, pentru biruință mulțumiri, izbăvindu-ne din nevoi aducem ție, Născătoare de Dumnezeu noi, robii tăi. Ci, ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, izbăvește-ne din toate nevoile; ca să strigăm ție: Bucură-te, Mireasă, Pururea Fecioară!





Diaconul se închină și intră în sfântul altar, prin ușa dinspre miazăzi, iar preotul citește, în taină,

Rugăciunea Antifonului al treilea

Cel ce ne-ai dăruit aceste rugăciuni obștești și împreună-glăsuite, Cel ce și la doi și la trei, care se unesc într-un nume Tău, ai făgăduit să le împlinești cererile, Însuți, și acum, plinește cererile cele de folos ale robilor Tăi, dându-ne nouă, în veacul de acum, cunoștința adevărului Tău, și în cel ce va să fie, viață veșnică dăruindu-ne.

Când se începe cântarea Antifonului al treilea sau a Fericirilor (duminică), sfințele uși rămân deschise pentru VOHODUL sau Ieșirea cu Sfânta Evanghelie. La Slavă... de la Fericiri sau, în alte zile, la antifon, sau la troparul praznicului, preotul și diaconul, stând înaintea Sfintei Mese, fac trei închinăciuni. Apoi luând preotul Sfânta Evanghelie o dă, cu icoana Învierii înaintea, diaconului, care îi sărută mâna, și, după ce pune Sfânta Cruce în locul Sfintei Evanghelii, ocolesc pe partea dreaptă Sfânta Masă, preotul mergând după diacon. Și așa ies pe ușa dinspre miazănoapte, purtându-se înaintea lor două sfeșnice sau o făclie aprinsă. Venind și oprindu-se la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, își pleacă amândoi capetele și diaconul zice încet:

Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.

Iar preotul zice în taină

Rugăciunea Intrării

Stăpâne Doamne, Dumnezeu nostru, cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre slujba slavei Tale, fă ca împreună cu intrarea noastră să fie și intrarea sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

SE CADE A ȘTI CĂ: dacă vor fi mai mulți preoți, împreună-slujitori, fără diaconi, Sfânta Evanghelie se ia de primul dintre preoții împreună-slujitori și, purtând-o înaintea lor, aceștia merg după dânsul, cei cu rang mai mic venind la urmă. Și, ajungând în mijlocul bisericii, ei se așază de-a dreapta și de-a stânga celui dintâi dintre ei, așa precum stau la Sfânta Masă din sfântul altar. Binecuvintează intrarea și sărută Sfânta Evanghelie numai primul dintre împreună-slujitori și tot el transpune în semne: **Înțelepciune, drepti!**, stând în mijlocul bisericii, împreună cu ceilalți. Iar atunci când la strană cântarea a ajuns la: **Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...**, pornind primul dintre împreună-slujitori și ceilalți după dânsul, așa precum au ieșit, intră în sfântul altar și se duc la locurile lor.

Dacă vor sluji preoți în sobor, cu diacon, Sfânta Evanghelie o poartă diaconul, care o primește de la protos. După diacon urmează preoții cei mai mici în rang și, venind în mijlocul bisericii, diaconul cu Sfânta Evanghelie se așază în apropiere de iconostas, iar preoții de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau la Sfânta Masă din Sfântul Altar.

Diaconul zice încet: **Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește.** Protosul zice în taină *Rugăciunea Intrării*.

După terminarea rugăciunii, diaconul zice încet către protos: **Binecuvintează, părinte, sfânta intrare.** Protosul, binecuvântând, zice încet: **Binecuvântată este intrarea Sfinților Tăi...**

Diaconul îi dă Sfânta Evanghelie să o sărute, merge în fața ușilor împărătești, se întoarce cu fața către credincioși și transpune în limbaj mimico-gestual: **Înțelepciune, drepti!**. Intră în Sfântul Altar, așază Sfânta Evanghelie pe Sfânta Masă, ia cădelnița și se așază în fața icoanei Mântuitorului.

În acest timp soborul cântă: **Veniți să ne închinăm...** Când ajung la **Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...**, ultimii doi preoți, înaintând puțin către altar, fac două închinăciuni, se întorc și se pleacă către protos, se reîntorc spre altar, mai fac o închinăciune, se pleacă la dreapta și la stânga și între ei, și merg în Sfântul Altar, așezându-se la locurile lor.

Ceilalți fac și ei asemenea și la sfârșit și protosul, după ce se pleacă la dreapta și la stânga. Dacă asistă arhieru, plecăriunile se fac numai către el.

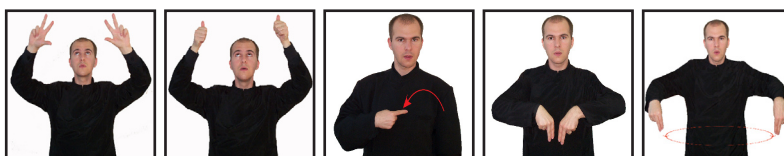
Apoi obișnuitele tropare și condace. Și, sfârșindu-se acestea, diaconul spune în limbaj mimico-gestual:

Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Și diaconul, plecându-și capul către preot, zice încet:

Binecuvintează, părinte, vremea cântării celei întreit-sfinte.

Iar preotul, după ce îl binecuvintează pe cap, transmite prin semne:

Că Sfânt ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea.



La sărbătorile mai însemnate și, mai cu seamă, când slujba se face în sobor, preotul se oprește după cuvintele: **... acum și pururea**, iar diaconul se apropie de Sfintele Uși și, cu fața spre credincioși, după ce arată cu orarul către icoana Mântuitorului, transmite prin semne:

Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși.



Cei din altar răspund cu aceleași semne, apoi diaconul face semne tot așa a doua și a treia oară, de data aceasta răspunzând strana și credincioșii.

După aceasta, diaconul transmite prin semne:

Și ne auzi pe noi.



Este obiceiul ca răspunsul să-l dea cei din altar. După aceasta, diaconul, întorcându-se iarăși către credincioși, înalță orarul, după care transmite prin semne:

Și în vecii vecilor.



Când slujește preotul singur, fără diacon, atunci face el însuși semnele: *Doamne, mântuiește pe cei binecredincioși* și cântă în semne, prima dată în altar, iar strănile a doua și a treia oară. Apoi, tot el execută semnele: *Și ne auzi pe noi*, după care încheie ecfonisul, cu semnele: *Și în vecii vecilor*.

Strana și credincioșii: *Amin.*



Apoi interpretează³:

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (Se cântă prin semne de trei ori).



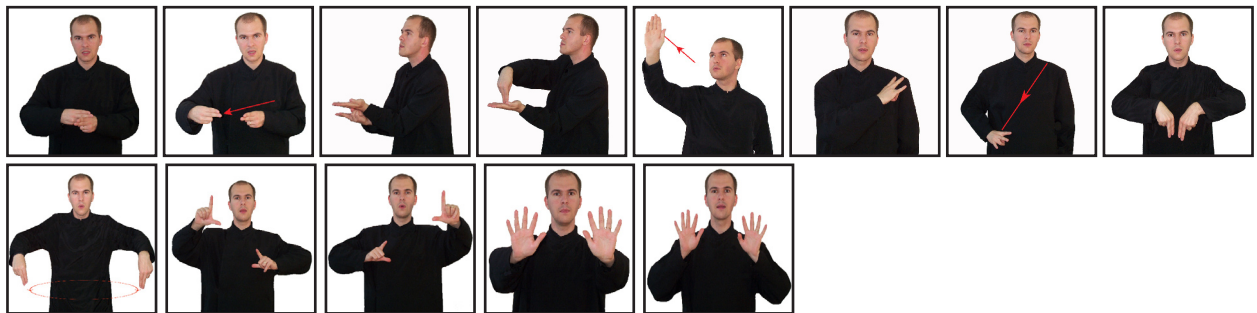
Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.



La Înălțarea Sfintei Cruci (14 septembrie) și la Duminica Sfintei Cruci (a treia din Postul Mare)
se cântă prin semne:

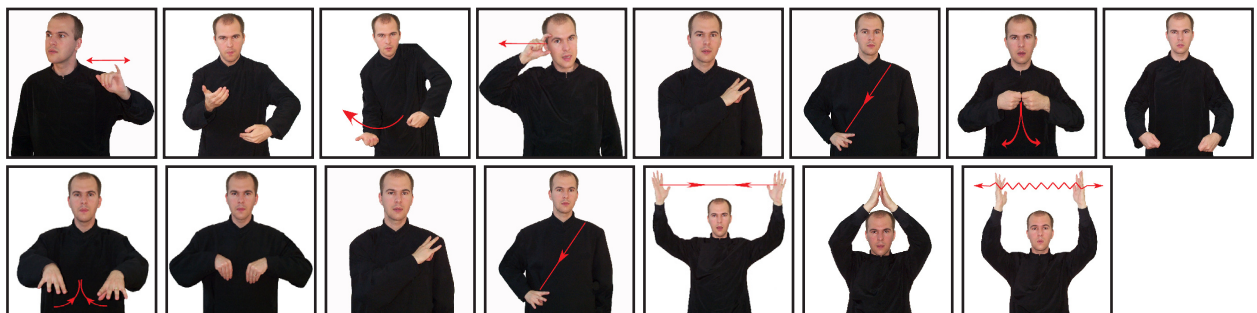
Crucii Tale ne închinăm Hristoase și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim.

3. Pentru a nu perturba comunicarea în timpul transmiterii mesajului din Apostol, căderea se face în timpul cântării Trisaghionului.



Iar la Nașterea și Botezul Domnului, în Sâmbăta lui Lazăr și în Sâmbăta Mare, la Paști și în toată Săptămâna Luminată, precum și în Duminica Rusaliilor se cântă prin semne:

Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat. Aliluia.



Iar preotul citește în taină

Rugăciunea cântării celei întreit-sfinte

Dumnezeule cel Sfânt, Care întru sfinți Te odihnești, Cel ce, cu glas întreit-sfânt, ești lăudat de serafimi și slăvit de heruvimi și de toată puterea cerească închinat; Cel ce, dintru neființă, întru ființă ai adus toate; Care ai zidit pe om după chipul și asemănarea Ta și cu tot harul Tău l-ai împodobit; Cel ce dai înțelepciune și pricepere celui care cere și nu treci cu vederea pe cel care greșește, ci pui pocăință spre mântuire; Care ne-ai învrednicit pe noi, smeriții și nevrednicii robii Tăi, și în ceasul acesta, a sta înaintea slavei sfântului Tău jertfelnic și a-Ți aduce datorita închinare și preaslăvire, Însuți, Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta cântare și ne cercetează pe noi întru bunătatea Ta. Iartă-ne nouă toată greșeala cea de voie și cea fără de voie; sfințește sufletele și trupurile noastre și ne dă nouă să slujim Ție cu cuvioșie în toate zilele vieții noastre. Pentru rugăciunile Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor sfinților, care din veac au bineplăcut Ție. Că sfânt ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfârșind rugăciunea aceasta, preotul și diaconul spun în taină: *Sfinte Dumnezeule...* (de trei ori), făcând împreună, de fiecare dată, câte o închinare în fața Sfintei Mese. La *Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte...*, diaconul, de la locul lui, arătând cu orarul spre proscomidiar, zice încet către preot:

Poruncește, părinte.

Mergând apoi îndată la proscomidiar și plecându-se, preotul zice:

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului.

Diaconul:

Binecuvintează, părinte, tronul cel de sus.

Iar preotul, întorcându-se pe dinaintea Sfintei Mese, merge către scaunul cel de sus și, plecându-se, zice:

Binecuvântat ești pe tronul slavei Împărăției Tale, Cel ce șezi pe Heruvimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Și se așază cu fața spre apus stând lângă colțul dinspre răsărit-miazăzi al Sfintei Mese. Dacă există sobor de preoți, în acest moment, preoții din partea de miazăzi trec, unul după altul, prin fața Sfintei Mese și vin în dreapta protosului, iar cei din partea de miazănoapte vin, tot prin fața Sfintei Mese, și se așază de-a stânga protosului. Când trec prin fața Sfintei Mese, ei fac o închinăciune, apoi stau cu fața spre apus. **SE CADE A ȘTI CĂ:** preotului nu-i este îngăduit să se urce în scaunul cel de sus, nici să șadă în el, ci să stea în locul ce s-a spus.

În timpul acesta, diaconul ia cădelnița cu tămâie și, venind către preot, după ce primește binecuvântarea de la dânsul, cădește lin Sfânta Masă împrejur și Sfântul Altar tot și pe preot, apoi iese din altar și cădește după rânduială, icoanele, scaunul arhieresc, strănile, pe cântăreț și, din mijlocul bisericii, pe ceilalți credincioși, după care intră în Sfântul Altar, și isprăvind de cădit, pune cădelnița la locul ei (Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor).

După *Slavă... Și acum... Sfinte fără de moarte...*, diaconul transmite prin semne dintre Sfintele Uși:

Puternic.



Strana și credincioșii încep din nou:

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte miluiește-ne pe noi.



După plinirea cântării celei întreit-sfinte, pentru cea din urmă oară, diaconul, dintre Sfintele Uși, cu fața către credincioși, gesticulează:

Să luăm aminte.



Preotul îndată:

Pace tuturor.



Cântărețul, stând în mijlocul bisericii, cu fața către Sfântul Altar, răspunde prin semne:

Și duhului tău,



după care interpretează cu semne prochimenul Apostolului, cu fața către credincioși:

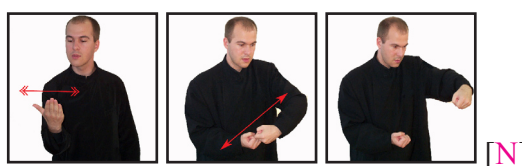
Diaconul:

Înțelepciune.



Întorcându-se cu fața către credincioși, cântărețul:

Din Epistola către ...



Diaconul:

Să luăm aminte.



După care cântărețul, cu fața către credincioși, interpretează gestual mesajul epistolei.

Preotul revine în fața Sfintei Mese și citește, în taină,

Rugăciunea dinainte de Evanghelie

Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evangheliilor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupului călcând, viețuire duhovnicească să petrecem, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bunăplăcerea Ta. Că Tu ești lumina sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar diaconul, apropiindu-se de preot, primește de la el Sfânta Evanghelie și, închinându-se înaintea Sfintei Evanghelii, o ia cu amândouă mâinile, punând capătul orarului peste ea (Dacă slujește sobor de preoți, fără diacon, după ce preotul care a cădit revine în Sfântul Altar, încheind cădirea, ceilalți preoți se întorc la locurile lor, prin partea de răsărit a Sfintei Mese, trecând cei de la stânga la dreapta și invers, după ce fac o plecăciune către scaunul cel de sus, apoi citesc, împreună cu protosul, Rugăciunea de dinainte de Evanghelie).

Și, sfârșindu-se de citit în limbajul mimico-gestual Apostolul, preotul, stând înaintea Sfintei Mese, fiind cu fața spre credincioși, spune în limbajul mimico-gestual, dintre ușile împărătești:

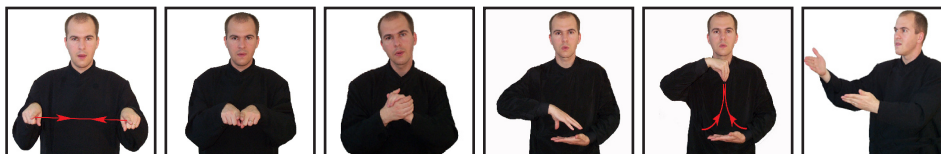
Pace ție, cititorule.



Apoi binecuvintează cu mâna în semnul Sfintei Cruci.

Cântărețul:

Și duhului tău.



Strana și credincioșii: *Aliluia, Aliluia, Aliluia.*

(În zilele obișnuite sau de rând, de peste săptămână, preotul binecuvintează pe diacon, atunci când îi dă Sfânta Evanghelie, în chipul arătat, dar în taină, trecându-se direct la rostirea formulilor pentru transpunerea ei în limbajul mimico-gestual).

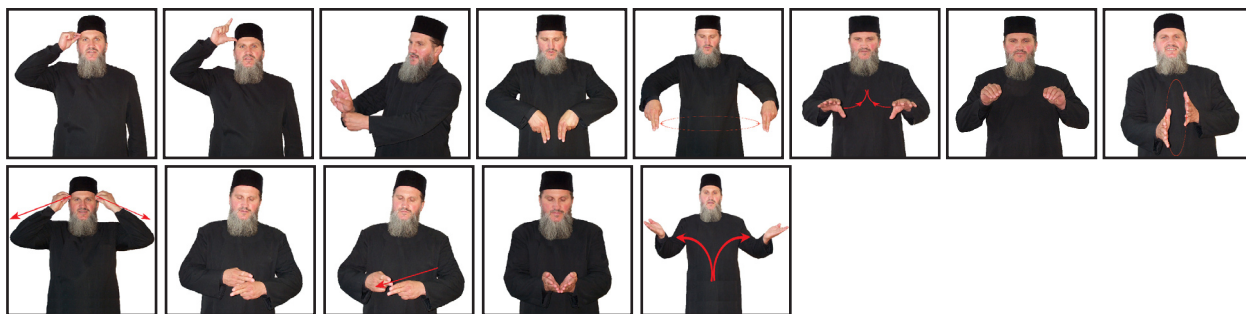
Diaconul răspunde prin semne:

Fie mie, după cuvântul tău, stăpâne (părinte).



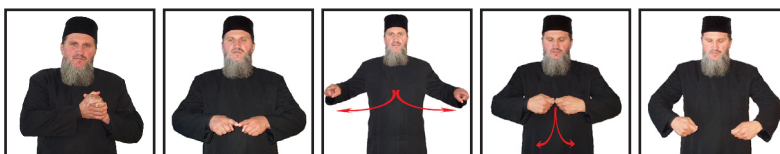
După aceasta, preotul stă între Sfintele Uși, cu fața către credincioși, iar dacă mai este alt diacon sau slujitor, acesta transpune în gesturi ample:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie!



Și preotul transmite prin semne îndată:

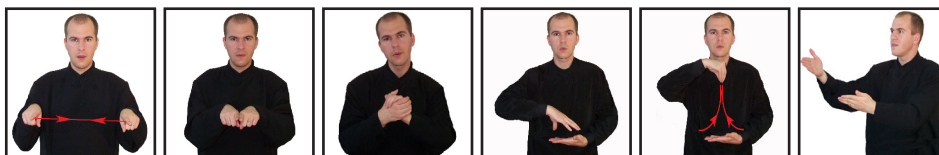
Pace tuturor!



După care binecuvintează cu mâna pe credincioși, în semnul Sfintei Cruci și rămâne între Sfintele Uși, până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii.

Strana și credincioșii:

Și duhului tău.



Diaconul care citește în limbajul mimico-gestual Sfânta Evanghelie:

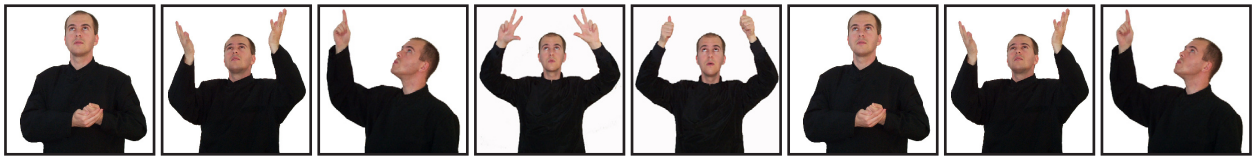
Din Sfânta Evanghelie de la (N) citire.



numelui:)

(dactilarea

Strana și credincioșii:
Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.



Preotul sau diaconul al doilea, dacă este:
Să luăm aminte.



(Iar dacă nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citește de către preot, dintre Sfintele Uși, punându-se, de-a dreapta și de-a stânga, câte un sfeșnic cu lumânare aprinsă).

Și, sfârșindu-se Sfânta Evanghelie, preotul face următoarele semne către diacon:
Pace ție, celui ce ai binevestit.



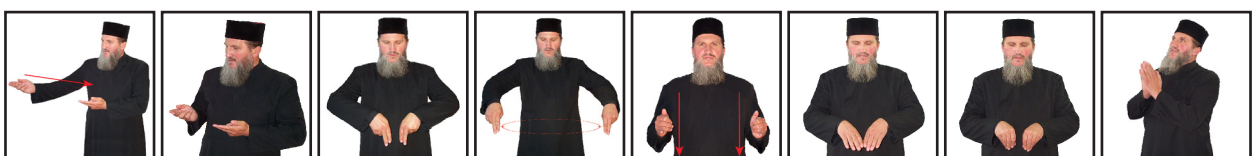
Strana și credincioșii:

Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.



Și, venind diaconul până la Sfintele Uși, dă Sfânta Evanghelie în mâinile preotului și trece în dreptul icoanei Mântuitorului. Preotul sărută și înalță Sfânta Evanghelie în semnul Sfintei Cruci spre credincioși, cu partea care are pe ea Învierea, și după aceasta o așază pe Sfânta Masă, din sus de Sfântul Antimis, cu partea care se deschide spre răsărit. Urmează citirea tâlcuirii Sfintei Evanghelii din Cazanie. Iar diaconul, venind la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, se întoarce cu fața spre credincioși și spune în limbaj mimico-gestual ectenia următoare pe care, dacă nu este diacon, o transmite prin semne preotul, stând în fața Sfintei Mese, sau de pe solee, după caz:

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru să zicem.





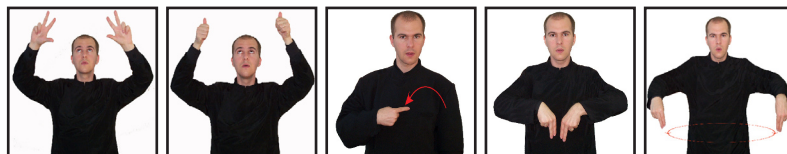
Strana și credințioșii:
Doamne, miluiește.



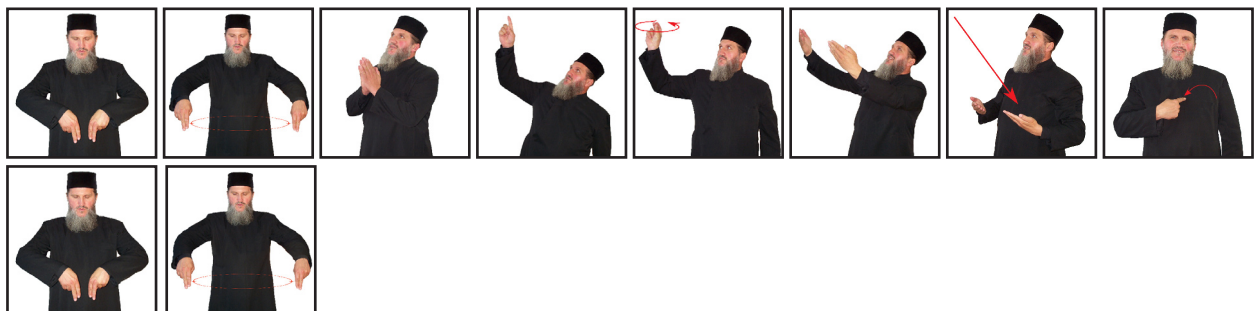
Doamne, Atotstăpânitorule, Dumnezeul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

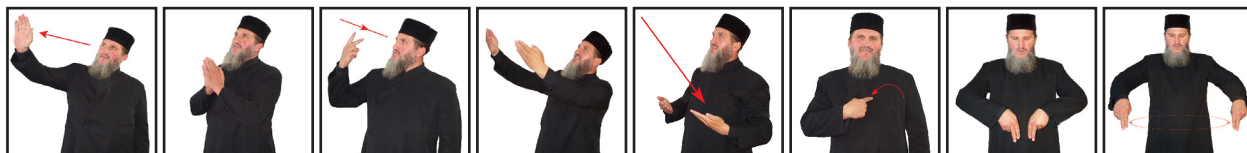


Strana și credințioșii:
Doamne, miluiește.



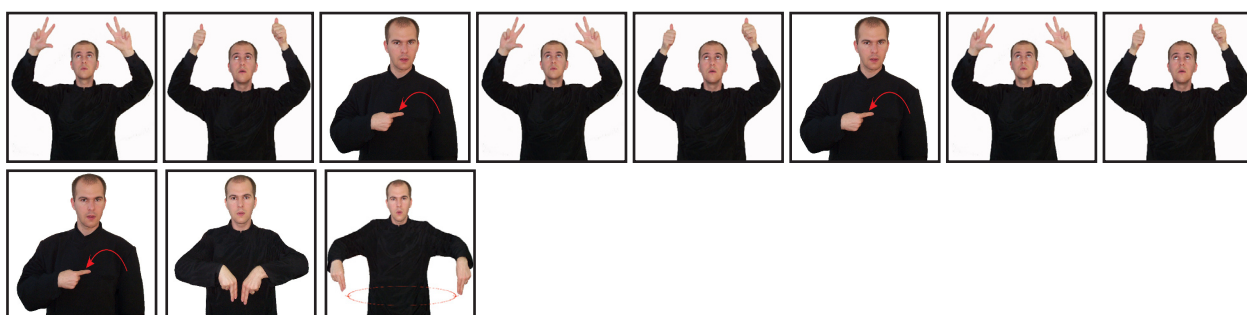
Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.





Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.



În acest timp, preotul zice în taină

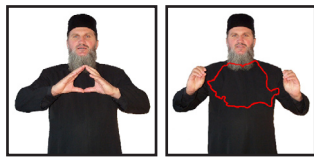
Rugăciunea cererii stăruitoare

Doamne, Dumnezeul nostru, primește această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi, și ne miluiește, după mulțimea milei Tale, și trimite îndurările Tale peste noi și peste tot poporul Tău, care așteaptă de la Tine mare și multă milă.

Preotul sau diaconul:

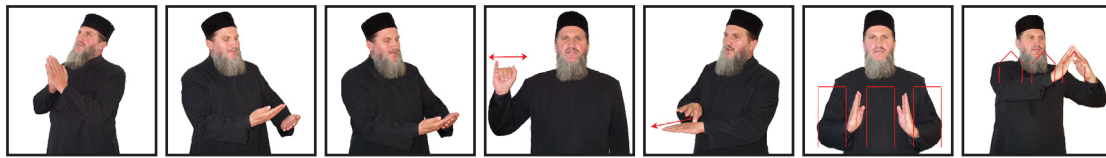
Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], și pentru toți frații noștri cei întru Hristos.



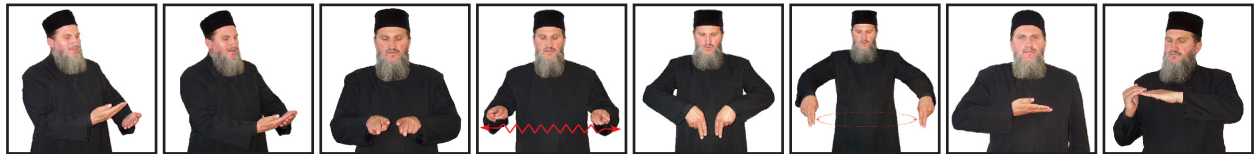
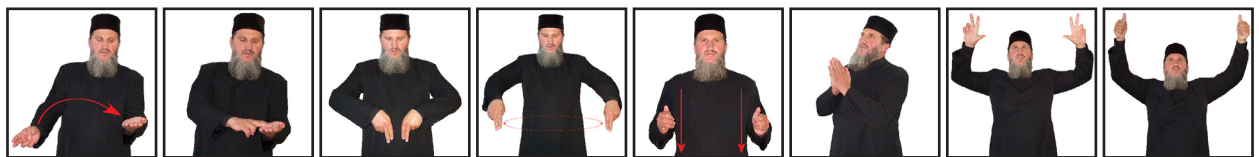


Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată), pentru sănătatea și mântuirea lor.





Încă ne rugăm pentru frații noștri preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.



Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași, ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.



Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții ctitori ai acestei biserici și pentru toți cei mai înaintea adormiți părinți și frați ai noștri, dreptmăritori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.



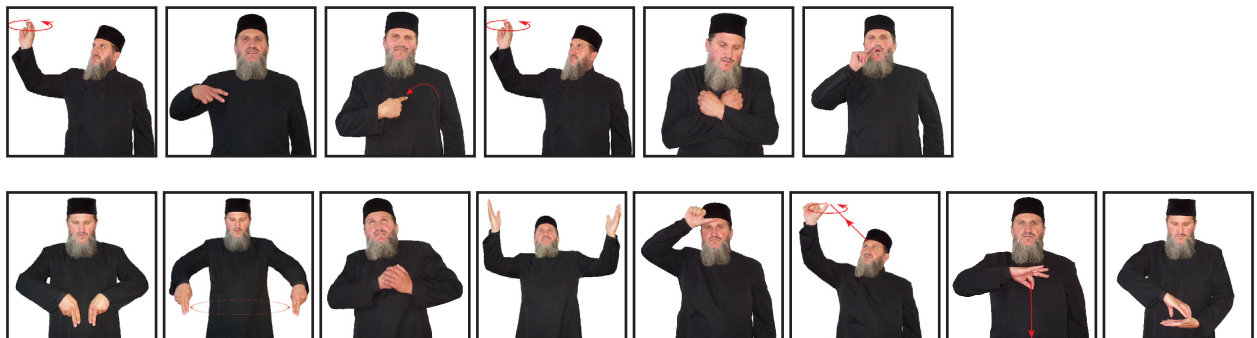
(Aici se pot pune ectenii pentru diferite cereri).

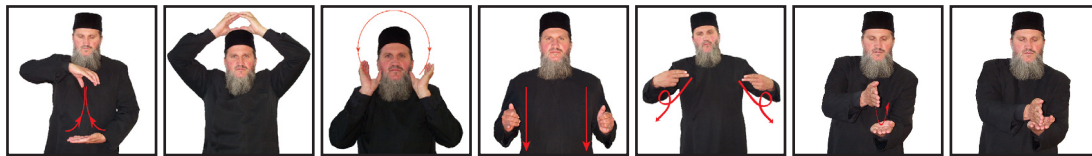
Încă ne rugăm pentru cei care aduc daruri și fac bine în sfânta și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei care se ostenesc, pentru cei care cântă și pentru poporul care stă înaintea și așteaptă de la Tine mare și multă milă.



Iar preotul transpune în limbajul mimico-gestual ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





Strana și credinșioșii: *Amin.*



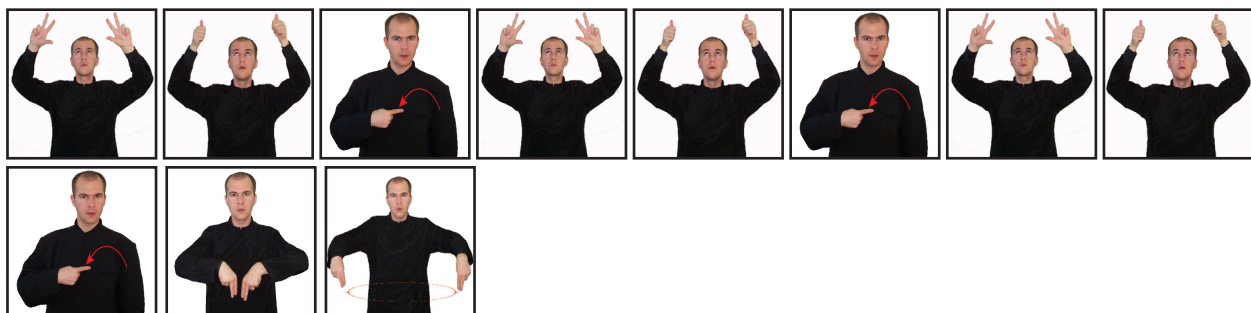
Iar c2nd se face pomenire pentru morșii, diaconul, dac2 este, iar dac2 nu este, preotul execut2 prin semne și ectenia aceasta în ritm funebru:

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeu, dup2 mare mila Ta, rug2mu-ne Ţie, auzi-ne și ne miluieste.



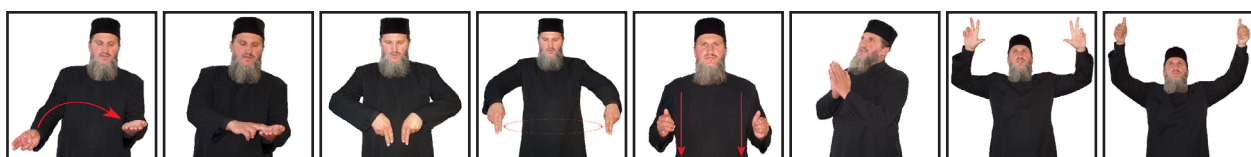
Strana și credinșioșii:

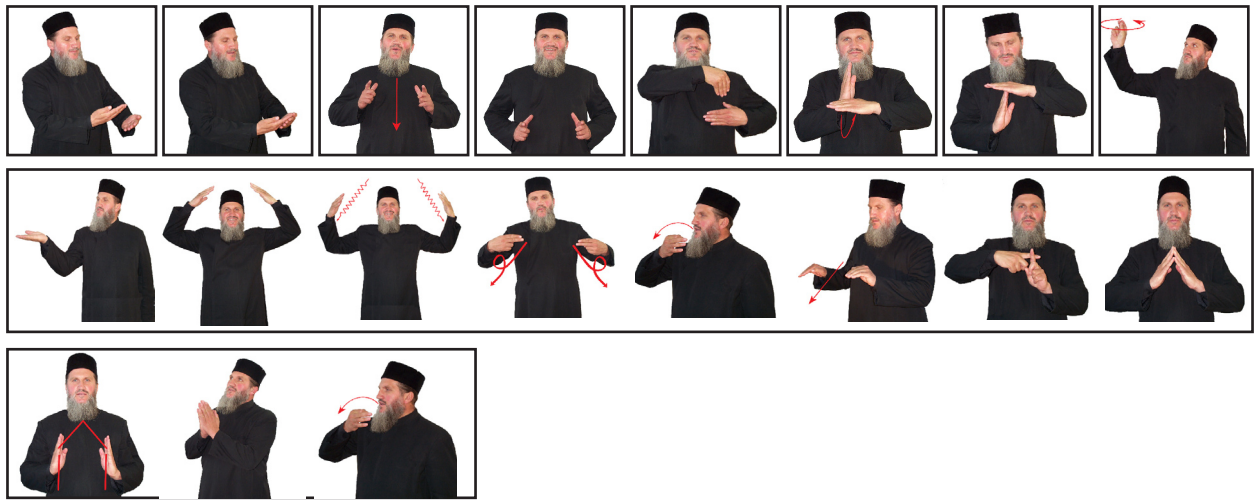
Doamne, miluieste; Doamne, miluieste; Doamne, miluieste.



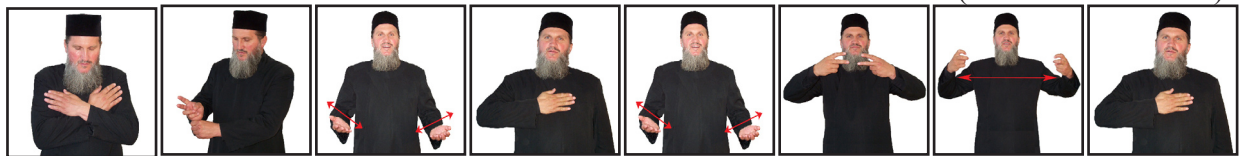
Diaconul:

Înc2 ne rug2m pentru odihna sufletelor adormișilor robilor lui Dumnezeu, fericișii și pururea pomenișii ctitori ai acestui sf2nt locaș și pentru cei ce se pomenesc (N) și pentru ca s2 li se ierte lor toat2 greșala cea de voie și cea f2r2 de voie.





(dactilarea numelui:)



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.



Diaconul:

Ca Domnul Dumnezeu nostru să așeze sufletele lor unde dreptii se odihnesc.





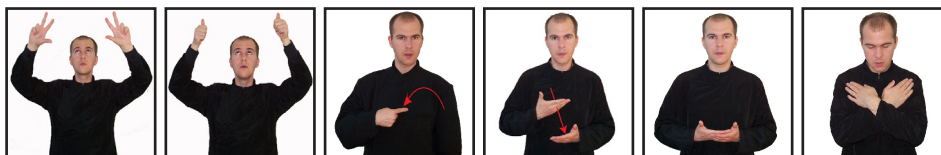
Diaconul:

Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Preotul:

Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, Care ai călcat moartea și pe diavol l-ai surpat și ai dăruit viață lumii Tale, Însuși, Doamne, odihnește și sufletele adormiților robilor Tăi (N), în loc luminat, în loc cu verdeață, în loc de odihnă, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea. Și orice greșală au săvârșit ei cu cuvântul, cu lucrul, sau cu gândul, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni iartă-le lor. Că nu este om, care să fie viu și să nu greșescă; numai Tu singur ești fără de păcat; dreptatea Ta este dreptate în veac și cuvântul Tău este adevărul.







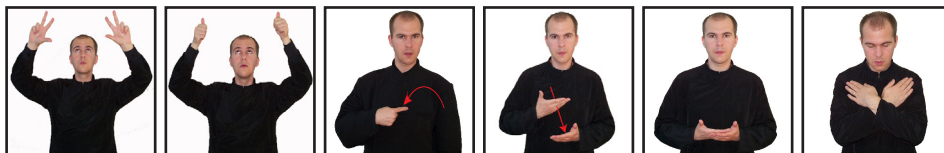
Diaconul:

Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că Tu ești învierea și viața, și odihna adormiților robilor Tăi (N), Hristoase, Dumnezeuul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și Bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





(dactilarea numelui:)



Strana și credincioșii: *Amin.*



Diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul face semnele:

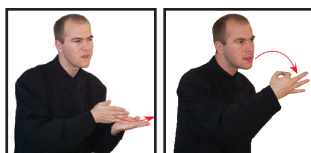
Întru fericită adormire, veșnică odihnă dă, Doamne, sufletelor adormiților robilor Tăi, ce s-au pomenit, și le fă lor veșnică pomenire.





Și se cântă prin semne, în altar odată, apoi la străni de două ori:

Veșnică pomenire.



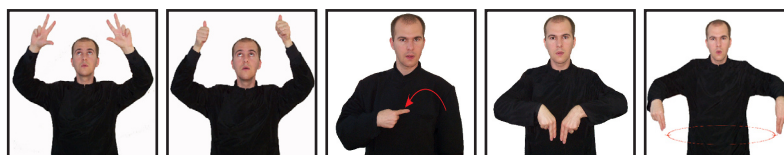
Apoi preotul desface Sfântul Antimis, în timp ce diaconul, dacă este, transmite prin semne ectenia, iar dacă nu este, o transmite tot preotul:

Rugați-vă, cei chemați, Domnului (se desface partea dinspre miazănoapte a Sfântului Antimis).



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



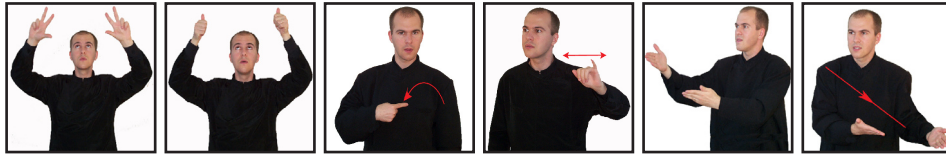
Diaconul:

Cei credincioși, pentru cei chemați să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dânșii (se desface partea dinspre miazăzi).



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Să-i învețe cuvântul adevărului (se desface partea dinspre apus).



Să le descopere Evanghelia dreptății (se desface partea dinspre răsărit).



Apoi preotul începe să ștergă cu buretele Sfântul Antimis, din toate părțile, spre îndoitura dinspre răsărit.

Să-i unească pe dânșii cu Sfânta Sa Sobornicească și Apostolească (Apostolică) Biserică.



Mântuiește, miluiește, apără și-i păzește pe dânșii, Dumnezeule cu harul Tău.



Cei chemați, capetele voastre, Domnului să le plecați.



Strana și credincioșii:

Ție, Doamne.



Preotul citește în taină

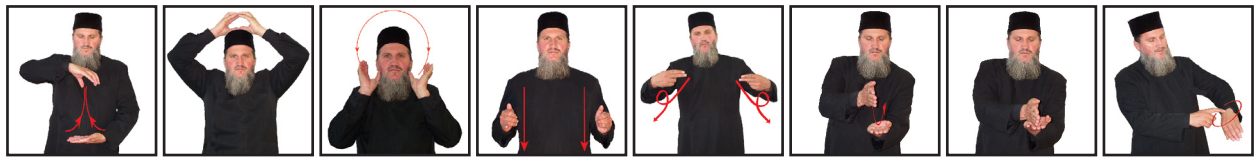
Rugăciunea pentru cei chemați
(La desfacerea Sfântului Antimis)

Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce întru cele înalte locuiești și spre cei smeriți privești, Care ai trimis mântuire neamului omenesc pe Unul-Născut Fiul Tău și Dumnezeu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, caută spre robii Tăi cei chemați, care și-au plecat capetele înaintea Ta, și-i învrednicește pe dâșii, la vreme potrivită, de baia nașterii celei de-a doua, de iertarea păcatelor și de veșmântul nesticăciunii; unește-i pe dâșii cu sfânta Ta sobornicească și apostolească (apostolică) Biserică și-i numără cu turma Ta cea aleasă.

Și apoi însemnează cruciș cu sfântul burete deasupra Sfântului Antimis, îl sărută și îl pune la locul lui, în partea de sus a Antimisului, interpretând apoi cu gesturi clare și ample ecfonisul:

Ca și aceștia împreună cu noi să slăvească preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





Strana și credincioșii: *Amin.*



Diaconul transmite, prin semne, din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți.



Iar de este și un al doilea diacon, transmite prin semne și acesta, dintre sfințele uși:

Cei chemați, ieșiți.



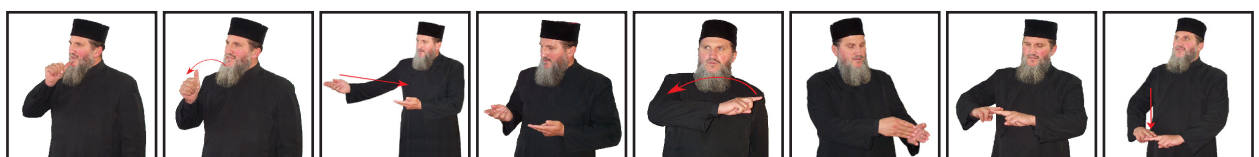
Apoi iarăși diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți sunteți chemați, ieșiți.



Diaconul, dintre sfințele uși:

Ca nimeni din cei chemați, să nu rămână.



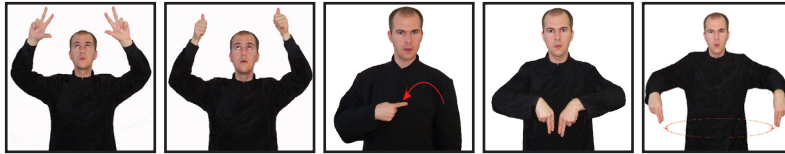
Diaconul, din mijlocul bisericii:

Câți suntem credincioși, iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Iar dacă este numai un singur diacon, ori dacă slujește preotul singur, face semnele așa:

Câți sunteți chemați, ieșiți; cei chemați ieșiți; câți sunteți chemați, ieșiți; ca nimeni din cei chemați, să nu rămână. Câți suntem credincioși, iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



La nevoie, ecteniile și rugăciunile pentru cei chemați începând de la: *Rugați-vă cei chemați, Domnului, și până aici, se pot sări. În acest caz, Sfântul Antimis urmează să fie desfăcut înainte de ecfonisul ecteniei de după citirea Sfinței Evanghelii. Iar după ecfonis, diaconul sau preotul începe ectenia mică. Și preotul citește în taină rugăciunile întâi, și a doua pentru credincioși.*

Rugăciunea întâi pentru credincioși

(După desfacerea Sfântului Antimis)

Mulțumim Ție, Doamne, Dumnezeu Puterilor, că ne-ai învrednicit pe noi a sta și acum înaintea sfântului Tău jertfelnic și a cădea la îndurările Tale, pentru păcatele noastre și pentru păcatele cele din neștiință ale poporului. Primește Dumnezeule, rugăciunea noastră; fă-ne să fim vrednici a-Ți aduce rugăciuni, cereri și jertfe fără de sânge pentru tot poporul Tău; și ne învrednicește pe noi, pe care ne-ai pus întru această slujbă a Ta, cu puterea Duhului Tău cel Sfânt, ca, fără de osândă și fără de sminteală, întru mărturia curată a cugetului nostru, să Te chemăm pe Tine în toată vremea și în tot locul și, auzindu-ne pe noi, milostiv să ne fi nouă, întru mulțimea bunătății Tale.

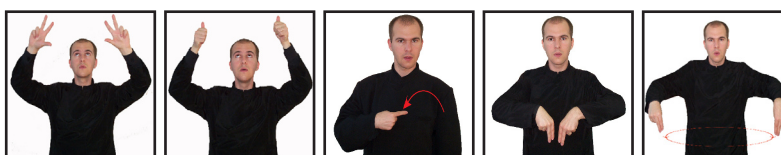
Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Diaconul: *Înțelepciune.*



Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



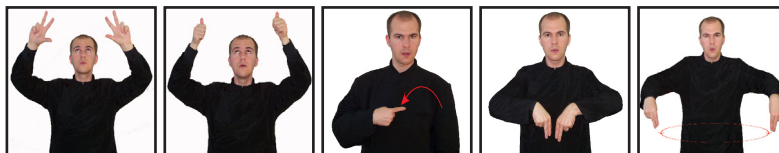
Diaconul sau preotul:

Iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Când preotul slujește fără diacon, nu face cele ce urmează, ci citește în taină rugăciunea a doua pentru credincioși, și după ea execută prin semne: *Apără mântuiește...*

Iar dacă este diacon, acesta face semnele:

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.



Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea (starea cea bună) sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.



Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră și se roagă într-însa, Domnului să ne rugăm.





Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.



Preotul citește în taină

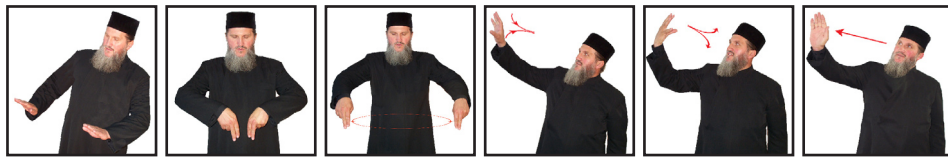
Rugăciunea a doua pentru credincioși

Iarăși și de multe ori cădem la Tine și ne rugăm Ție, Bunule și Iubitorule de oameni, ca, privind spre rugăciunea noastră, să curățești sufletele și trupurile noastre de toată necurăția trupului și a duhului și să ne dai să stăm nevinovați și fără de osândă înaintea sfântului Tău jertfelnic. Și dăruiește, Dumnezeule, și celor ce se roagă împreună cu noi, spor în viață, în credință și în înțelegerea cea duhovnicească. Dă-le lor să-Ți slujească totdeauna cu frică și cu dragoste și întru nevinovăție și fără osândă să se împărtășească cu Sfintele Tale Taine și să se învrednicească de cereasca Ta împărăție.

Diaconul sau preotul:

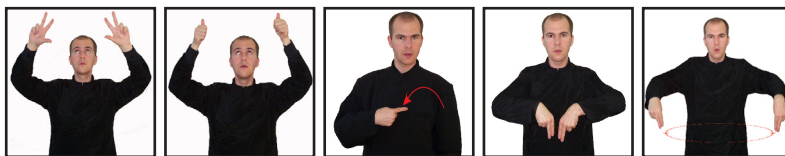
Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.





Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Diaconul: *Înțelepciune.*



Și intră în Sfântul Altar prin ușa dinspre miazănoapte, iar preotul transmite prin semne ecfonisul:

Ca, sub stăpânirea Ta totdeauna fiind păziți, Ție slavă să înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



Și începe să se interpreteze îndată prin semne cântarea heruvimică:

Noi, cei ce pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...



Iar preotul, stând înaintea Sfintei Mese citește în taină

Rugăciunea din timpul cântării heruvimice

Nimeni din cei legați cu poftă și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ție, Împărate al slavei; căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșător chiar pentru puterile cele cerești. Dar, totuși, pentru iubirea Ta de oameni cea negrăită și nemăsurată, fără mutare și fără schimbare, Te-ai făcut om și Arhiereu al nostru Te-ai făcut și, ca un Stăpân a toate, ne-ai dat slujba sfântă a acestei jertfe liturgice și fără de sânge; că numai Tu singur, Doamne, Dumnezeul nostru, stăpânești cele cerești și cele pământești, Cel ce Te porți pe scaunul heruvimilor, Domnul serafimilor și Împăratul lui Israel, Cel ce singur ești Sfânt și întru sfinți Te odihnești. Deci, pe Tine Te rog, Cel ce singur ești bun și binevoitor, caută spre mine, păcătosul și netrebnicul robul Tău, și-mi curățește sufletul și inima de cugete viclene; și învrednicește-mă, cu puterea Sfântului Tău Duh, pe mine, cel ce sunt îmbrăcat cu harul preoției, să stau înaintea acestei sfinte Tale mese și să jertfesc sfântul și preacuratul Tău Trup și scumpul Tău Sânge. Căci la Tine vin, plecându-mi grumajii mei și mă rog Ție: Să nu întorci fața Ta de la mine, nici să mă lepezi dintre slujitorii Tăi, ci binevoiește să-ți fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul și nevrednicul robul Tău. Că Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeul nostru, și Ție

slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Iar, după terminarea rugăciunii, preotul și diaconul zic și ei în taină cântarea heruvimică, de trei ori, făcând câte o închinăciune la fiecare sfârșit.

Preotul:

Noi, cei ce pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...

Iar diaconul continuă:

... Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.

Și, dacă nu s-a făcut mai înainte acoperirea Cinstitelor Daruri la proscomidiar, se face acum.

Diaconul pregătind cădelnița, o dă preotului, care o binecuvintează, și, mergând înaintea diaconului, cu făclie aprinsă, preotul tămâiază Sfânta Masă împrejur, altarul tot și, ieșind prin Sfintele Uși, tămâiază icoanele și pe credincioși ca la Apostol, zicând, în taină, Psalmul 50 și tropare de umilință, câte va voi (Când sunt mai mulți preoți împreună-slujitori, tămâiază cel dintâi dintre ei). Venind în altar, tot prin Sfintele Uși, și tămâind după obicei, preotul dă cădelnița diaconului (sau, în lipsa lui, paracliserului) și, mergând după aceea înaintea Sfintei Mese, fac două închinăciuni, zicând:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

După aceea preotul sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul, numai colțul Sfintei Mese; mai fac apoi amândoi o închinăciune și se întorc plecându-se, dintre Sfintele Uși, către credincioși își cer iertare, transmitând prin semne: Iertați-mă, fraților, și Dumnezeu să vă ierte și să vă binecuvinteze (preotul binecuvintează pe credincioși dintre Sfintele Uși; la slujba în sobor binecuvintează toți preoții; iar dacă este arhiereu binecuvintează numai acesta). Merg după aceea la Proscomidiar și, închinându-se de trei ori, zic:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul și mă miluiește.

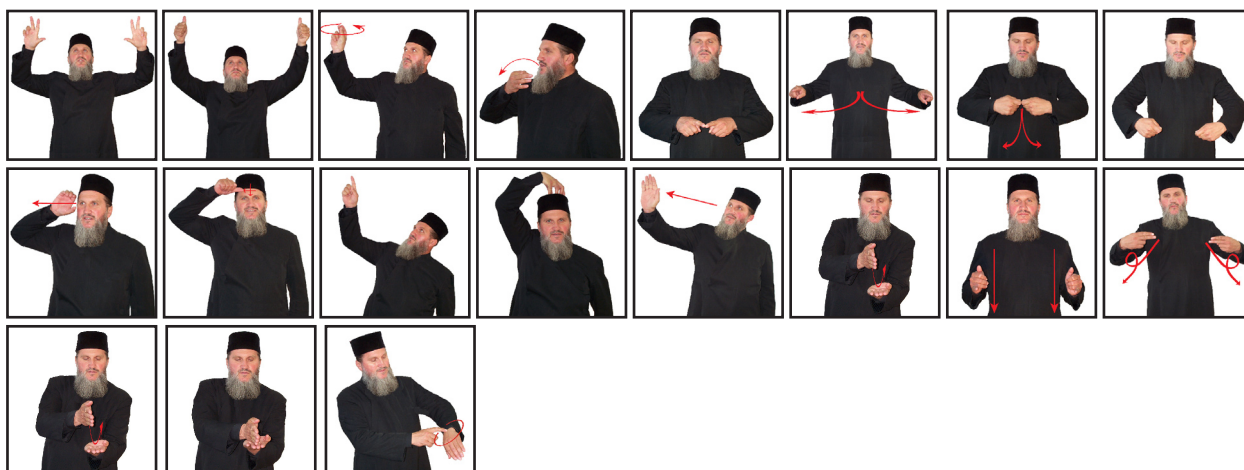
Apoi diaconul zice către preot: **Ridică, părinte.**

Și preotul, luând Aerul îl pune pe umerii diaconului, zicând:

În pace, ridicați mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.

Acum întâiul dintre diaconi transmite cu semne din dreptul sfintelor uși:

Pe voi pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



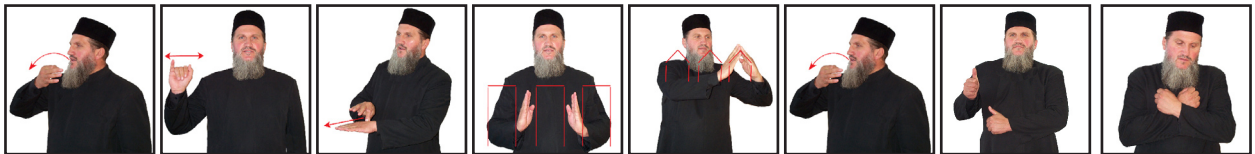
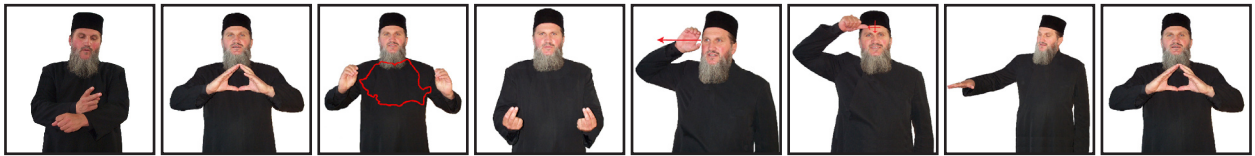


(dactilarea numelui)

Strana și credinșioșii: *Amin.*



Pe poporul român cel binecredinșios de pretutindenii, pe conducătorii țării noastre, pe mai marii orașelor și ai satelor și pe iubitoarea de Hristos oaste (armată) să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.



Pe frații noștri preoți, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pe tot cinul preoțesc și tot cinul monahal să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.





Pe adormiții întru fericire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, Miron, Nicodim, Justinian, Iustin și Teoctist, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.



(dactilarea numelui: **M.I.R.O.N.**)



(dactilarea numelui: **N.I.C.O.D.I.M.**)



(dactilarea numelui: J.U.S.T.I.N.I.A.N.)



(dactilarea numelui: I.U.S.T.I.N.)



(dactilarea numelui: T.E.O.C.T.I.S.T.)

Pe fericiții și pururea pomeniții ctitori ai acestui sfânt locaș și pe alți ctitori, miluitori și binefăcători, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.



Pe toți eroii, ostașii și luptătorii români, din toate timpurile și din toate locurile, care s-au jertfit pe câmpurile de luptă, în lagăre și în închisori pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru libertatea și demnitatea poporului român, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.





Pe cei care au adus aceste cinstite daruri și pe cei pentru care s-au adus, vii și adormiți, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.



Pe toți cei adormiți din neamurile noastre, strămoși, moși, părinți, frați, surori, fii și fiice, și pe toți cei dintr-o rudenie cu noi, pe fiecare după numele său, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.





(Nu se citesc pomelnice)

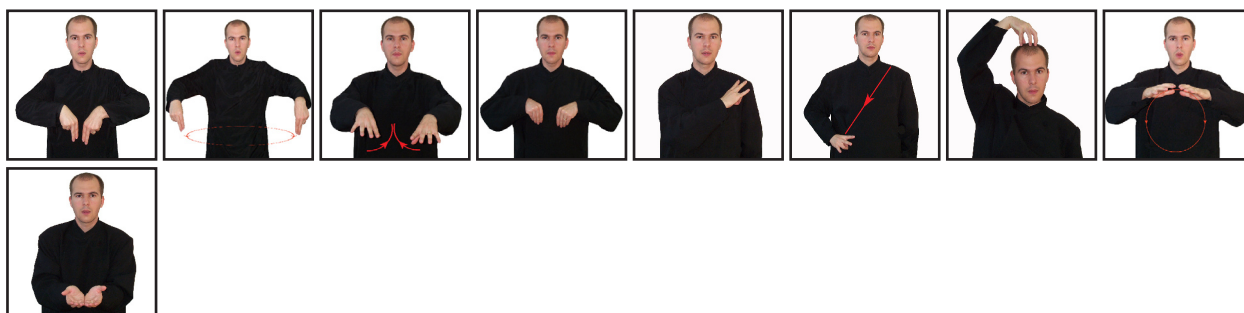
Și pe voi, pe toți, dreptmăritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



Urmează Vohodul Mare, după rânduiala tipiconală de mai înainte, ajungând în mijlocul bisericii, întâiul dintre împreună-slujitori face semnul Sfintei Cruci cu potirul spre credincioși, apoi se întorc în altar prin Sfintele Uși, așa precum au ieșit.

În acest timp strana și credincioșii continuă transpunerea gestuală a cântării heruvimice:

Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești. Aliluia, Aliluia, Aliluia.



(de trei ori)

Iar când intră preotul în Sfântul Altar cu Sfântul Potir, întâiul dintre diaconi zice către dânsul:

Preoția voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Iar preotul zice către diacon:

Diaconia ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde:

Amin.

Preotul pune apoi Sfântul Potir pe Sfântul Antimis, desfăcut pe Sfânta Masă. Asemenea, luând și Sfântul Disc, de la diacon, îl așază lângă Sfântul Potir, întocmai ca la proscomidiar, zicând:

Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat trupul Tău, cu giulgiu curat înfășurându-l și cu miresme, în mormânt nou, îngropându-l, l-a pus.

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe tron împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce ești necuprins.

Ca un purtător de viață și mai înfrumusețat decât raiul cu adevărat și decât toată cămara împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre.

Apoi, preotul, luând acoperămintele de pe Sfântul Disc și de pe Sfântul Potir, le pune deoparte pe Sfânta Masă. Luând după aceasta Aerul de pe umerii diaconului și tămâindu-l, acoperă Cinstitele Daruri, zicând: **Iosif cel cu bun chip....** Și, luând cădelnița din mâinile diaconului, tămâiază Cinstitele Daruri de trei ori, zicând:

Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului și să se zidească zidurile Ierusalimului.

Iar diaconul zice:

Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viței.

Preotul, dând cădelnița și plecându-și capul, zice către diacon:

Pomenește-mă, frate și împreună-slujitorule.

Și diaconul zice către dânsul:

Preoția voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Apoi și diaconul, plecându-și capul pe colțul drept al Sfintei Mese și ținând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice către preot:

Roagă-te pentru mine, părinte.

Preotul:

Duhul Sfânt să vină peste tine și puterea Celui preaînalt să te umbrească.

Diaconul:

Același Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele vieții noastre. Pomeneste-mă, părinte.

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice:

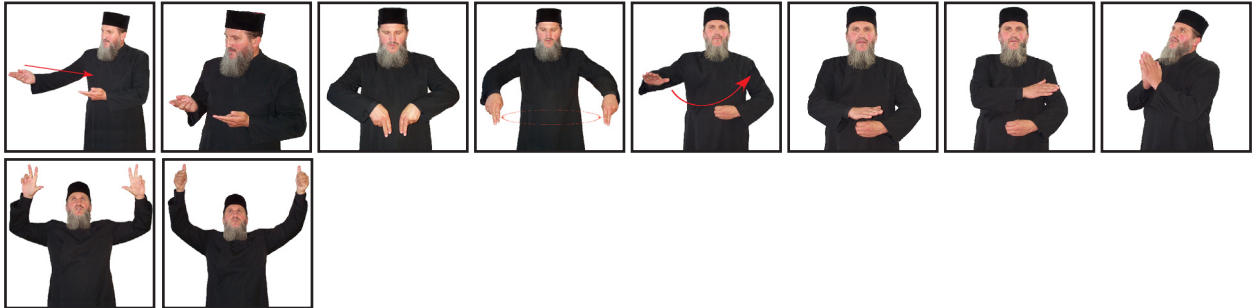
Să te pomenescă Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul răspunde:

Amin.

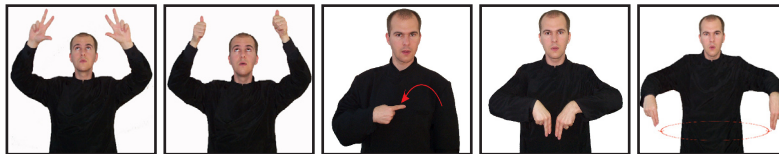
Și, sărutând dreapta preotului, iese prin ușa dinspre miazănoapte și, stând la locul cel obișnuit, din mijlocul bisericii, cu fața către credincioși, transmite prin semne:

Să plinim rugăciunea noastră Domnului.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Pentru Cinstitele Daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm.



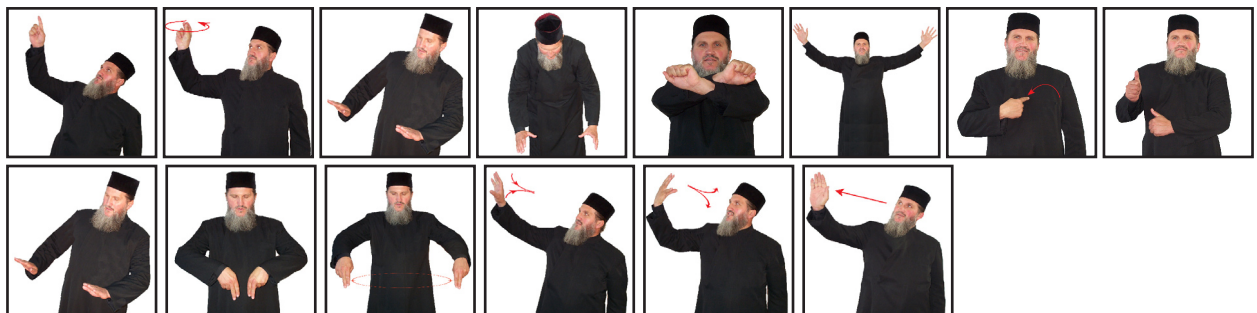
Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră și se roagă într-însa, Domnului să ne rugăm.



Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.



Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.



După așezarea Cinstitelor Daruri pe Sfânta Masă, în timp ce diaconul își urmează ectenia, preotul zice, în taină

Rugăciunea punerii-înainte

Doamne, Dumnezeule, Atotțiitorule, Cel ce singur ești Sfânt, Care primești jertfă de laudă de la cei ce Te cheamă pe Tine cu toată inima, primește și rugăciunea noastră a păcătoșilor, și o du la sfântul Tău jertfelnic; fă-ne vrednici a-Ți aduce Ție daruri și jertfe duhovnicești,

pentru păcatele noastre și pentru cele din neștiință ale poporului. Și ne învrednicește să aflăm har înaintea Ta, ca să fie bineprimită jertfa noastră și să se sălășluiască Duhul cel bun al harului Tău peste noi, peste aceste Daruri ce sunt puse înainte și peste tot poporul Tău.

Iar diaconul continuă ectenia:

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, la Domnul să cerem.



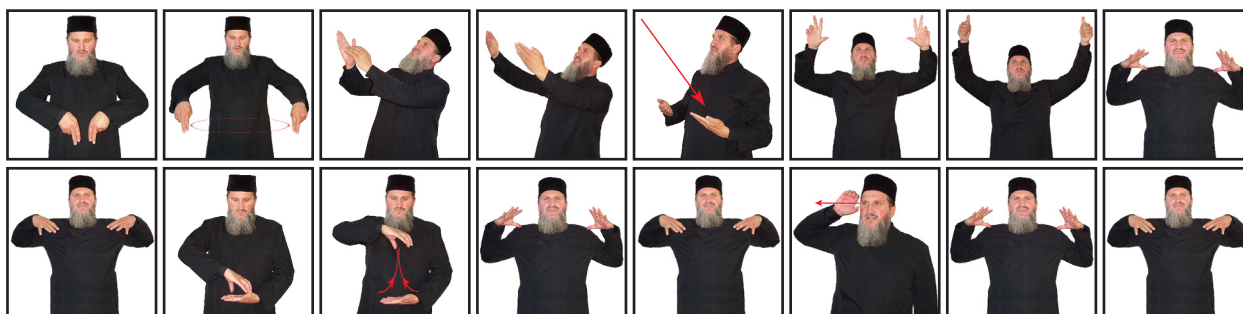
Strana și credincioșii:

Dă, Doamne.



Diaconul:

Înger de pace, credincios, îndreptător, păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, la Domnul să cerem.





Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, la Domnul să cerem.

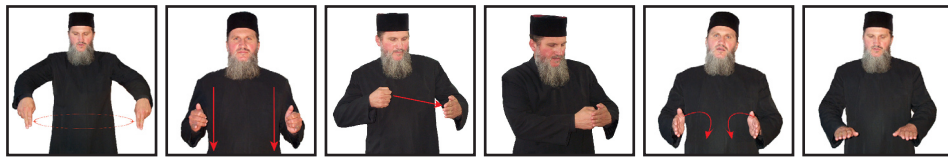


Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, la Domnul să cerem.



Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, la Domnul să cerem.





Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos să cerem.



Pe Preasfânta, preacurata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.





(dactilarea numelui: M.A.R.I.A.)

Strana și credincioșii:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.



Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.



Strana și credincioșii:

Ție, Doamne.



Preotul, ecfonisul:

Cu îndurărilor Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

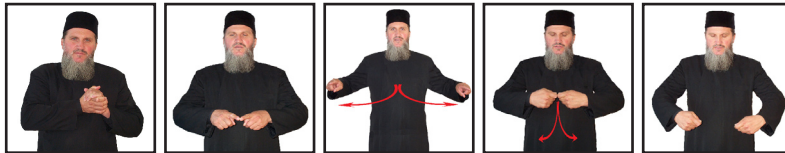


Strana și credincioșii: *Amin.*



Preotul, cu fața spre credincioșii, îi binecuvintează după care face semnele:

Pace tuturor.



Strana și credincioșii:

Și duhului tău.



Diaconul:

Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim.



Hristos în mijlocul nostru,



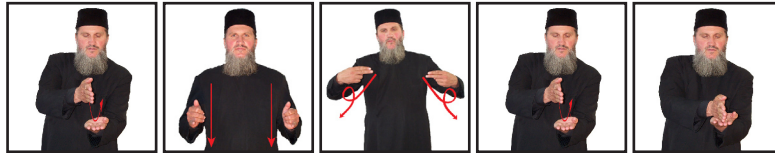
iar cel de-al doilea răspunde:

Este și va fi



și se sărută unul pe altul pe umeri, încheind cel dintâi:

Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.



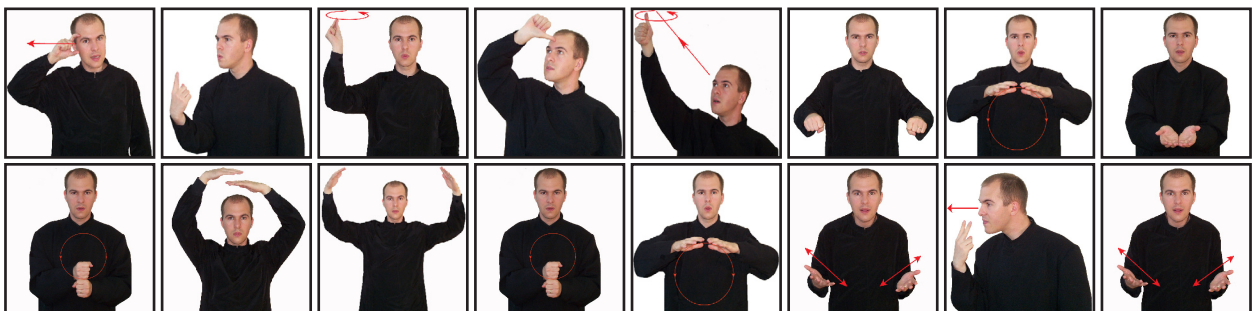
Și, trecând la dreapta celui mai mare, așteaptă împreună până ce sărută și ceilalți Cinstitele Daruri și vin pentru sărutare la cei dinaintea lor, cum s-a arătat. Iar de sunt mai mulți diaconi, ei nu sărută Cinstitele Daruri, ci fiecare sfânta cruce de pe orarul său și apoi unul pe altul, pe umeri, rostind aceleași cuvinte ca și preoții. După ce la strană se termină cântarea: *Pe Tatăl...*, diaconul, care rostește ectenia, de la locul său, spune în limbajul mimico-gestual:

Ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte!

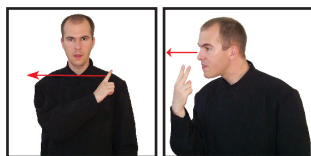


Preotul ridicând Sfântul Aer deasupra Cinstitelor Daruri și, clătînându-l singur ori cu ceilalți preoți împreună-slujitori, dacă sunt mai mulți, zice împreună cu toți credincioșii Simbolul credinței, în taină (dacă sunt mai mulți preoți, unul dintre ei mărturisește împreună cu credincioșii în limbajul mimico-gestual religios)⁴:

Cred întrul Dumnezeu, Tatăl Atotțitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.



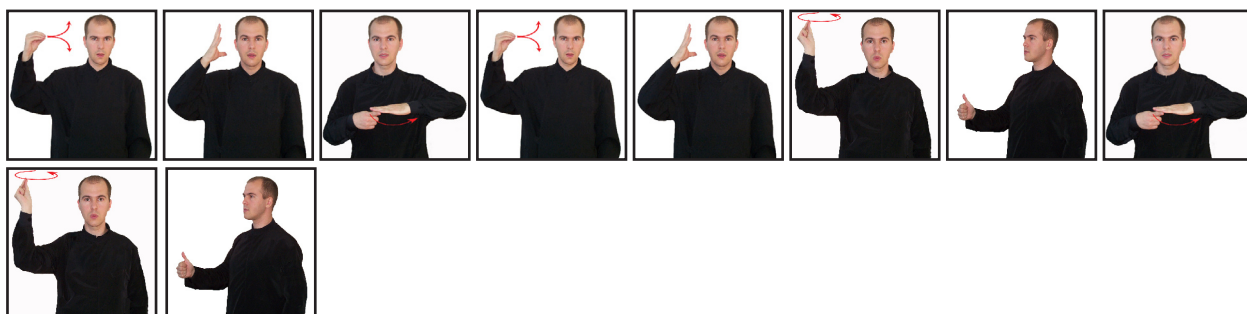
4. În comunicarea vizuală, specifică surzilor, perdeaua sfințelor uși (dvera) se închide numai la momentul împărtășirii sfințitorilor părinți și după otpus.



Și întru unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii:



Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat,



născut, iar nu făcut,



Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;



Care, pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om;



Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat

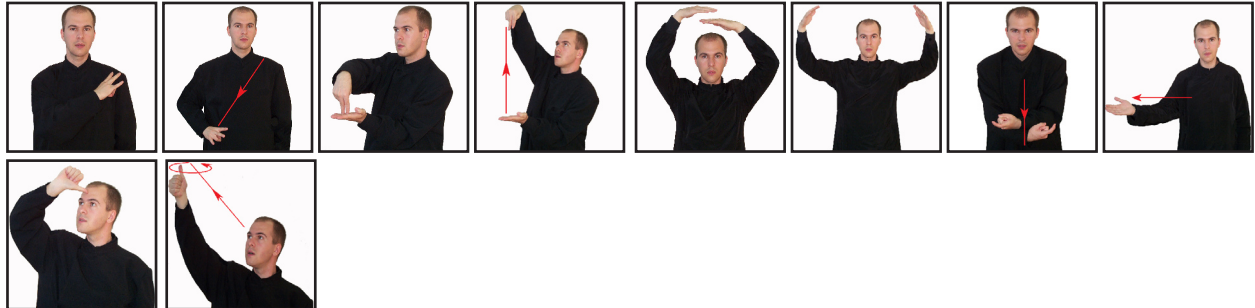


Și a pățimit și S-a îngropat; și a înviat a treia zi, după Scripturi (ajungând aici, preotul încetează clătinarea Aerului, îl sărută și, întocmindu-l, îl așază pe Sfânta Masă. Dacă sunt mai mulți preoți, protosul îl dă spre sărutare tuturor);





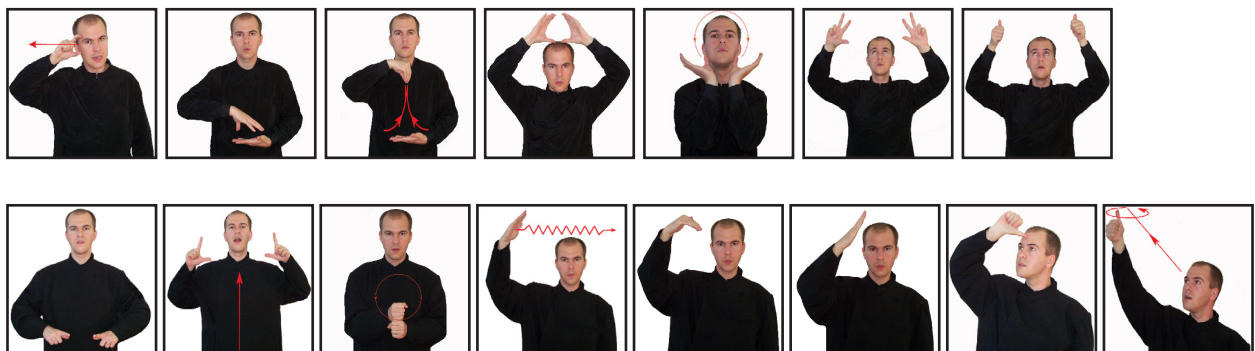
Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;



Și iarăși va să vină cu slavă să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

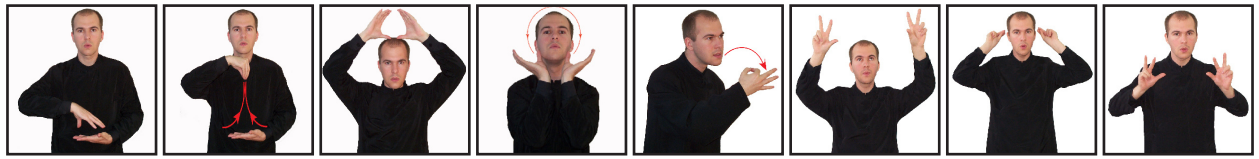
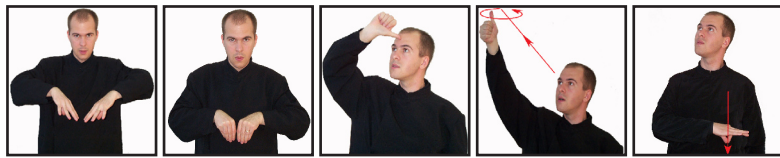


Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede,



Cel ce, împreună cu Tatăl și cu Fiul, este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

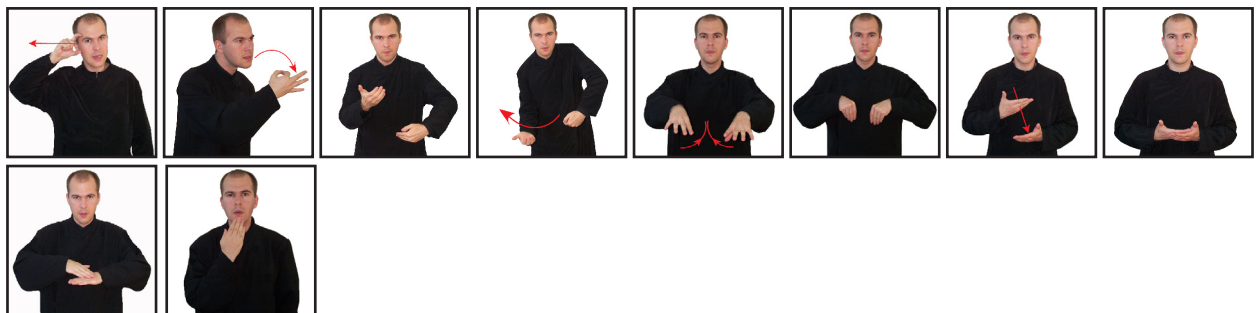




Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească (apostolică) Biserică;



Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor;



Aștept învierea morților;



Și viața veacului ce va să fie.

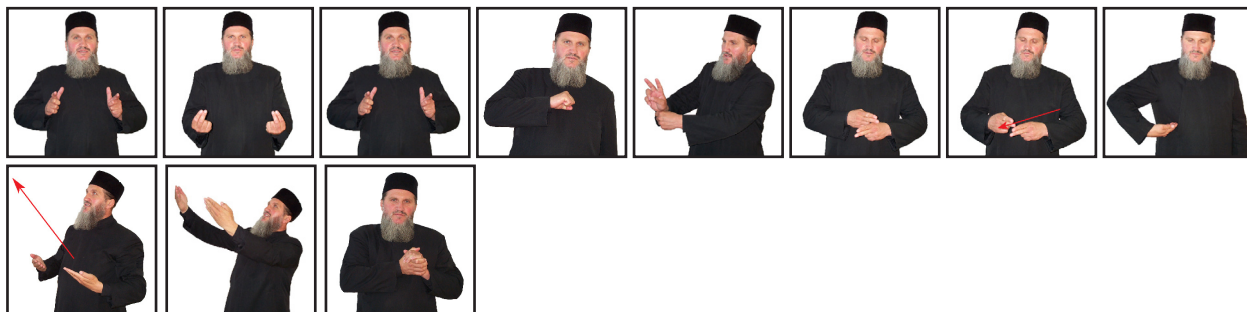


Amin.

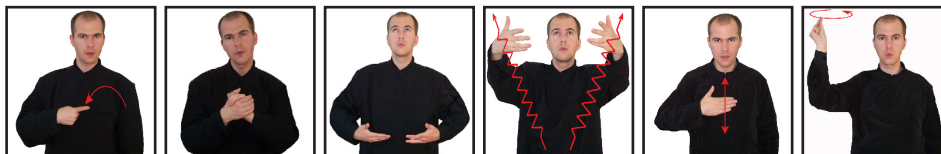


Apoi diaconul face semnele:

Să stăm bine; să stăm cu frică; să luăm aminte, Sfânta Jertfă cu pace a o aduce.



Strana și credințioșii:
Mila păcii, jertfa laudei.



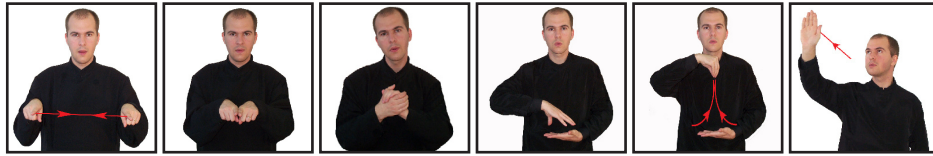
Iar diaconul, închinându-se, intră în Sfântul Altar și, luând ripida sau un acoperământ, apără cu evlavie Cinstitele Daruri. Apoi preotul, luând în mână o cruce de pe Sfânta Masă, se întoarce cu fața către credințioși și îi binecuvintează cu Sfânta Cruce, apoi transmite prin semne dintre sfințele uși:

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea (părtășia) Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți.



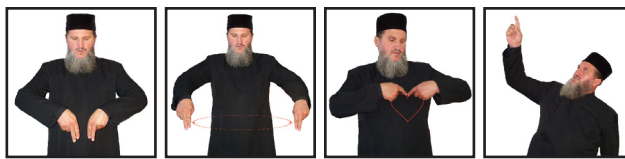
Strana și credincioșii:

Și cu duhul tău.



Preotul, fiind tot cu fața spre apus, după ce înalță Sfânta Cruce din dreptul inimii, execută mesajul:

Sus să avem inimile.



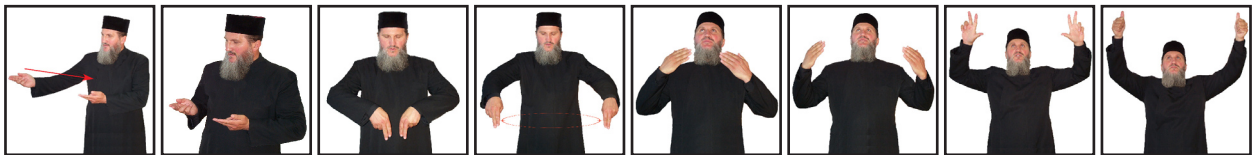
Strana și credincioșii:

Avem către Domnul.



Preotul, înainte de a se întoarce cu fața spre răsărit și a se pleca spre icoana Mântuitorului, transmite:

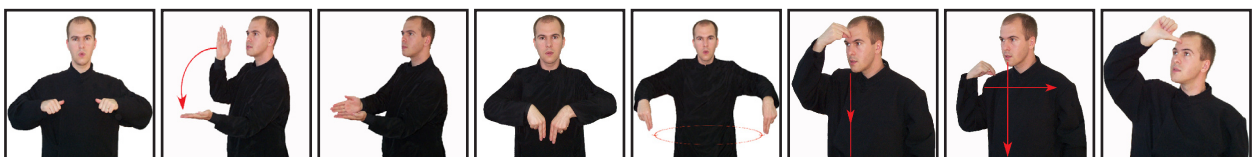
Să mulțumim Domnului.



Intră apoi în altar.

Strana și credincioșii:

Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh; Treimii celei de o ființă și nedespărțite.





Iar, în acest timp, preotul se roagă în taină:

Cu vrednicie și cu dreptate este a-Ți cânta Ție, pe Tine a Te binecuvânta, pe Tine a Te lăuda, Ție a-Ți mulțumi, Ție a ne închina, în tot locul stăpânirii Tale; căci Tu ești Dumnezeu negrăit și necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind și același fiind: Tu și Unul-Născut Fiul Tău și Duhul Tău cel Sfânt. Tu din neființă la ființă ne-ai adus pe noi și, căzând noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat, toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer și ne-ai dăruit împărăția Ta ce va să fie. Pentru toate acestea, mulțumim Ție și Unuia-Născut Fiului Tău și Duhului Tău celui Sfânt, pentru toate pe care le știm și pe care nu le știm; pentru binefacerile Tale cele arătate și cele nearătate, ce ni s-au făcut nouă. Mulțumim Ție și pentru Liturghia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre, deși stau înaintea Ta mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulți și serafimii cei cu câte șase aripi, care se înalță zburând.

Diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul, luând Sfânta Steluță de pe Sfântul Disc, face cu ea semnul crucii deasupra acestuia, lovind ușor cu ea în cele patru părți ale Sfântului Disc, când preotul transpune în limbajul mimico-gestual ecfonisul:

Cântarea de biruință, cântând, strigând, glas înălțând și grăind.



(Sărutând apoi Sfânta Steluță o pune pe Sfântul Antimis, în partea de sus. Dacă slujește preotul singur, el ridică Steluța și face ecfonisul. Dacă slujesc numai preoți, fără diacon, steluța o ridică protosul, o sărută numai el, iar ecfonisul se execută de preotul de rând).

Strana și credincioșii:

Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot! Plin este cerul și pământul de mărirea Ta. Osana întru cei de sus. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus!



În această vreme, diaconul, stând în dreapta, apără încetitor cu ripida sau cu un acoperământ, cu toată luarea aminte și cu frică, Cinstitele Daruri, făcând semnul Crucii deasupra lor, ca să nu cadă ceva din aer în ele.

Preotul se roagă mai departe în taină:

Cu aceste fericite Puteri strigăm și grăim și noi, Iubitorule de oameni, Stăpâne: Sfânt ești și Preasfânt, Tu și Unul-Născut Fiul Tău și Duhul Tău ce Sfânt. Sfânt ești și Preasfânt și slava Ta este plină de măreție. Căci Tu ai iubit lumea Ta atât de mult, încât pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat, ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Și Acesta, venind și toată rânduiala cea pentru noi plinind, în noaptea în care a fost vândut - sau mai degrabă pe Sine Însuși S-a dat pentru viața lumii -, luând pâinea cu sfințele și preacuratele și fără prihană mâinile Sale, mulțumind și binecuvântând, sfințind și frângând, a dat Sfinților Săi Ucenici și Apostoli, zicând:

Diaconul, ținând orarul cu trei degete de la mâna dreaptă, arată spre Sfântul Disc, în timp ce preotul, arată cu dreapta spre Sfântul Agneț, după care transmite prin semne ample ecfonisul:

Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor.





Apoi se închină, împreună cu diaconul, și se pleacă amândoi până la pământ.

Strana și credințioșii: *Amin.*



Preotul, în taină:

Asemenea și paharul, după cină, zicând:

Iar diaconul arată, de asemenea, cu orarul spre Sfântul Potir, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Potir, transmite prin semne ample ecfonisul:

Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, Care, pentru voi și pentru mulți, se varsă, spre iertarea păcatelor.



Apoi se închină, împreună cu diaconul, și se pleacă amândoi până la pământ.

Strana și credințioșii: *Amin.*



Preotul zice, în taină:

Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de înălțarea la ceruri, de șederea cea de-a dreapta și de cea de-a doua slăvită iarăși venire.

Apoi, cu semne ample:

Ale Tale dintru al Tale, Ție Ți-aducem de toate și pentru toate.



Când zice preotul acestea, diaconul lasă ripida sau acoperământul pe Sfânta Masă și, punând mâinile în chipul crucii (mâna dreaptă peste cea stângă, apucă piciorul Sfântului Disc cu mâna dreaptă, iar al Sfântului Potir cu cea stângă și, înălțându-le puțin, le mișcă în semnul crucii deasupra Sfântului Antimis, la... Ție Ți-aducem. Dacă nu este diacon, ridicarea Sfântului Disc și a Sfântului Potir o face preotul⁵.

Strana și credințioșii:

Pe Tine Te laudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție Îți mulțumim, Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru.



5. Menționăm că, în situația când preotul slujește fără diacon, mai întâi va face actul liturgic (în situația de față, ridicarea Cinstitelor Daruri) și după aceasta va transmite în limbajul mimico-gestual mesajul liturgic.

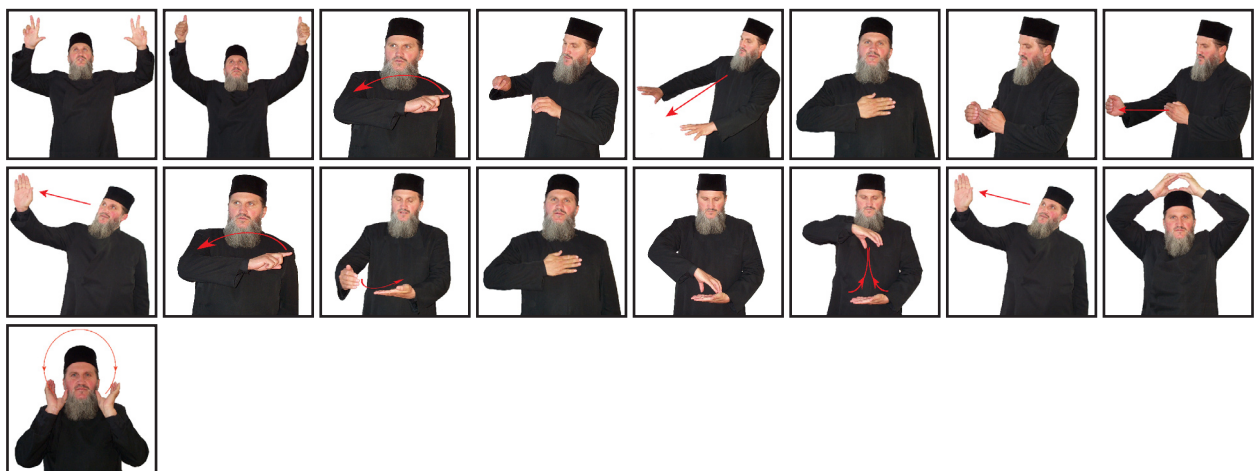


Și închinându-se, preotul ridică mâinile, după care gesticulează:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul: **Stih 2:**

Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.



Și iarăși preotul, ca mai înainte:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.





Preotul în taină:

Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească și fără de sânge și Te chemăm, Te rugăm, și cu umilință la Tine cădem: Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste aceste Daruri, ce sunt puse înaintea.

Apoi diaconul, plecându-și capul și arătând cu orarul spre Sfântul Agneț, zice încet⁶:

Binecuvintează, părinte, sfânta pâine.

Iar preotul, stând drept, binecuvintează peste Sfântul Agneț, apoi transmite, cu toată cucernicia, în limbaj mimico-gestual:

Și fă, adică, pâinea aceasta, Cinstit Trupul Hristosului Tău.



Diaconul: *Amin.*



Și arătând spre Sfântul Potir:

Binecuvintează, părinte, Sfântul Potir.

Preotul, binecuvintează Sfântul Potir, apoi transmite în limbajul mimico-gestual:

Iar ceea ce este în potirul acesta, Cinstit Sângele Hristosului Tău.



6. Aceste fragmente vocale le considerăm normale atât timp cât slujitorii sunt persoane auzitoare care slujesc în biserici pentru surzi.



Diaconul: *Amin.*



Și, arătând cu orarul spre amândouă Sfintele, zice:

Binecuvintează părinte, pe amândouă sfintele.

Iar preotul, binecuvintează amândouă Sfintele, apoi face semnele:

Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.



Diaconul: *Amin, Amin, Amin.*



Partea diaconului de aici nu o face preotul când slujește singur.

(SE CADE A ȘTI CĂ: Dacă sunt mai mulți preoți împreună-slujitori, sfințirea dumnezeieștilor daruri o face cel ce este întâi-slujitor între ei).

Se închină apoi amândoi, de trei ori, până la pământ și, după aceasta, diaconul, plecându-și capul către preot, zice:

Pomenește-mă, părinte, pe mine, păcătosul.

Preotul:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Diaconul: **Amin.**

Și, luând ripida sau un acoperământ, apără Sfintele Taine ca și mai înainte, iar de este numai preotul, acoperă Sfântul Potir cu un acoperământ mic, întocmit.

Preotul se roagă apoi, în taină:

Pentru ca să fie celor care se vor împărtăși, spre trezirea (trezvia) sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea (părtășia) cu Sfântul Tău Duh, spre plinirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă.

Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească pentru cei adormiți întru credință: strămoși, părinți, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evangheliști, mucenici, mărturisitori, pustnici și pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârșit întru credință.

Preotul și diaconul se așază în genunchi, căutând spre dumnezeiescul Trup și Sânge ale Domnului. De la Învierea Domnului și până la Rusalii, preotul și diaconul nu stau în genunchi. Terminându-se la strană imnul: *Pe Tine Te lăudăm...* preotul tămâiază Sfintele Taine de trei ori, după care, cu fața către credincioși, gesticulează amplu:

Mai ales pentru Preasfânta, preacurata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria.



Preotul dă apoi cădelnița diaconului, iar acesta tămâiază mai întâi Sfânta Masă împrejur, proscomidiarul, tronul cel de sus, Altarul, pe preot și pe cei din Altar, iar, dacă nu este diacon, preotul cădește numai în fața Sfintei Mese. Lăsând apoi cădelnița, diaconul merge la proscomidiar și citește pomelnicul bisericii pentru cei adormiți. În acest timp la strană se cântă în imbijal mimico-gestual Axionul:

Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru.

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.





Preotul, stând în fața Sfintei Mese, se roagă în taină:

Pentru Sfântul Ioan Proorocul, Înaintemergătorul și Botezătorul, pentru Sfinții slăviți și întru tot lăudații Apostoli, pentru Sfântul (N), a cărui pomenire o săvârșim, și pentru toți sfinții Tăi; cu ale căror rugăciuni, cercetează-ne, Dumnezeu. Și pomeneste pe toți cei adormiți întru nădejdea învierii și a vieții celei de veci și-i odihnește pe dânșii, Dumnezeul nostru, acolo unde strălucește lumina feței Tale.

Încă Te rugăm: Pomeneste, Doamne, pe toți episcopii ortodocși, care drept învață cuvântul adevărului Tău, toată preoțimea, cea întru Hristos diaconime și tot cinul preoțesc și tot cinul monahicesc.

Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească pentru toată lumea, pentru sfânta sobornicească și apostolească (apostolică) Biserică; pentru cei ce în curăție și în viață cinstită viețuiesc, pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni și conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată). Dă-le Doamne, pașnică ocârmuire, ca și noi, întru liniștea lor, viață pașnică și netulburată să trăim, în toată cucernicia și curăția.

După aceste rugăciuni, dacă este timp, preotul citește încet pomelnicele viilor și morților, ce s-au adus după ieșirea cu Cinstitele Daruri. Pentru cei vii zice:

Pentru mântuirea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N).

Iar pentru cei morți, zice:

Pentru iertarea păcatelor și odihna sufletelor adormiților robilor lui Dumnezeu (N), în loc luminat, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea; odihnește-i, Dumnezeul nostru, și-i sălășluiește pe dânșii unde strălucește lumina feței Tale.

Și, mai înainte de a se sfârși cântarea Axionului la strană, luând preotul vasul cu anafură, de la diacon sau de la paraciser, îl binecuvintează: Pentru rugăciunile Preasfintei Maicii Tale, Doamne, Iisuse Hristoase binecuvintează pâinea aceasta, și, atingându-l de Sfântul Disc și de Sfântul Potir, zice:

Rugăciunea anafurei

Binecuvântată este anafura sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

SE CUVINE A ȘTI CĂ: anafura se taie de obicei din prescura din care s-a scos Sfântul Agneț. Dacă sunt credincioși mulți și nu ajunge numai o prescură, se poate tăia și prescura a doua, din care s-a scos păticia întru cinstea și pomenirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Drept aceea, aceste două prescuri se cuvine să fie mai mari, chibzuid astfel preotul ca să ajungă pentru anafură. Iar în cazul în care acestea nu sunt suficiente, pot fi folosite și celelalte prescuri, sau pâinea care se aduce la sfântul altar.

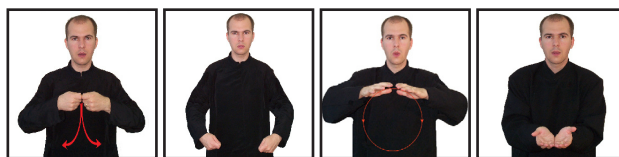
Preotul merge apoi la spălător și își spală mâinile; asemenea face și diaconul. Iar după interpretarea Axionului, preotul transmite prin semne:

Întâi pomeneste, Doamne, pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pe (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pe care îl dăruiește sfintelor Tale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău.



Strana și credincioșii:

Pe toți și pe toate.



Diaconul pomenește încet la proscomidiar pomelnicul bisericii pentru cei vii. Iar preotul se roagă în taină:

Adu-Ți aminte, Doamne, de orașul (sau: de satul, de mănăstirea aceasta, de sfânt locașul) acesta, în care viețuim și de toate orașele și satele și de cei ce cu credință locuiesc într-însele. Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, de cei bolnavi, de cei ce pățimesc, de cei robiți și de mântuirea lor. Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce aduc daruri și fac bine în sfințele Tale biserici și își aduc aminte de cei săraci; și trimite peste noi toți milele Tale.

Ecfonisul (executat prin semne ample):

Și ne dă nouă, cu o gură și o inimă, a slăvi și a cânta preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și în vecii vecilor.



După ce preotul transmite prin semne ecfonisul, diaconul vine în dreapta lui și, plecându-și capul, preotul îl binecuvintează pe creștet, după care diaconul iese prin ușa dinspre miazănoapte și merge în mijlocul bisericii pentru transmiterea prin semne a ecteniei.

Strana și credincioșii: *Amin.*



Preotul îi binecuvintează cu mâna din dreptul Sfințelor Uși, după care transpune în limbajul mimico-gestual ecfonisul:

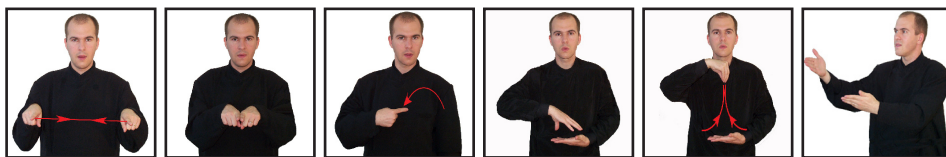
Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toți.





Strana și credințioșii:

Și cu duhul tău.



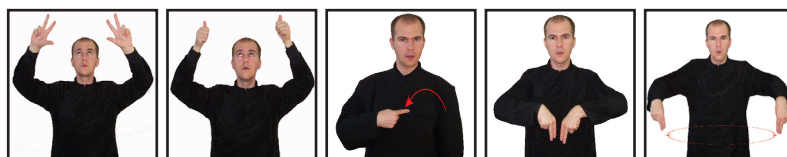
După aceasta diaconul, aflându-se la locul obișnuit, execută prin semne (dacă nu este diacon, interpretarea o face preotul din Sfântul Altar):

Pe toți sfinții pomenindu-i, iară și iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

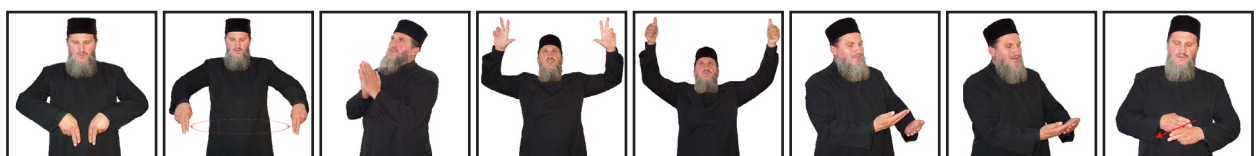


Strana și credințioșii:

Doamne, miluiește.



Pentru Cinstitele Daruri ce s-au adus și s-au sfințit, Domnului să ne rugăm.





Pentru ca Iubitorul de oameni, Dumnezeu nostru, Cel ce le-a primit pe Dânsese în sfântul, cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Său jertfelnic, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, să ne trimită nouă dumnezeiescul har și darul Sfântului Duh, să ne rugăm.



Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.



În timp ce diaconul își urmează ectenia, preotul se roagă în taină citind această rugăciune:

Tie, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Îți încredințăm toată viața și nădejdea noastră și cerem și ne rugăm și cu umilință cădem înaintea Ta: Învrednicește-ne să ne împărtășim

având cuget curat, cu cereștile și înfricoșătoarele Tale Taine ale acestei sfinte și duhovnicești mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greșelilor, spre împărtășirea cu Sfântul Duh, spre moștenirea împărăției cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată, sau spre osândă.

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi Dumnezeuule, cu harul Tău.



Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, la Domnul să cerem.



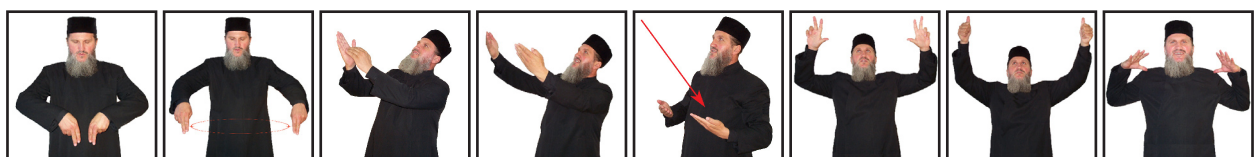
Strana și credincioșii:

Dă, Doamne.



Diaconul:

Înger de pace, credincios, îndreptător, păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, la Domnul să cerem.

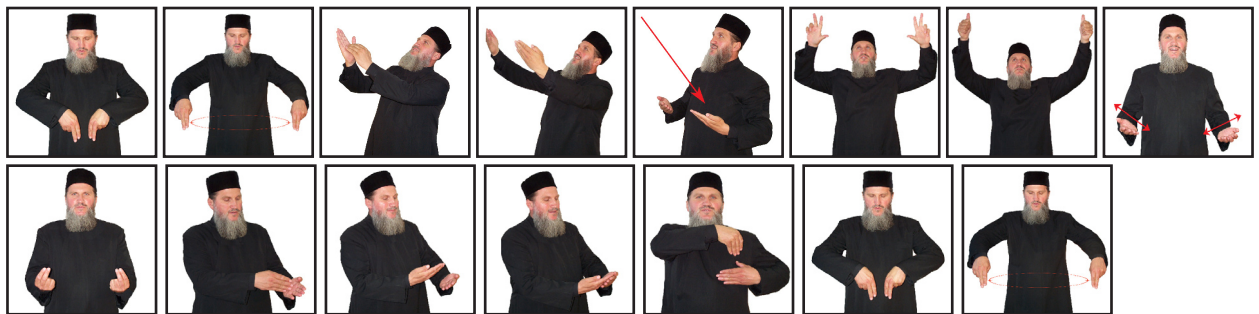




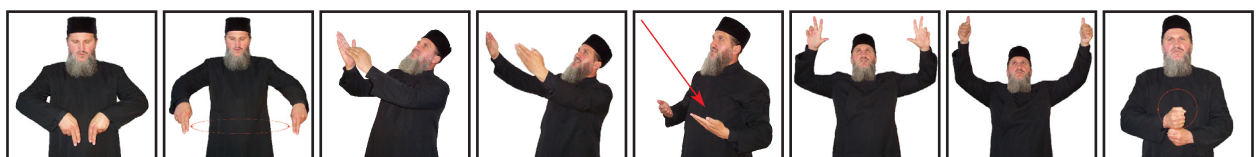
Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, la Domnul să cerem.



Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, la Domnul să cerem.



Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o săvârși, la Domnul să cerem.





Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos să cerem.



Unirea (unitatea) credinței și împărtășirea Sfântului Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.





Strana și credincioșii:

Ție, Doamne.



Preotul interpretează în limbajul mimico-gestual ecfonisul:

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu cel ceresc, Tată, și a zice:



Cel mai mare sau strana execută rar și deslușit (dacă nu o interpretează credincioșii), cu semne ample, rugăciunea:

Tatăl nostru, Care ești din ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ; pâinea noastră cea spre ființă, dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.



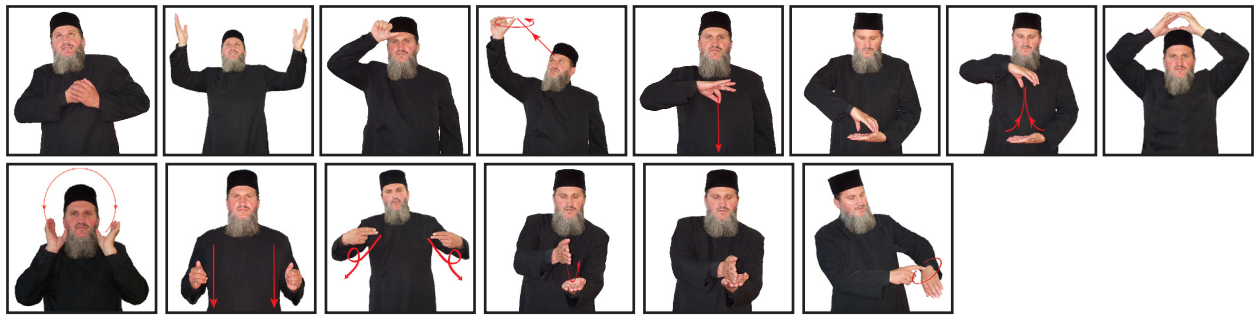


În timpul rugăciunii *Tatăl nostru*, diaconul își petrece orarul cruciș, în așa fel încât să atârne în față amândouă capetele.

Preotul transmite prin semne ecfonisul:

Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





Strana și credincioșii: *Amin.*



După care preotul binecuvintează cu mâna, apoi transmite în semne:

Pace tuturor.



Strana și credincioșii:

Și duhului tău.



Diaconul:

Capetele voastre, Domnului să le plecați.



Strana și credincioșii:

Ție, Doamne.



Preotul se roagă, în taină:

Mulțumim Ție, Împărate nevăzut, Cel ce pe toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată și, cu mulțimea milei Tale, din neființă la ființă pe toate le-ai adus. Însuți, Stăpâne, caută din cer spre cei ce și-au plecat capetele înaintea Ta; că nu le-au plecat trupului și sângelui, ci Ție, înfricoșătorului Dumnezeu. Tu, deci, Stăpâne, pe cele puse înainte nouă tuturor, spre bine le întocmește, după trebuința deosebită a fiecăruia: cu cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer împreună călătorește, pe cei bolnavi îi tămăduiește, Cel ce ești Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre.

Apoi, transpune în semne ecfonisul:

Cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiul Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



Iar preotul se roagă, în taină:

Ia aminte, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, din sfânt locașul Tău și de pe tronul slavei împărăției Tale și vino ca să ne sfințești, Cel ce sus împreună cu Tatăl șezi și aici, în chip nevăzut, împreună cu noi ești. Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da nouă Preacuratul Tău Trup și Scumpul Tău Sânge și, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în Sfântul Altar, iar diaconul în mijlocul bisericii, se închină de trei ori, zicând în taină de fiecare dată:

Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește.

După aceasta, diaconul (iar dacă nu este diacon, însuși preotul) transmite în limbajul mimico-gestual:

Să luăm aminte...



Iar preotul, luând Sfântul Trup cu amândouă mâinile, îl înalță în semnul Sfintei Cruci, deasupra Sfântului Disc, după care transpune amplu în limbajul gestual:

... Sfintele, sfinților.



Strana și credincioșii cântă în limbajul mimico-gestual:

Unul Sfânt, unul Domn, Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin.



Acum se închid Sfintele Uși și se trage dvera. Apoi transmite în limbajul semnelor predica (iar dacă predica se va rosti la sfârșitul Sfintei Liturghii, se cântă acum un chinonic), iar diaconul intră în Sfântul Altar și, stând de-a dreapta preotului, care ține în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Sfărâmă, părinte, Sfântul Trup.

Iar preotul, sfărâmându-L în patru părți, cu luare-aminte și cu evlavie, zice:

Se sfărâmă și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărâmă și nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea și niciodată nu se sfârșește, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește.

Și le așază pe Sfântul Disc cu miezul în sus, în chipul Sfintei Cruci, potrivit să fie spre răsărit partea cu IIS, spre apus cea cu HS, spre mieznoapte cea cu NI, iar spre miezăzi cea cu KA.

Apoi diaconul, arătând cu orarul sfântul potir, zice încet:

Plinește, părinte, sfântul potir.

Iar preotul, luând părticica ce este așezată sus, adică cea cu IIS, face cu dânsa semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Potir, zicând:

Plinirea potirului credinței Sfântului Duh.

Și o pune în Sfântul Potir, ștergându-și apoi degetele cu buretele, iar diaconul zice: *Amin.*

Și luând diaconul vasul mic cu apă fierbinte vine în partea dreaptă a preotului, și zice încet:

Binecuvintează, părinte, căldura.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântată este căldura (ardoarea) sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



Așezarea Sfântului Agneț pe Sfântul Disc, după sfărâmare.

Diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul face semnul: *Amin.* Și toarnă apoi în chipul Sfintei Cruci atât cât chibzuiește că ajunge să încălzească Sfintele, zicând:

Căldura (ardoarea) credinței plină de Duhul Sfânt. Amin.

După aceasta, diaconul, lăsând vasul de căldură, stă puțin mai deoparte, iar preotul împarte cu copia păticia HS în două, pe Sfântul Disc. Diaconul, stând în dreapta preotului, puțin mai înapoi, face împreună cu el trei închinăciuni adânci și cere apoi iertare de la preot. După care preotul zice:

Apropie-te, diacone.

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine la stânga preotului, ținând palmele întinse cruciș, dreapta peste stânga, și zicând:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor și Dumnezeuul nostru. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N) Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci.

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia cu mâna dreaptă una dintre cele două jumătăți din păticia HS și, ținând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ție, cucernicului diacon (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul, primind păticia din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde: **Amin. Hristos în mijlocul nostru; la care preotul răspunde: Este și va fi.**

Sărută apoi mâna preotului și se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese și, plecându-și capul, așteaptă să ia și preotul păticia din Sfântul Trup. Iar preotul desfăcând mai întâi palma dreaptă și așezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător și inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din păticia HS și o pune în palma dreaptă, zicând:

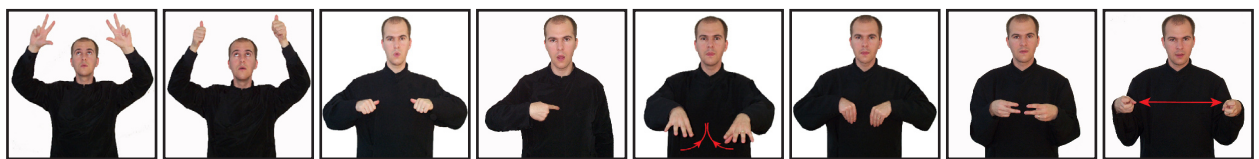
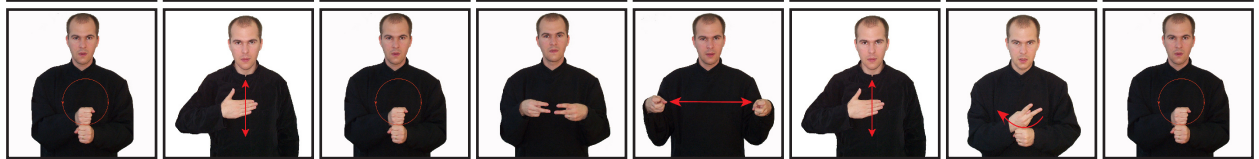
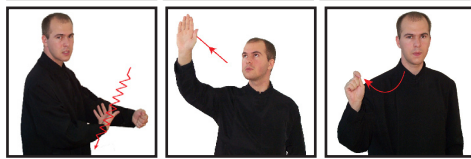
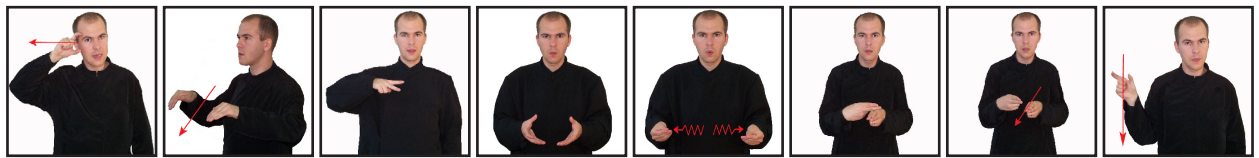
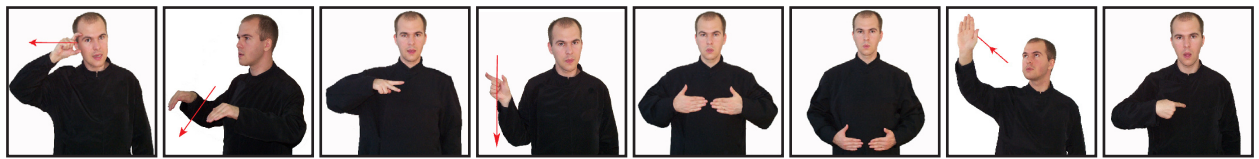
Cinstitul și Preasfântul Trup al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos mi se dă mie, nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci.

Își șterge apoi cu buretele, deasupra sfântului disc, degetele cu care a luat păticia și, așezând stânga sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese și se roagă în taină, asemenea făcând în același timp și diaconul, la locul său, zicând

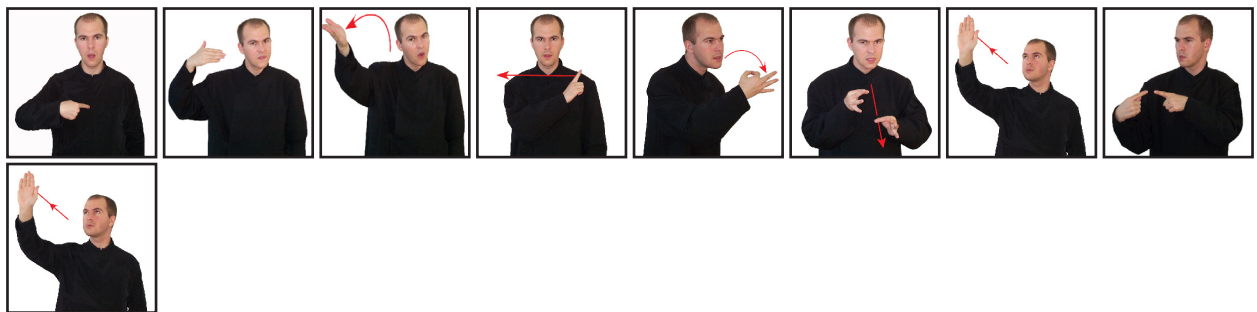
Rugăciunile împărtășirii (se pot citi de strană în timpul cât se împărtășesc credincioșii):

Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care ai venit în lume să mântuiești pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu. Cred, de asemenea, că acesta este însuși Preacuratul Tău Trup și că acesta este însuși Scumpul Tău Sânge. Deci mă rog Ție: Miluiește-mă și-mi iartă greșelile mele cele de voie și cele fără de voie, cele săvârșite cu cuvântul sau cu fapta, cele cu știință și cu neștiință. Și mă învrednicește, fără de osândă, să mă împărtășesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.





Cinei Tale celei de Taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaș mă primește, că nu voi spune vrăjmașilor Tăi Taina Ta, nici sărutare Îți voi da ca Iuda, ci, ca tâlharul, mărturisindu-mă, strig Ție: Pomenește-mă, Doamne, întru Împărăția Ta.



Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtășirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului și a trupului.





Și așa, preotul și diaconul se împărtășesc în același timp, cu părticelele pe care le țin în mâini, cu frică și cu toată evlavia, ștergându-și după aceea mâinile cu buretele deasupra Sfântului Antimis. Apoi preotul, luând cu amândouă mâinile și cu un acoperământ sfântul potir, se împărtășește de trei ori dintr-însul, zicând:

Mă împărtășesc eu, robul lui Dumnezeu, preotul (N), cu Cinstitul și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor mele și spre viața de veci. Amin.

Apoi preotul își șterge buzele sale și Sfântul Potir în partea pe unde a sorbit Sfântul Sânge, cu acoperământul pe care îl ține în mâini, și zice:

Iată s-a atins de buzele mele și va șterge fărădelegile mele și de păcatele mele mă va curăți.

După aceasta, ținând Sfântul Potir cu un acoperământ, cheamă pe diacon, zicând:

Apropie-te, diacone.

Și diaconul vine și se închină, zicând:

Iată vin la nemuritorul Împărat. Dă-mi mie, nevrednicului diacon (N) Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Diaconul ia cu stânga colțul liber al acoperământului, cu care ține preotul Sfântul Potir, și îl așază sub bărbie, iar cu dreapta apucă de marginea postamentului Sfântului Potir, spre a înlesni preotului lucrarea, iar preotul îl împărtășește de trei ori, zicând:

Cinstitul și Preasfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ți se dă ție, cucernicului diacon (N), spre iertarea păcatelor tale și spre viața de veci.

Diaconul răspunde: **Amin.**

Și, după ce s-a împărtășit diaconul, preotul zice:

Iată s-au atins de buzele tale și va șterge fărădelegile tale și de păcatele tale te va curăți.

Diaconul își șterge apoi buzele și Sfântul Potir cu procovățul.

SE CUVINE A ȘTI CĂ: dacă vor fi mai mulți preoți și diaconi slujind împreună, cel dintâi dintre împreună-slujitori taie cu copia părticică **HS** din Sfântul Trup în atâtea părți câți preoți și diaconi sunt, iar la vremea împărtășirii vin mai întâi preoții și stau în rând după rangul lor, în partea dinspre miazănoapte a Sfintei Mese și își cer pe rând iertare unul de la altul. Apoi, după preoți, urmează în rând diaconii până la cel mai mic și își cer iertare de la preoți, precum și între dâșii.

Și, retrăgându-se preotul protos puțin mai înapoi în fața Sfintei Mese, vine preotul cel de al doilea cu bună cucernicie și își ia singur, cu mâna stângă, o părticică din Sfântul Trup și, punând-o în palma dreaptă, se șterge cu buretele după rânduială și, așezând cruciș palma stângă sub cea dreaptă, se întoarce înapoi pe unde a venit și, trecând prin fața celorlalți, merge prin spatele Sfintei Mese, pe la răsărit, și se așază, la locul lui, în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, sprijinind mâinile pe ea și ținând capul plecat; asemenea vin și ceilalți, unul după altul, respectând aceeași rânduială și așezându-se fiecare de-a dreapta celui dinaintea lui. Vin, deci, și diaconii și primesc de la preotul cel dintâi părticicele din Sfântul Trup, după rânduială. Iar după aceștia, ia și cel dintâi dintre preoți o părticică și, stând la locul său, dinaintea Sfintei Mese, se roagă, împreună cu ceilalți, zicând: **Cred, Doamne și mărturisesc...** și celelalte, încetișor, lin și cu luare-aminte, ca nu cumva, prin zgomot mult, să se încurce în rugăciuni, fiind apropiați unul de altul. Isprăvind rugăciunile, se împărtășesc toți cu Sfântul Trup. Și, ștergându-și cel mai mare palma dreaptă cu buretele, ia cu evlavie Sfântul Potir și, împărtășindu-se cu Sfântul Sânge, după rânduială, se trage la o parte. De asemenea, și ceilalți preoți, venind unul după altul prin partea dinspre miazăzi, urmează aceeași rânduială. Iar ultimul dintre preoți împărtășește pe diacon din Sfântul Potir, cu luare-aminte. Dacă slujește un sobor de preoți, cu sau fără diaconi, protosul nu va da nici Sfântul Trup și nici nu va împărtăși din Sfântul Sânge pe preoți, indiferent de gradul său administrativ sau didactic, ci numai diaconi. Numai arhierul dă Sfântul Trup și Sfântul Sânge atât preoților cât și diaconilor. După ce preoții și diaconii s-au împărtășit toți și, dacă nu sunt mulți credincioși de cuminecat, atunci diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, ținând buretele sub degetul cel mijlociu de la mâna dreaptă, între inelar și arătător, ia cu stânga Sfântul Disc, și, ridicându-l deasupra Sfântului Potir, toarnă în el cu buretele, cu multă luare-aminte și cucernicie, mai întâi părțile **NI** și **KA** de pe sfântul disc, zicând cele ale Învierii: **Învierea lui Hristos văzând...** și celelalte; trage după aceea cu buretele, de pe sfântul disc în sfântul potir, și celelalte părticicele, zicând: **Spală, Doamne, păcatele...** Iar la vremea împărtășirii credincioșilor, dacă sunt de cuminecat numai câțiva, preotul, care îi împărtășește, sfărâmă și ia cu lingurița din cele două sfinte părți **NI** și **KA** și din Scumpul Sânge, după trebuință.

SE CUVINE A ȘTI ÎNSĂ CĂ: din părticica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu sau din părticicele celor nouă cete sau din celelalte ce sunt pe Sfântul Disc, pentru vii și morți, preotul nu trebuie să împărtășească nicidecum pe cineva, ci numai din cele două sfinte părți ce au rămas din Sfântul Agneț pe sfântul disc, adică din **NI** și **KA** să-i cuminece. În cazul în care sunt foarte mulți credincioși de împărtășit (sărbători mari, hramuri, sfințiri etc) se poate face împărtășirea și din părticica **IIS**.

Când sunt mai mulți credincioși de împărtășit, cele două sfinte părți **NI** și **KA** din Sfântul Trup se sfărâmă în părticicele mici, ca să fie de ajuns pentru toți cei ce vor să se cuminece, și așa se pun în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată. Părticica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și celelalte, care mai sunt pe Sfântul Disc pentru cele nouă cete, precum și pentru vii și morți, se lasă pe Sfântul Disc, până ce se vor cumineca toți credincioșii, atunci când se zice: **Cu frică de Dumnezeu... să vă apropiați**, ca nu cumva, amestecându-se cu părțile din Sfântul Trup, să se întâmple a împărtăși, dintr-însele pe cineva, din nebăgare de seamă.

Punând deci mai întâi părticicele **NI** și **KA**, una după alta în Sfântul Potir, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul zice:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o laudăm și o slăvim; că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, laudăm Învierea Lui, că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Iar când pune în Sfântul Potir păticea Născătoarei de Dumnezeu, diaconul (preotul) zice:

Luminează-te, luminează-te noue Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum și te bucură, Sioane, iar tu, Curată, Născătoare de Dumnezeu, veselește-te întru Învierea Celui născut al tău.

Când toarnă în potir păticele pentru cele nouă cete ale sfinților, diaconul (preotul) zice:

O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoase! O, Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu și Puterea! Dă-ne să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale.

Diaconul (preotul) trage după aceea ușor cu buretele miridele pentru vii și pentru morți și le pune în Sfântul Potir, zicând:

Spală, Doamne, păcatele celor care s-au pomenit aici, cu Cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinților Tăi.

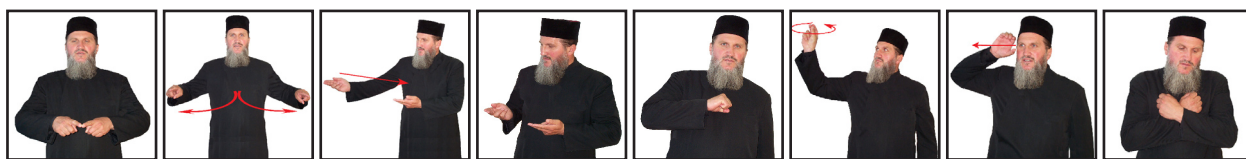
Ștergând apoi bine Sfântul Disc și Sfântul Antimis de păticele rămase, le pune în Sfântul Potir și așază după aceea deasupra lui acoperământul său. Pune apoi pe Sfântul Disc mai întâi Aerul, întocmit, apoi Sfânta Steluță, iar peste ea acoperământul întocmit al Sfântului Disc. După aceea preotul citește în taină

Rugăciunea de mulțumire

Mulțumim Ție, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Dătătorule de bine al sufletelor noastre, că și în ziua de acum ne-ai învrednicit de cereștile și nemuritoarele Tale Taine. Îndreptează calea noastră, întărește-ne pe toți, întru frica Ta; păzește viața noastră, întărește pașii noștri, pentru rugăciunile și mijlocirile slăvitei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și pentru ale tuturor sfinților Tăi.

Preotul își spală mâinile; asemenea și diaconul. Și, sfârșindu-se la strană⁷ reproducerea în semne a Cazaniei sau transmiterea mimico-gestuală a predicii, se trage dvera, se deschid sfintele uși, iar diaconul, după ce se închină o dată în fața Sfintei Mese, de pe solee va transmite în limbajul mimico-gestual⁸:

Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați.



Apoi primește Sfântul Potir de la preot, cu cucernicie, și, venind între Sfintele Uși și înălțându-l, îl arată credincioșilor:

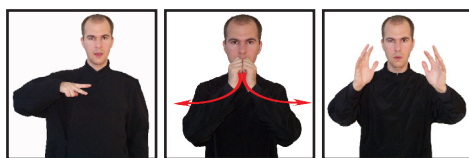
Strana și credincioșii:

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă.



7. În bisericile pentru surzi, momentele de început sau de sfârșit al cântărilor care se transmit prin semne, având dvera trasă, trebuie semnalate optic.

8. De data aceasta, motivați fiind de partea practică ne-am abătut de la regula gest liturgic și apoi de transmitere prin semne.



Întorcându-se diaconul spre Sfântul Altar, dă Sfântul Potir preotului, care vine cu el între Sfintele Uși. Și, apropiindu-se credincioșii care vor să se împărtășească, diaconul, stând cu fața către ei, spune, cu multă evlavie, rar și în semne deslușite, rugăciunile: *Cred, Doamne, și mărturisesc...*, *Cinei Tale celei de Taină...*, *Nu spre judecată sau spre osândă...*, iar ei să facă fiecare aceleași semne ale rugăciunii, după dânsul. În situația când preotul slujește fără diacon, preotul mai întâi va anunța dintre sfintele uși în limbajul semnelor: **Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați**, aratând către Sfântul Potir care se află pe Sfânta Masă, după care va transmite cu multă evlavie în semne rugăciunile dinaintea împărtășaniei, menționate mai sus. După aceea, venind unul după altul și închinându-se cu toată umilința și frica, credincioșii țin mâinile strânse la piept. Când li se dă Sfânta Împărtășanie, ei poartă în mâna dreaptă o lumânare aprinsă și venind înaintea preotului, își rostesc prin labiolectură numele sau fac semnul personal. Așa primesc Dumnezeieștile Taine de la preot, care, împărtășind pe fiecare, le transmite prin labiolectură:

Se împărtășește robul lui Dumnezeu (N), cu Cinstitul Trup și Sfântul Sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor lui și spre viața de veci.

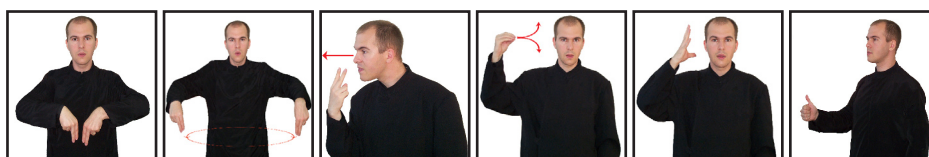
În acest timp, strana și credincioșii cântă în limbajul mimico-gestual: *Cinei Tale celei de Taină...*, iar cel împărtășit își șterge buzele cu procovățul și, închinându-se, se duce mulțumind lui Dumnezeu prin semnele: **Mulțumesc Doamne**. Sfârșindu-se aceasta, preotul, ținând cu amândouă mâinile Sfântul Potir sau, dacă nu este nimeni de împărtășit, luându-l de la diacon, după ce acesta a zis: *Cu frică de Dumnezeu...*, binecuvintează pe credincioși, cu Sfântul Potir, dintre Sfintele Uși, după care, îl așază pe Sfânta Masă, apoi, cu semne ample, gesticulează:

Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta.



Strana și credincioșii:

Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc; am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi.





De la Paști până la Înălțare se cântă în limbajul mimico-gestual:

Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le.



Iar de la Înălțare până la Rusalii se cântă în limbajul mimico-gestual:

Înălțatu-Te-ai întru slavă, Hristoase Dumnezeu nostru, bucurie făcând ucenicilor Tăi cu făgăduința Sfântului Duh, încredințându-se ei prin binecuvântare, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Izbăvitorul lumii.





În acest timp, întorcându-se în Altar, preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis de pe Sfânta Masă și îndată diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul pune în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată mai înainte, celelalte părțile de pe Sfântul Disc, ștergându-l cu luare-aminte, dacă aceasta nu s-a făcut deplin după împărțirea sfințiilor slujitori. Preotul tămâiază apoi Sfântul Potir, de trei ori, zicând pentru sine:

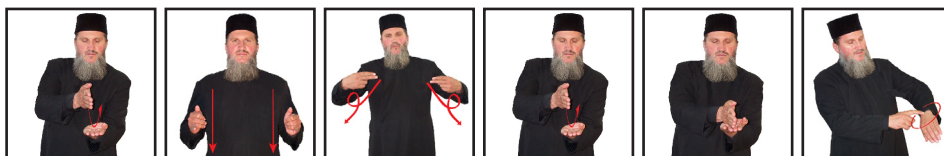
Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeu, și peste tot pământul slava Ta.

Apoi, preotul, dând diaconului cădelnița și Sfântul Disc, cu toate cele de pe el, acesta le ține cu multă evlavie la frunte apoi, întorcându-se și plecându-se spre credincioși, dintre Sfintele Uși, duce Sfântul Disc la proscomidiar și îl lasă acolo. Și, dacă, nu este diacon, preotul, închinându-se de trei ori în fața Sfintei Mese, ia Sfântul Potir în mâna dreaptă, iar în mâna stângă Sfântul Disc și, ținând Sfântul Potir deasupra acestuia, peste acoperămintele de pe el, face semnul Sfintei Cruci, cu Sfântul Potir, peste Sfântul Antimis, zicând în taină:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru...

Apoi, vine către credincioși, le înalță către popor. Mergând apoi la proscomidiar, preotul pune Sfântul Potir acolo (iar dacă nu a fost diacon, duce și Sfântul Disc), apoi se întoarce, executând cu gesturi ample, dintre Sfintele Uși:

...totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



Apoi cântă prin semne:

Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne, ca să laudăm slava Ta, că ne-ai învrednicit a ne împărțăși cu Sfintele, cele fără de moarte, Preacinstitele și de viață făcătoarele Tale Taine. Întărește-ne întru Sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia, Aliluia, Aliluia.



Și, luând cădelnița de la diacon sau de la paracliser, cădește Sfintele de trei ori, fără să zică ceva. Apoi diaconul, având culionul pe cap, iese prin ușa dinspre miazănoapte și, stând în fața Sfintelor Uși îndreptat către credincioși, transmite în semne ectenia, în timp ce preotul strânge Sfântul Antimis, începând cu partea de răsărit și continuând cu cea de apus, cea de miazăzi și în urmă cea de miazănoapte.

Diaconul transmite prin semne ectenia:

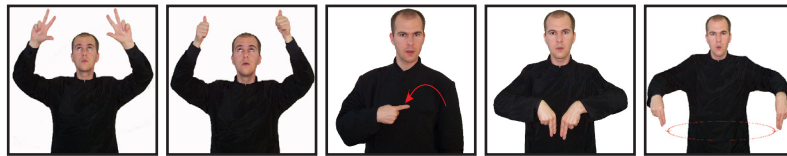
Drepti, primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele, cereștile, nemuritoarele și de viață făcătoarele, înfricoșătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulțumim Domnului.





Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.



Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm.





Strana și credincioșii:

Ție, Doamne.



Dacă nu este diacon pe toate acestea le transmite prin semne preotul.

Diaconul trece înaintea icoanei Mântuitorului și așteaptă acolo cu capul plecat, până la sfârșitul *Rugăciunii amvonului*, iar preotul face semnul Sfintei Cruci peste Antimis cu Sfânta Evanghelie, apoi o așază pe Sfânta Masă, așa cum era la începutul Sfintei Liturghii.

După aceasta preotul interpretează prin semne ecfonisul:

Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.



Strana și credincioșii: *Amin.*



Preotul, având capul acoperit și căutând spre credincioși, face semnele:

Cu pace să ieșim.



Strana și credincioșii:

Întru numele Domnului.



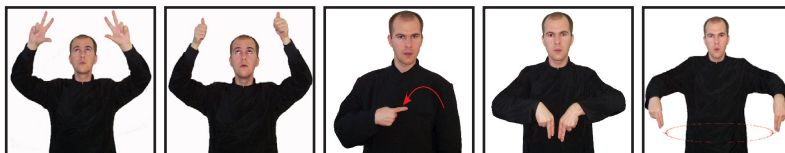
Diaconul:

Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii:

Doamne, miluiește.



Apoi preotul, luându-și Liturghierul, iese prin Sfintele Uși, merge în mijlocul bisericii și, face o închinăciune spre răsărit, după care se întoarce către credincioși și punând cartea pe analog, interpretează cu semne ample

Rugăciunea Amvonului

Cel ce binecuvintezi pe cei ce Te binecuvintează, Doamne, și sfințești pe cei care nădăjduiesc întru Tine, mântuiește poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta. Plinătatea Bisericii Tale o păzește; sfințește-i pe cei ce iubesc frumusețea casei Tale; Tu pe aceștia îi răsplătește, preamărindu-i cu dumnezeiasca Ta putere și nu ne lasă pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale, preoților, și la tot poporul Tău. Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorând de

la Tine, Părintele luminilor, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.





Strana și credincioșii: *Amin.*

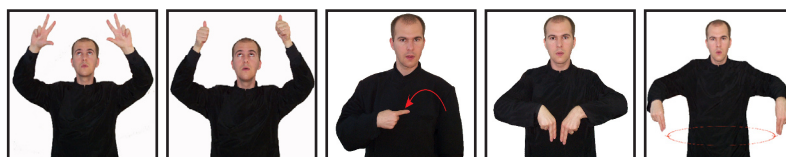


Iar dacă sunt aduse daruri sau prinoase, în cinstea și pomenirea Sfântului sau pentru sărbătoare (colive, brânză și ouă, struguri, pârgă de poame ori alte roade), se cântă îndată la strană troparele și condacul sărbătorii. Apoi preotul, după ce tămâiază, dă cădelnița paracliserului și face semnele:

Domnului să ne rugăm.



Strana și credincioșii: *Doamne, miluiește.*



Și, stând preotul lângă prinoase, cu semne ample face rugăciunea potrivită cu felul prinoaselor.

Strana și credincioșii:

Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac (de 3 ori).

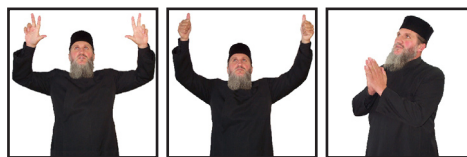


Iar în Săptămâna Luminată: *Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le* (de 3 ori) și psalmul 33: *Bine voi cuvânta pe Domnul...* Preotul se pleacă spre credincioși, în dreapta și stânga, și intră în Sfântul Altar prin Sfintele Uși, iar diaconul prin ușa dinspre miazănoapte, și, mergând către proscomidar, își descoperă și își pleacă capetele amândoi, preotul zicând în taină rugăciunea aceasta:

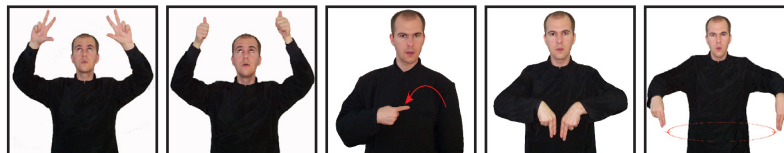
Plinirea Legii și a proorocilor Tu însuși fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plinit toată rânduiala Părintelui Tău, umple de bucurie și de veselie inimile noastre, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.



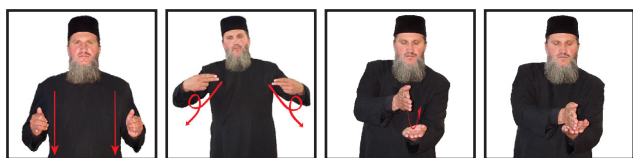
Strana și credincioșii: *Doamne, miluiește.*



Preotul, după *Rugăciunea Plinirea Legii...*, își acoperă capul și binecuvintează cu mâna dreaptă pe credincioși dintre Sfintele Uși, după care face transpunerea gestuală:

Binecuvântarea Domnului și mila Sa să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.





Strana și credincioșii: *Amin.*



După ce preotul se închină către icoana Mântuitorului, face semnele:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.



Strana și credincioșii:

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte binecuvintează!



Preotul, dacă va fi duminică, face semnele:

Cel ce a înviat din morți... (iar dacă nu va fi duminică); Hristos, Adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale Sfinților; slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale celui între Sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, a cărui Sfântă Liturghie am săvârșit, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.



(dactilarea numelui Sfântului al cărui hram îl poartă biserica)

(dactilarea

numelui: I.O.A.N. G.U.R.Ă. D.E. A.U.R.)



(dactilarea nu-

melui orașului: C.O.N.S.T.A.N.T.I.N.O.P.O.L.)



(dactilarea numelui:)



(dactilarea numelui: I.O.A.C.H.I.M. și A.N.A.)





Strana și credincioșii: *Amin.*



După ce preotul se închină către icoana Mântuitorului face semnele:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.



Strana și credincioșii: *Amin.*



După aceea preotul, intrând în Sfântul Altar, închide Sfintele Uși și dvera. Vine apoi la iconostas de unde face semnele cu fața către popor:

Ajutor de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul.



După care miruiește pe credincioșii.

Credincioșii iau apoi anafură. Și, isprăvind, preotul se întoarce în Altar, și, dacă nu este diacon, potrivește (consumă) Sfintele Taine cu rânduiala ce se arată aici pentru diacon.

Dacă este diacon, acesta, după ce preotul a zis rugăciunea *Plinirea Legii...*, își descoperă capul și mergând la proscomidar, potrivește (consumă) Sfintele Taine rămase în Sfântul Potir, cu frică și cu toată paza, ca nu cumva vreo firimitură sau părticică cât de mică să cadă sau să rămână în Sfântul Potir. Toarnă deci în el vin și apă de mai multe ori și consumă cele dintr-însul, ștergând la sfârșit Sfântul Potir pe dinăuntru cu buretele și apoi cu un procovăț anume rânduit pentru aceasta. Pune apoi buretele în procovățul cu care a șters și strângând și Sfintele Vase împreună, le pune la locul obișnuit. Spălându-și mâinile, citește la întoarcerea preotului în Altar, împreună cu el *Rugăciunile de mulțumire după împărtășire*.

Și, dezbrăcându-se de sfintele veșminte, preotul și diaconul zic:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel.

Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Preasfântă Treime... și după Tatăl nostru... troparul Sfântului Ioan Gură de Aur, glasul al 8-lea:

Din gura ta, ca o lumină de foc, strălucind harul, toată lumea a luminat, vistieriile neiu-birii de argint lumii a câștigat, înălțimea gândului smerit nouă ne-a arătat. Ci, cu cuvintele tale învățându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Cuvântul, Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Condac, glasul al 6-lea:

Din cer ai primit dumnezeiescul har și, cu buzele tale, pe toți îi înveți să se închine unui Dumnezeu în Treime, Ioane Gură de Aur, preafericite cuvioase; după vrednicie te lăudăm deci, pe tine, că ești învățat, ca unul care arăți cele dumnezeiești.

Și acum..., a Născătoarei de Dumnezeu:

Ceea ce ești creștinilor ocrotitoare neînfruntată și mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoșilor, ci sârguiește, ca o bună, spre ajutorul nostru, care, cu credință, strigăm către tine: Grăbește spre rugăciune și te nevoiește spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne, miluiește... (de 12 ori) Ceea ce ești mai cinstită... Slavă... Și acum... și preotul face apolisul cel mic, pomenind pe Sfântul Ioan Gură de Aur.

Și, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, ies din biserică ducându-se întru ale lor.



DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU
VASILE CEL MARE,
ARHIEPISCOPUL CEZAREII CAPADOCIEI
TRADUSĂ ÎN LIMBAJUL MIMICO-GESTUAL
RELIGIOS ROMÂNESC

Se cuvine a ști că această Dumnezeiască Liturghie se săvârșește numai de zece ori pe an, adică: în primele cinci duminici din Sfântul și Marele Post, în Sfânta și Marea Joi, în Sâmbăta Mare, în ziua pomenirii Sfântului Vasile cel Mare, adică la 1 ianuarie, în ajunul Praznicului Nașterii Domnului și în ajunul Praznicului Botezului Domnului, dacă acestea nu se întâmplă în ziua de sâmbătă sau de duminică; iar dacă se întâmplă ca ajunurile să cadă în aceste zile ale săptămânii, atunci Liturghia Sfântului Vasile se face în ziua prăznuirii Nașterii și Botezului Domnului, iar în ajun, se săvârșește Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur.

În Joia și Sâmbăta Mare, ca și la cele două ajunuri, Liturghia Sfântului Vasile cel Mare se săvârșește unită cu Vecernia. Când ajunurile cad sâmbăta sau duminica, atunci Liturghia Sfântului Vasile, săvârșită în înseși zilele Praznicelor Nașterii și Botezului Domnului, nu se mai combină cu Vecernia.

Învățătura și rânduiala Proscomidiei este aceeași ca și la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur.

Iar Dumnezeiasca Liturghie începe așa:

Sfintele Uși fiind deschise și perdeaua ridicată, diaconul face semne ample de la locul său din naos, cu fața către credincioși:

Binecuvintează, părinte.

